

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Sedem tednov poletnega središča Srečanja 2015 v Gorici

Uvodnik

Jurij Paljk

Komu to koristi?

Naročnicam in naročnikom, ki nas te dni zaskrbljeno sprašujejo, kaj se dogaja, ker so videli porazdelitev finančnih sredstev s strani Dežele, ki je namenila Primorskemu dnevniku 600 tisoč evrov, Novemu Matajurju 150 tisoč, Slovenskemu centru za glasbeno vzgojo Emil Komel 150 tisoč, naši Zadrugi Goriška Mohorjeva, ki izdaja naš teden, pa nič, smo dolžni pojasniti. Za oba časopisa je bilo izrecno navedeno, da sta denar prejela, ker da je skorajda izpadel državni prispevek iz zakona 250 za tisk, iz katerega pa tudi Novi glas ni prejel skoraj ničesar. Gre torej za usklajeno porazdelitev sredstev s strani vladajoče deželne politike in obeh krovnih organizacij (SSO, SKGZ), ki so se pri delitvi denarja odločile tako, kot smo navedli. Edina novost je ta, da je goriški center Komel dobil nalogo, da se mora združiti z Glasbeno matico, a o tem pišejo sami na drugi strani. Pri tem početju gre za izjemno nevaren precedens, saj narodna manjšina tako ni več subjekt, ampak predmet vsiljenih izbir. Deželni odbor nik za kulturo je torej zavzel za stališče in nakazal, da bo v prihodnje prišlo do vsiljenega združevanja tudi na področju založništva. Vse kaže, da mu ni nihče odločno oporekal, samo deželni predstavnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovčec je to dejanje obžaloval, sam pa se itak glasovanja o porazdelitvi sredstev ni

udeležil zaradi deontoloških razlogov, ker je namreč uslužbenec Novega Matajurja. Tega, da je taka poteza, kot jo je naredil sedaj odbornik, s privoljenjem politike ter seveda obeh krovnih organizacij, nevarna, ni potrebno posebej poudarjati, kar kaže po eni strani na to, da se slovenska manjšina sama ni sposobna dogovoriti o pomembnih stvareh, ki jo zadevajo, a tudi na to, kako malo taka odločitev upošteva bogastvo razvejenosti in pluralnosti, ki sta odliki, ne pa šibki točki naše narodne organiziranosti v Italiji. Za nas, tedenk Novi glas, pomeni ta porazdelitev javnega denarja seveda še eno skrb več, kaže pa tudi na to, kako malo posluha je za potrebe manjših, drugače mislečih, vseh tistih torej, ki si prizadevamo za medijsko in drugo pluralnost v narodni skupnosti v Italiji. O solidarnosti tokrat ne bi rekli nobene, ker je nikjer tudi ni. Da to načrtno počenja deželna vlada, ki smo jo volili tudi slovenski volilci, je zgodba zase, o kateri se premalo govori. Za nas, tedenk Novi glas, ki že nekaj let nima nobenega razvoja, saj smo vse izdatke znižali na minimalno raven samo zato, da bi preživeli, kaj šele, da bi lahko razmišljali o prihodnosti, pa je to seveda še en udarec, ki spet govori o tem, da niti v slovenski narodni manjšini niti na Deželi in ne v domovini Sloveniji ni izdelanega nobenega načrta za ohranjanje in nemoteno delovanje pomembnih slovenskih ustanov v Italiji, kakršna gotovo je naš Novi glas. Take poteze neizogibno vodijo v postopno ugašanje, ukinjanje našega tednika.

Od 28. do 30. avgusta na Opčinah Jubilejna Draga vabi!

“Draga ni izčrpala svojega poslanstva, namena in naloge”, je dejal Sergij Pahor, predsednik Društva slovenskih izobražencev, ko je v četrtek, 23. julija, predstavil jubilejno, petdeseto izvedbo

Foto IG

Študijskih dni Drage, ki bo od petka, 28., do nedelje, 30. avgusta v Parku Finžgarjevega doma na Opčinah (Dunajska cesta 35). “Živimo v informacijski družbi oziroma družbi znanja, ki Drago zahteva”, je ob isti priložnosti dejal Jernej Šček, ko je predstavil sobotni program debatnega foruma, ki bo posvečen mlajšim intelektualnim in umetniškim silam naše narodne skupnosti. Citata dejansko kažete na miselno interakcijo predstavnikov sicer zelo različnih generacij, kar gotovo napoveduje Drago jasno in trdno prihodnost. Polstoletna zgodovina študijskih dni je bila res bogata: “Sam ustanovitelj Drage si niso mogli predstavljati, da bi ta manifestacija postala tako pomembna v našem okolju in da bi sploh toliko časa trajala”, je uvodoma povedal Sergij Pahor.

/ str. 10
IG

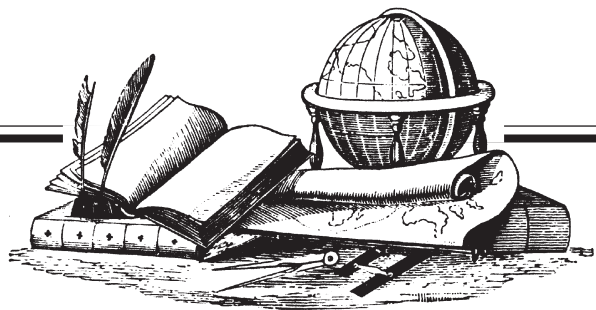
TRST Manjšina se je zahvalila vel. Mirošiču Pravi mož na pravem mestu

“Zdi se, da nismo bili deležni sestanka med Slovenci. Taka složnost je res presenetljiva...”

Tako je hudomušno dejal slovenski veleposlanik v Rimu Iztok Mirošič, ki po petletnem obdobju zapušča svoj položaj v italijanski prestonici, po krogu zahval in voščil, ki jih je bil deležen s strani predstavnikov slovenskih manjšinskih ustanov na srečanju v ponedeljek, 27. julija, na sedežu generalnega konzulata RS v Trstu. Sestanek je bil neformalnega, celo prijateljskega značaja. Na njem se je naša narodna skupnost zahvalila osebi za vse, kar je v svojem mandatu storila v prid našemu organiziranemu življenju: laskave ocene, ki so jih prisotni izrekli na sestanku, ki ga je uvedla gostiteljica, generalna konzulka Ingrid Sergaš, niso bile priložnostne fraze, a jasno izrečene misli, ki temeljijo na preprostem dejstvu: Iztok Mirošič je bil za našo manjšino pravi mož na pravem mestu.

/ str. 2
IG

S 1. strani

Pravi mož ...

Tega mnenja so bili Walter Bandelj, predsednik Sveta slovenskih organizacij, Rudi Pavšič, predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze, Ivan Peterlin, predsednik Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, Bogdan Kralj, ravnatelj Glasbene matice, Aleksander Koren, ki je zastopal odgovornega urednika Primorskega dnevnika Duška Udoviča, Stanka Čuk, predsednica Sklada Mitja Čuk, Milena Padovan, predsednica Glasbene matice, Breda Pahor, predsednica Slovenskega stalnega gledališča, Andrej Šik, ravnatelj Slovenskega deželne gospodarskega združenja, Devan Jagodic, ravnatelj Slovenskega raziskovalnega inštituta in koordinator Narodne in študijske knjižnice, in Franc Fabec, predsednik Kmečke zveze. Vsak je gostu spregovoril z zornega kota organizacije, ki jo je zastopal. Predsednik SSO Bandelj je izrazil prepričanje, da bo Mirošiča težko nadomestiti, predsednik SKGZ pa je veleposlaniku in prisotnim ob ugotovitvi, da bi v manjšini potrebovali večjo složnost, zaupal skrb, da se vsestranska razdalja med RS in manjšino večja. V dnevu se je veleposlanik sestal še s tržaškim županom Robertom Cosolinijem, s prefektinjo Mario Adelaide Garufi in predsednico pokrajine Mario Tereso Basso Poropat. Italijanske sogovornike je opozoril na spornost nedavno odobrene reforme krajevnih uprav: pričanje je, da nov zakon ne sme okrniti pravic slovenske manjšine. Iztok Mirošič je pred vrnitvijo v Rim obiskal še Slovensko knjižno središče na trgu Oberdan.

Svoj položaj je nastopil v času, ko je Italiji vladala desnosredinska

vlada. S sogovorniki je ta čas vztrajno gradil mozaik dialoga, da bi izboljšal odnose med državama. Nenehno se je tudi soočal z manjšinskim vprašanjem, kar je navsezadnje privedlo tudi do dobrih rezultatov: vzpostavitev delovnega omizja na italijanskem notranjem ministrstvu je po njegovem mnenju dodatno sredstvo v komunikaciji na relaciji Rim-slovenska narodna skupnost. Prav tako je diplomat ponosen, da je bilo po petih letih spet mogoče prirediti mešano omizje med FJK in RS. Zgovorno je tudi dejstvo, da je predsednik republike Mattarella pred nedavnim sprejel predstavnike manjšine na Kvirinalu.

Res je, da je finančna kriza v določeni meri pogojevala tudi režim financiranja slovenske narodne skupnosti, "italijansko vladno pa sem vselej opozarjal, da na manjšini ne gre varčevati", je dejal. Kljub temu da rimski mlinci počasi meljejo ("obdobje petih let, kar sem ga preživel v Rimu, je kratek čas v primerjavi s tempom, ki ga zahteva italijanska birokracija"), se je splošno ozračje v odnosu do Slovenije in slovenske manjšine v Italiji nedvomno izboljšalo: bodisi na politični ravni bodisi na ravni vladnih funkcijarjev ni apriornega zavračanja manjšinske tematike. Veter je zapihal v pravo smer zlasti po simbolni in kulturni gesti treh predsednikov na Velikem trgu v Trstu pred petimi leti.

Mirošič je zagovornik dialoga, ker ga v to silo služba, pa vendar tudi

osebno prepričanje, da je potrebno odnos osnovati na odprtejših temeljih evropskega kova. Italija je vendar drugi najpomembnejši partner za Slovenijo, "še veliko je neizkoriščenega potenciala v odnosu med obema državama", je opomnil. V rimskem okolju se je torej diplomat znal premikati; še toliko trpkejša je zato izzvenela njegova ugotovitev, da je glede slovenske manjšine v Italiji včasih imel več težav s slovenskimi oblastmi v Ljubljani kot z italijanskimi sogovorniki. "Slovinci v Italiji niste le proračunska postavka. Slovenija mora to razumeti", je podčrtal in dodal, da je po njegovem mnenju manjšina subjekt, ki bi včasih res potrebovala večjo enotnost: nikakor pa ji ne bi smeli vsiljevati nalog zviška, sama bi morala o sebi odločiti, sicer usklajeno s sogovornikom. Mirošič je razmišljal tudi o nedavnih potezah dežele FJK: spojitve med Glasbeno matico in SCGV Emil Komel ni hotel komentirati. Ugotavljal je le, da "mora vsaka združitev temeljiti na prostovoljni ravni". V isti sapi pa je izpostavil vlogo, ki jo pri kovanju usode slovenske narodne skupnosti vendar ima dežela FJK ("Rim o manjšini odloča na podlagi mnenja, ki ga predhodno prejme od dežele"). Ob poudarku na po-

Foto IG

menu, ki ga politični dialog in gospodarstvo (tudi manjšinsko s SDGZ-jem in Kmečko zvezo) imata v meddržavnih odnosih, je Mirošič dejal, da je predvsem kultura najbolj učinkovita vizitka na relaciji Ljubljana-Trst-Rim: "Slovenska kulturna promocija v Italiji je žal preveč krhka", je ugot-

ovljal in zato pozdravil nastop naše matične domovine na milanskem Expoju. Slovenska narodna skupnost lahko v tem vidiku odigra ključno vlogo zaradi poznavanja obeh stvarnosti, manjšina in ves slovenski narod pa se bosta ohranila le v primeru, da bosta čim bolj vrednotila odličnost, ki sta jo sposobni izkazovati na vseh ravneh, tudi medijski: ob pomenu, ki ga za slovensko manjšino ima Primorski dnevnik, je izpostavil vlogo in kakovost tudi drugih časopisov, našega

Novega glasa in Novega Matajurja.

Besede Iztoka Mirošiča so izzvenele kot prisrčen izraz bližine človeka do okolja, ki mu ni bil nikoli tuj. "Nikoli se nisem imel le za golega funkcionarja, a za domačina, ki te kraje pozna", je dejal diplomat, rojen na Krasu.

Po obisku Julijane Bizjak Mlakar v Gorici

Boris Pahor je čestital ministrici

Zamejski pisatelj Boris Pahor je na portalu www.slomedia.it javno čestital ministrici za kulturo Julijani Bizjak Mlakar za izjave ob nedavnem obisku Gorice. Ministrica je tedaj med drugim povedala, da je vesela, da je spoznala njihovo delovanje, ki je pomembno za to, da se na tem prostoru ohranita slovenščina in slovenski narod. Hkrati je obžalovala, da v matični domovini velikokrat ni tako močne zavesti. Ministrica je, kot jo je povzel Pahor, dodala, da bi jo morali uvažati iz zamejstva, saj je Ljubljana pod pritiskom angleščine, identiteta pa se izgublja.

venska država", je po poročanju portala poudaril Pahor. Kot je povedal, je v našem tedniku prebral, da je ministrica med obiskom Gorice med drugim dejala, da je vesela, da je spoznala njihovo delovanje, ki je pomembno za to, da se na tem prostoru ohranita slovenščina in slovenski narod. Hkrati je obžalovala, da v matični domovini velikokrat ni tako močne zavesti. Ministrica je, kot jo je povzel Pahor, dodala, da bi jo morali uvažati iz zamejstva, saj je Ljubljana pod pritiskom angleščine, identiteta pa se izgublja.

Prejeli smo

Stališče Upravnega odbora šole Komel

V zvezi z izrednim prispevkom za delovanje SCGV Emil Komel bi želeli opozoriti javnost, da z deželnim odborom nismo nikoli načeli vprašanja ukinitve glasbene šole, prej nasprotno. Beseda je tekla o večletnem nezadostnem financiranju rednega delovanja, o reformi glasbenega šolstva, za kar smo predstavili tudi dodelan osnutek, in o sodelovanju z Glasbeno matico, s katero potekajo

pogovori. V tej perspektivi smo v letošnjem letu, zaradi poslabšanja finančnega stanja, prosili izreden prispevek in obenem uvedli dopolnilno blagajno za redno zaposleno osebje. Glede odobrenega člana v re-balansu deželne glasbene šole zakona se nam s pravnega vidika zdi sporno, da deželni zakon pogojuje dodelitev državnega denarja šoli s samoukinitvijo le-te, dočim je Center Ko-

mel z Glasbeno matico izrecno omenjen in enakopravno opredeljen v zaščitnem zakonu 38/2001, na osnovi katerega so nakazana državna sredstva za slovensko manjšino. Ne nazadnje sta bili ravno na osnovi zaščitnega zakona obe glasbeni ustanovi enakopravno upoštevani v pravkar izglasovanem zakonu o t. i. dobri šoli. Bese-dilo deželne glasbene šole je zato diskriminatorno bodisi zato, ker pogojuje samo eno šolo in jo v samem izhodišču postavlja v podrejen položaj, bodisi v odnosu do vseh tistih primarnih organizacij - in teh ni malo -, ki so prejele izredne prispevke brez enostranske zahteve po samoukinitvi.

UO SCGV Emil Komel

MEDNARODNI ODNOSI Furlanija Julijska krajina - Srbija

Nova "Hiša FJK" v Beogradu

Dežela Furlanija Julijska krajina je odprla v Beogradu nov institucionalni urad, Hišo FJK, ki bo služila v reprezentančne namene in podjetnikom iz naše dežele, ki imajo gospodarske dejavnosti in interese v Srbiji ter tistim ustanovam, ki sode-

lujejo z beograjsko vlado. Uradu, ki ima sedež v poslopiju beograjske Trgovinske zbornice, je brezplačno nudila prostoro srbska vlada. Odprtje Hiše FJK dokazuje, da so odnosi med Furlanijo Julijsko krajino in Srbijo utečeni in dobri. Lani se je predsednica Debora

Serracchiani mudila na uradnem obisku v tej balkanski državi. V minulih dneh je Farnesina izdala dovoljenje za podaljšanje dogovora o sodelovanju med Furlanijo Julijsko krajino in balkansko državo, ki je pred nedavnim zapadel. V tem okviru se je včeraj odvijal v srbski prestolnici posvet z naslovom *Srbija in Italija: nova strategija sodelovanja v programskem obdobju 2014-2020*, ki ga je organizirala Dežela FJK, Area Science Park (Ts), srbsko ministrstvo za šolstvo in drugi.

Povejmo na glas

Krčenje zdravstva brez pravega odpora

Že pred leti, se pravi na pričetku sedanje krize, so nekateri ugledni svetovni izvedenci napovedali, kaj vse se bo v tem novem obdobju dogajalo. Vendar ni bilo rešnejšega odziva: vsi tisti, ki jim je bila napovedana krepitev moči, so molčali, ker so bili zadovoljni. Vsi tisti pa, ki jim je bila prerokovana izguba moči in zniževanje življenjske ravni, so ravno tako molčali, ker nemara niso razumeli, kaj jih čaka. In če se osredotočimo na slednje, ki bi že kdaj morali dvigniti svoj glas, se znajdemo v skupini velikanske večine, ki v tej krizi izgublja in to zanesljivo. In kakšna je ta napoved, ki se vsak dan bolj uresničuje? Da smo se znašli v obdobju, v katerem bodo vodilno vlogo prevzeli veliki kapitali, ki bodo med drugim črpali svoje vire tudi iz razgrajevanja ozioroma šibitve socialne države. Poenostavljeno povedano gre za vse manjše prispevke vsem tistim dejavnostim, ki neposredno ne prinašajo ekonomskih koristi, to so kultura, šolstvo, skrb za ljudi v tiski in ostarele ter v prvi vrsti za zdravstvo, ki od vsega naštetega stane daleč največ. Tukaj bodo veliki kapitali dodatno črpali, kar praktično pomeni in se že dogaja, da bodo in so navedene dejavnosti pod nenehno zahtevo, naj bolje poslujejo, naj se povezujejo, naj ukinejo nepotrebna delovna mesta in naj - to je že nespodoben cinizem - končno prenehajo z razsipništvom in razmetavanjem denarja, toliko bolj v zdravstvu. In že kar obsedeno ukvarjanje z zdravstvom, praktično z njegovim krčenjem, je ves čas na

delu, pri čemer ni potrebno opozarjati, kaj to pomeni za občutek varnosti ljudi. Dobrine socialne države, med njimi zagotovljena skrb za visoko raven zdravstvenih uslug, se majoje ne glede na dejstvo, da so te dobrine eden največjih dosežkov razvite civilizacije. Točno tako: socialna država je v samem vrhu naše razvitosti in s tem našega ponosa. Ali pa temu ni več tako? Nedolgo tega je italijansko ministrstvo za zdravstvo sklicalo predstavnike vseh Dežel in jim sporočilo, da je za tekoče leto 2015 nujno odvzeti od letnega proračuna za zdravstvo 2 milijardi in 350 milijonov evrov. Iz številke se razume, da se na državni ravni odloča o velikih vsotah, ki usodno vplivajo na razmere na teritoriju. In sedaj sledi prese-nečenje: pričakovati bi bilo, da bodo Deželni predstavniki znižanje prispevkov za zdravstvo zavrnili in se borili vsaj za omilitve izgube, toda ne. Predlog ministrstva je bil sprejet, uprle so se mu le tri Dežele, ki so v znak protesta zapustile srečanje, Ligurija, Lombardija in Veneto. Seveda je bila novica o vsekakor pomembnem dogodku objavljena brez poudarka in v skrajno skromnem obsegu, kakor tudi dodatno moti ugotovitev, da so se uprle le tiste Dežele, katerih predsedniki prihajajo iz opozicije. Še bolj žalostna pa je resnica, da je bilo ponovno oškodovano zdravstvo, od katerega živimo vsi in katerega odličnost vsi upravičeno pričakujemo. Ni prav, da uradna družba misli drugače.

Janez Povše

30. julija v Gorici

Pod lipami Igor Omerza

Pod lipe Kulturnega centra Lojze Bratuž se po dveh letih vrača Igor Omerza.

Tudi leta 2013 je bil gost goriških večerov zadnje dni meseca julija, ko je predstavil knjigo JBTZ - čas poprej in dnevi pozneje. S slovensko pomladjo je tesno povezana tudi zadnja knjiga, ki jo je Omerza izdal pri Celovski Mohorjevi, in sicer Veliki in dolgi pohod Nove revije. Zajetna, 368 strani obsežna monografija podrobno opisuje nastajanje Nove revije in njeno izhajanje od prve do 57. pa vse do 95. številke leta 1990. Dogajanje skupine je pozorno nadzirala UDBA, nanjo pritiskala in jo zavirala. Knjiga razkriva številna neznana ozadja in ponuja doslej neobjavljene dokumente, izšla pa je ob 25-letnici prvih demokratičnih volitev v povojni Sloveniji. Omerza je slovenski politik in ekonomist, ki je v zadnjih letih zaslovel predvsem kot avtor uspešnic, ki črpajo svoje vsebine iz dokumentov UDBE, ki jih hranijo slovenski arhivi. V zadnjih mesecih je svoje raziskovanje usmeril v tematiko, ki se neposredno tiče zamejstva v Italiji, saj je v tiskarni njegova zadnja knjiga, posvečena Študijskim dnevom Draga in UDBI. Na goriškem večeru, ki bo v četrtek, 30. julija, ob 20.30 v Kulturnem centru Lojze Bratuž, bo Omerza spregovoril tudi o knjigi o Dragi, ki bo izšla v teh dneh pri Mladiki. Z gostom se bo pogovarjal glavni urednik založbe Marij Maver.

POGOVOR Ravnatelj Primož Strani

Za slovenske šole bi bil potreben poseben zakon

Pred kratkim je parlament dokončno uzakonil šolsko reformo z nazivom "Dobra šola", formalno je to zakon št. 107 z dne 13. julija 2015, ki ga sestavlja en člen in 212 odstavkov. Ta reforma se je napovedovala kot prelomni trenutek za italijansko šolstvo, med postopkom sprejemanja v senatu in poslanski zbornici pa je bilo več protestov. Že z novim šolskim letom 2015/2016 bodo vstopila v veljavo prva določila, ki zadevajo zaposlovanje učnega osebja. Večji del reforme pa se bo začel v letu 2016.

Za prvo oceno o novem šolskem zakonu in kako bodo njegova določila vplivala na šolsko stvarnost, smo se pogovorili s Primožem Stranijem, ravnateljem Državnega izobraževalnega zavoda (poklicnega zavoda za industrijo) Jožef Stefan iz Trsta, ki je zadolžen tudi za DIZ Cankar, Vega, Zois iz Gorice.

Kakšna je vaša splošna ocena o zakonu št. 107/2015?

Rekel bi, da je v tem trenutku bolj težko oceniti ta zakon, ker določila v njem narakujejo vladi, da mora odobriti celo vrsto izvajalnih dekretov. Ko bomo imeli te dekrete, bomo lahko realno ocenili učinek zakona na organizacijo in strukturo šolskega sistema. Odobritev zakona je v bistvu bolj marginalna v razmerju s tem, kar bo še prišlo.

Kaj pričakujete, da bo začelo veljati že septembra?

V bistvu bodo manjše spremembe, saj bo šolsko leto 2015/2016 prehodno obdobje. V tem trenutku ni še jasno, kako bo z ojačitvijo organika za avtonomijo, ki bo upošteval dosednji obvezni seznam in okrepitev, da bodo šole lahko krile dodatne didaktične in organizacijske potrebe. Ne bo več vikarjev oziroma podravnateljev, ki bi bili oproščeni pouka, kar pa se ne tiče slovenskih šol, saj tega že sedaj nismo imeli zaradi nezadostnega števila dijakov. Za italijanske višje šole pa bo to lahko problem, ki pa ga bodo ravnatelji lahko rešili, ker bodo lahko do 10% učnega osebja v organiku prenesli specifične organizacijske funkcije. Druga pomembna zadeva za letošnje šolsko leto je izredni val zaposlovanja, za katerega je že neki načrt po deželah s ciljem, da se izčrpajo pokrajinske lestvice.

Kje vidite pozitivno in kje negativno plat zakona?

Pričakoval sem si bistveno več. Po pravici povedano in če upoštevamo vse šolske reforme, ki so bile izpeljane v zadnjih letih, bi šola še najbolj potrebovala ureditev in sistematizacijo dosedanjih sprememb. Medtem pa imamo še dodatne spremembe in šele po osemnajstih mesecih naj bi se vse to uredilo v novem enotnem zakonskem besedilu za šolo.

Žal je še vedno velik kaos, ker je več stvari še nedorečenih. Če upoštevamo enotno zakonsko besedilo iz leta 1994, ugotovimo, da so nekateri členi v veljavi, drugi so bili

izbrisani in je potrebno vse skupaj upoštevati z veliko opreznostjo. Nov zakon št. 107/2015 sicer predvideva rešitev tega problema v osemnajstih mesecih, morda pa bi bilo bolje, če bi to potekalo vzporedno. Čudno zgleda, da se najprej uvajajo spremembe, ki jih šele naknadno usklajujejo z obstoječimi zakonskimi besedili.

Foto Damjan

Ravnatelji naj bi s tem zakonom imeli novo vlogo.

Zadeva je bila medijsko nekoliko napihnjena. Ravnatelj je že od leta 2001 odgovoren za marsikaj na šoli. Neposredno je odgovoren za učni uspeh dijakov, vodi sindikalne odnose in tako naprej. Dejansko pa je na podlagi zakonodaje omejen, ker nima pravih instrumentov, da bi to lahko primerno izvajal. Nov zakon to le delno omili in postavlja ravnatelje v neljubo situacijo, ker bodo s pomočjo t. i. skupine za evalvacijo morali odločati o manjšem delu doklade za osebje glede na uspešnost posameznih članov učnega kolektiva. To pa ni edini možni način, kako bi lahko vplivali na boljšo učinkovitost šolske organizacije.

Kakšni bi lahko bili drugi načini?

Sistem kadrovanja, po katerem ravnatelj sam izbira profesorje, proti kateremu je bilo največ nasprotovanj, ostaja omejen. V Sloveniji ravnatelj na podlagi potreb šole razpiše mesta, pregleda življenjepis in se pogovori s kandidati, nato na osnovi preverjenih kompetenc naredi izbiro. Pri nas pa bo seznam profesorjev oziroma učiteljev ostal zaprt. Spremenil se bo princip, ki bo prešel iz vrstnega reda lestvice v delno bolj prost sistem izbiranja, čeprav v okviru že določenega seznama učnega osebja.

Je ta seznam na deželni ravni?

Prvotno bo ta seznam na deželni ravni, nato se bodo določili področni sezname, ki bodo vezani na pokrajinsko in pri večjih pokrajinah tudi na podpokrajinsko raven. Je pa vse to še potrebno določiti.

Zakon tudi uvaja neke vrste meritornosti. Ali je že znano, kako naj bi to potekalo?

V tem trenutku imamo že določila za (o) vrednotenje šolskega sistema za triletno obdobje, ki se začne s samoevalvacijo šolskih ustanov, kar je že v teku. Prišlo naj bi še do zunanega vrednotenja šol na koncu triletnja. Nov zakon uvaja sistem vrednotenja znotraj šol, ki je v bistvu neki bonus, o katerem odloča že omenjena skupina za vrednotenje.

Kako bo sestavljena ta skupina za vrednotenje?

V tej skupini bo ravnatelj, trije profesorji in dva starša za osnovno in nižjo srednjo ter eden od staršev in eden od dijakov za višjo šolo. Skupino bo dopolnjeval še zunanji član, ki ga bo določil deželni šolski urad. Profesorji, starši in dijaki bodo preko volitev izbrali svoje predstavnike v tej skupini.

Zakon 107 predvideva tudi večje sodelovanje šole z zunanjo družbo oziroma s podjetji. Kakšna je vaša ocena?

Ta praksa je bila na raznih šolah že prisotna. Pri nas so to izvajali predvsem tehnični zavodi z izmenjavo šola-delo. V tem sklopu je po novem predvidenih 400 ur za tretji, četrti in peti letnik, kar pa odgovarja sedanjemu stanju. Za naše tehnične zavode ne bo večjih novosti, ker imamo že veliko izkušenj in dobro prepleteno mrežo podjetij, s katerimi sodelujemo.

Ali se za šolo obeta zmanjšanje organizacijskega bremena oziroma birokracije?

Šola ostaja avtonomna, kot je bila doslej. Nov zakon pa omejuje nekatera birokratska bremena, ki so zadevala tajništva, kot npr. izračuni za upokojitve, ipd. Za to naj bi sedaj bili pristojni deželni šolski uradi. Za vse ostalo pa je šola center dogajanja, tako na didaktični kot na administrativni ravni.

Pri sprejemanju zakona je bilo tudi sprejeto načelo, da se bo v reformi upoštevala specifična slovenskih šol.

Izrecno je to zapisano v treh oziroma štirih členih. Najbolj pomemben je tisti, ki predvideva naknadni odlok v zvezi s problematikami slovenskih šol, kot je kadrovanje učnega osebja in ravnateljev. Pozitivno je to, da se bo odločalo na deželni ravni, ker zakon določa, da je za to pristojni urad za šole s slovenskim učnim jezikom.

Žal pa vse to ne bo rešilo vseh težav, ki jih ima danes slovenska šola, ker bi za to potrebovali poseben zakon. Imamo veliko področij, na katerih je specifična slovenskih šol zelo očitna. Še najbolj izstopa vprašanje številčnosti.

@JulijanCavdek

pretveza, za katero se skrivajo drugi nameni, vem pa tudi, da bi po tej logiki ugnili priti do absurdnega sklepa, po katerem bi tisti, ki nasprotujejo "teoriji spola", morali nasprotovati tudi enakopravnosti med spoloma in celo podpirati spolno nasilje! Zato sam raje mislim, da imajo besede še svoj pomen in da je domneve o zarotah bolje prepustiti drugim.

Če je naš cilj oblikovati ljudi, ki mislijo s svojo glavo, bi bilo zato boljše, da bi se nepreverjenim trditvam izogibali, saj drugače tvegamo, da izgubimo na verodostojnosti in se nam bo zgodilo kot onemu pastirčku v znameniti Ezopovi basni, ki je dan za dnem strašil sovaščane z vpitjem "volk, volk!", ko pa je nekega dne volk zares prišel iz gozda, pastirčku ni več nihče verjel in volk si je privoščil slastno kosilo.

Tomaž Simčič

Pribežniški val zajel Repentabor in Sovodnje ob Soči

Občini Repentabor in Sovodnje sta neposredno vključeni pri sprejemanju beguncev oziroma prosilcev za azil, ki v naše kraje prihajajo po t. i. balkanski poti. Na Repentabor so jih sprejeli 66, v Sovodnjah pa jih bo okoli 16. Tretja slovenska občina, v kateri so nastanjeni pribežniki, je Devin-Nabrežina. Kot je bilo že napovedano, bo v kratkem nekdanja kasarna orožnikov v Gabrjah sprejela do največ 18 pribežnikov. Tako namreč določa konvencija, ki so jo v prejšnjih dneh podpisali goriška

Nekdanja kasarna orožnikov v Gabrjah

prefektura, občina Sovodnje ob Soči in ustanova ICS (Consorzio Italiano di Solidarieta' - Ufficio rifugiati Onlus) iz Trsta.

Izbira lokacije v Gabrjah je sad več mesečnega dogovarjanja med goriško prefekturo in občino Sovodnje ob Soči. Glavni razlog pa je v vse večjem navalu pribežnikov, ki prihajajo na Goriško preko t. i. balkanske poti. V tem času se je napolnil zbirni center v Gradišču in pribežniki se zbirajo ob Soči in v goriškem mestnem parku. To pa je predvsem s higienskega in zdravstvenega vidika precej sporno. Zaradi tega so se prefektura odločile za razpršeno obliko sprejemanja beguncev in v ta namen poiskale možne lokacije v državni lasti na območjih občin v deželi FJK. Med te spada tudi nekdanja kasarna orožnikov v Gabrjah. V teh sprejemnih zbirnih centrih bodo nastanjeni pribežniki, ki prosijo za azil. Naloga državnih oblasti pa je, da jih sprejme, registrira in nato ugotovi, ali izpolnjujejo pogoje za pridobitev statusa azilanta. Po pridobitvi tega se lahko prosto premikajo znotraj EU.

Zgoraj omenjena konvencija velja za šest mesecev oziroma do konca leta in je obnovljiva. Ustanova ICS iz Trsta bo skrbela za oskrbo pribežnikov. Občina Sovodnje pa bo nudila pribežnikom razne načine udejstvovanja v sodelovanju z vaškimi društvi, za kar je občina že dobila deželni prispevek. Za tako vrsto sodelovanja naj bi izrazili pripravljenost ŠD Sovodnje in Rdeči križ, morda pa se bo opogumil še kdo.

Marsikatega domačina iz Gabrij pa je zaskrbelo zaradi varnosti. Več pomislekov je zadevalo tudi samo lokacijo, ki je precej izolirana in brez javnih storitev. Glede same varnosti so predstavniki oblasti dali določena zagotovila in obljubili povečano kontrolo. V sami konvenciji pa je navedeno, da bodo primere kršitve varnosti oziroma pravil sprejemnega centra kaznovali s preselitvijo kršitelja. Kljub temu da bo v sprejemnem centru v Gabrjah stalno nadzorstvo s strani usposobljenega osebja ustanove ICS, si bodo morali prosilci za azil postopoma sami organizirati bivanje.

S prisotnostjo pribežnikov, ki prosijo za azil, se že nekaj mesecev sooča tudi občina Repentabor. Skoraj sedemdeset jih je nameščenih na Fernetičih in za njihovo oskrbo skrbi prav tako ustanova ICS. delno so nastanjeni v kampingu, delno pa v prostorih hotela. Kot nam je povedal župan Marko Pisani, so pribežniki prav v teh dneh začeli izvajati določena družbeno-koristna dela. Okoli petnajst jih je namreč prostovoljno sprejelo predlog občinske uprave, opravilo tečaj varnosti in se usposobilo za čiščenje zelenja ob cestah. Gre za zelo pozitiven projekt, ki bo v obojestransko korist, pravi Pisani in navaja, da je pri tem občina tudi prejela deželni prispevek.

EU slovarček: Medinstitucionalni organi

V sklopu inštitucij, organov in agencij, ki delujejo v Evropski uniji imamo tudi štiri tako imenovane medinstitucionalne organe. Ti so Evropska šola za upravo, Evropski urad za izbor osebja, Skupina za odzivanje na računalniške grožnje in Urad za publikacije.

Evropska šola za upravo deluje od leta 2005 in je namenjena vsem zaposlenim v sklopu Evropske unije. Taka dostopnost do tečajev, ki jih nudi ta šola, ima kot cilj širjenje skupnih vrednot, spodbujanje boljšega razumevanja med zaposlenimi ter lažje doseganje ekonomije obsega. Šola je namenjena usposabljanju osebja evropskih inštitucij na določenih specifičnih področjih.

Evropski urad za izbor osebja (EPSO – http://europa.eu/epso/index_sl.htm) je bil ustanovljen leta 2003. Zadolžen je za pripravo natečajev za zaposlovanje v vseh inštitucijah EU. Na tak način je zaposlovanje bistveno bolj učinkovito, kot če bi za to skrbela vsaka evropska ustanova posebej. Po ustanovitvi tega urada porabi EU za izbor osebja okoli 21 milijonov evrov letno. V prejšnjem obdobju, ko je vsaka inštitucija skrbela posebej za zaposlovanje, je bil strošek za 11% višji.

Skupina za odzivanje na računalniške grožnje (CERT – www.cert.europa.eu) je, kot že samo ime pove, zadolžena za varnost računalniških sistemov, ki delujejo v inštitucijah EU. Koordinira ekipe za varnost informacijskih sistemov v posameznih evropskih ustanovah in sodeluje s podobnimi službami v državah članicah EU. Skupina deluje od leta 2012.

Urad za publikacije je v bistvu založba EU (www.publications.europa.eu). Njegovo poslanstvo je tiskanje in distribucija vseh uradnih publikacij, ki nastanejo v papirnatih ali digitalnih oblikah v sklopu EU. Vir: www.europa.eu

Prejeli smo

Šolska reforma in teorija spola

V zadnji številki Novega glasa (št. 29 z dne 23. 7. 2015, str. 3) berem članek, v katerem se na sicer nejasen način nedavno sprejeta šolska reforma povezuje s poskusi, da bi v italijanske šolske programe uvedli t. i. "teorijo spola", po kateri "naj bi se spol ne določil po spočetju oziroma po naravni poti, temveč na podlagi vzgoje in vplivov okolja". Povezovanje šolske reforme z omenjeno teorijo me je nekoliko začudilo, saj sem zakonsko besedilo po poklicni dolžnosti kar natančno spremljal, pa njenega uvajanja nisem opazil. Po ponovnem branju zakonskega besedila potrjujem, da inkriminirani 16. člen (v resnici 16. odstavek 1. člena)

"teorije spola" sploh ne omenja. Vzgoja k enakopravnosti med spoloma, preprečevanje spolnega nasilja in vseh diskriminacij pač ni "teorija spola". Pa niti 2. odstavek 5. člena zakona 119/2013, na katerega se sklicuje omenjeni 16. odstavek, ni v zvezi s "teorijo spola", saj le nekoliko natančneje opredeljuje boj proti spolnemu nasilju, zlasti nad ženskami.

Vem, da je med sprejemanjem šolske reforme del parlamentarne opozicije povlekel na dan "teorijo spola", vem tudi, da so s podobnimi argumenti nekateri operirali na nedavnem "družinskem prazniku" v Rimu, češ da je boj proti spolnemu nasilju le

Pod Vrščem / Ob stoletnici začetka Soške fronte

O pomenu Ruske kapelice kot simbola miru

Ruska kapelica, ki spominja na tragične dogodke med prvo svetovno vojno, je v skoraj stoletju svojega obstoja postala simbol miru in prijateljstva med slovenskim in ruskim narodom, so poudarjali govorniki 26. julija, na spominski slovesnosti ob kapelici pod Vrščem.

Ob tem so spomnili, da letos mineva sto let od začetka Soške fronte, na kateri je umrlo več kot milijon ljudi različnih narodnosti in veroizpovedi.

Premier Miro Cerar, častni pokrovitelj prireditve, je zato to slovesnost v spomin na ruske vojne ujetnike, ki jih je leta 1916 pri gradnji ceste čez Vrščič zasul snežni plaz, posvetil vsem žrtvam Soške fronte.

“Sporočilo kapelice je sporočilo miru”, je poudaril in dodal, da se je za mir treba truditi vsak dan in vedno znova, ta velika odgovornost pa je na nas vseh.

Poudaril je, da bo kapelica, ki jo

najvišji predstavnik Rusije v zgodovini prireditve, pa je v nagovoru dejal, da dejstvo, da kapelica, “spomenik nesmiselnosti vojne” še živi, dokazuje, da iskrena čustva enotnosti slovanskega življa naših prednikov živijo še naprej, čeprav so se vmes zamenjale države in družbeni sistemi. Ob tem je poudaril, da moramo ob slavni zgodovini, ki nas povezuje, razmišljati tudi o prihodnosti.

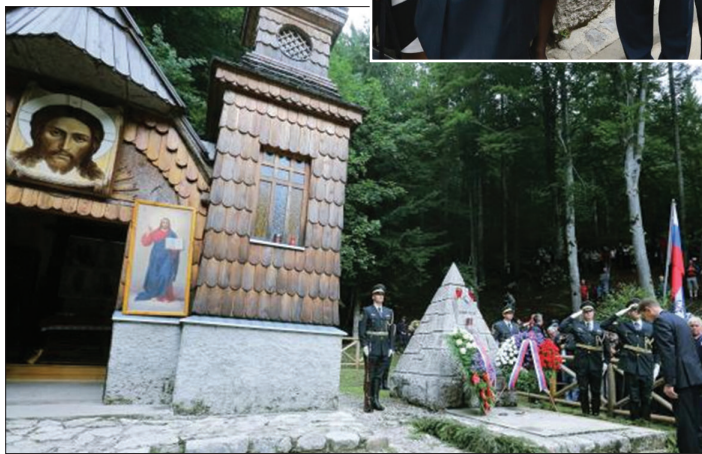
Dodal je, da se je sodelovanje med

EU. Evropa mora po njegovih besedah dvigniti svoj glas za vzajemno solidarnost in odgovornost, za mir in sodelovanje.

Imamo pravico vedeti, kdo in zakaj je ob zapletanju ukrajinske krize sprejel odločitve o politiki konfrontacije namesto dialoga. “Ni naloga politikov, da nam govorijo, kako vojne še vedno obvladujejo svet in so znova možne tudi v našem prostoru. Naloga politikov je zagotavljati mir, varnost in zanesljivo prihodnost. Samo za to imajo mandat državljani”, je svoj govor sklenil Kučan.

Letošnje slovesnosti so se sicer udeležili tudi številni drugi visoki predstavniki iz Slovenije in Rusije. Med njimi so predsednik republike Borut Pahor, predsednik DZ Milan Brglez, zunanji minister Karl Erjavec, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravko Počivalšek, notranja ministrica Vesna Györkös Žnidar ter delegacija ruske pravoslavne cerkve pod vodstvom prvega namestnika upravitelja moskovske patriarhije, škofa Voskresenskega Save.

Slovesnosti pri kapelici je sledilo neformalno druženje s kulturnim programom v Kranjski Gori. Sprva je bilo predvideno, da se ga bosta udeležila tudi oba premierja, a ju zaradi varnostnih razlogov ni bilo. Ruski premier je imel na programu še kosilo s slovenskim kolegom, popoldne si je po napovedih ogledal še nekaj slovenskih znamenitosti, zvečer pa je imel predvideno zasebno neformalno srečanje ob večerji s predsednikom republike Pahorjem. Uradne pogovore s slovenskim državnim vrhom je imel na programu v ponedeljek, ko se je sešel s Cerarjem in Brglezom.

je označil za zgovorno pričo enega tragičnih poglavij človeške zgodovine, ostala in nas tudi v prihodnje opominjala na naše dolžnosti. “Prisluhnimo ji ter bomo enostavno to, kar smo in znamo biti, če se le potrudimo in sodelujemo: dobri ljudje. Če si bomo tega, ne glede na naše družbene vloge in položaje, močno želeli, bomo vedno znova našli tudi pot za doseg in ohranitev miru in sožitja”, je sklenil Cerar.

Ruski premier Dmitrij Medvedjev,

Slovenijo in Rusijo v zadnjih letih občutno okrepilo. “To ni sodelovanje, ki je odvisno od konjunktur in politikov, ki odločajo, bi morali storiti vse, da bi se to nadaljevalo, ker si to vsi želimo”, je dejal.

Nekdanji predsednik republike Milan Kučan je v imenu društva Slovenija-Rusija opozoril, da sta vojna in ravnesje strahu v današnjih časih nesporemljivi sredstva za reševanje sporov med državami. Mir je življenjski interes

GORICA O goriškem in tržiškem emporiju solidarnosti

Vedno več ljudi išče hrano v smetnjakih

Emporij solidarnosti je brez dvoma eden najbolj uspešnih projektov, ki jih je goriška Karitas uresničila v zadnjih letih. S to izkušnjo je naredila ogromno dobrega za veliko ljudi v letih hudih gospodarskih stisk. Brezplačno jim nudi hrano in osnovne življenjske potrebščine. Nekak obračun delovanja goriškega emporija, ki je nastal pred štirimi leti in ima že bogato izkušnjo, ter tržiškega, ki so ga odprli 17.

foto dpd

zametujejo; na tak način bi lahko znatno povečali zaloge. Predsednik Karitas g. Paolo Zuttion, ki se leta in leta bori v prvi vrsti za zadnje izmed zadnjih, je povedal, da v naših krajih vedno več ljudi pred trgovinami išče hrano v smetnjakih... “Zametovati hrano je nekaj odvratnega!” In vendar v emporiju ne delijo samo hrane: “Ljudje potrebujejo tudi odnose. Emporij naj postane kraj odnosov, ki ljudem pomagajo, da ne potrebujejo več emporija. Današnji človek potrebuje pomoč in oporo!” O goriškem emporiju je povedal, da je doslej izročil 841 izkaznic, od katerih je 450 aktivnih; to pomeni, da mesečno skrbijo za skoraj 1260 oseb. Vsak mesec darujejo blaga za približno 35 tisoč evrov, okrog tisoč vrečk kruha. V juniju letos so izročili 2760 paketov svežega sadja in zelenjave. Kar 55% uporabnikov je Italijanov, ostali so tuji oz. priseljenci. Posebno zadovoljen je Zuttion s tržiškim emporijem, ki ga upravlja združenje družin La Ginestra, saj je pristopilo lepo število prostovoljcev. Med uporabniki je kar 66% z italijanskim državljanstvom, ostalo so tuji. Izdali so več kot 260 izkaznic, samo v juniju so razdelili 1130 litrov mleka, 1080 vrečk zelenjave, 1280 paketov testenin itd.

Goriški nadškof Carlo Redaelli je poudaril, da se ta posrečena izkušnja izredno sklada z duhom zadnje papeževe enciklike Hvaljen bodi, ki veliko govori o delitvi darov z revnimi, o treznejšem življenjskem slogu, soliranosti, družbeni odgovornosti, pravem poslanstvu zasebne lastnine. Članom Fundacije Goriške hranilnice je predlagal, da bi jeseni skupaj organizirali poglobljen posvet o encikliki, ki odpira nova obzorja.

Chiara Bertolini je tiskovno konferenco sklenila s kratkim, a zelo zgovornim stavkom: “Odvržena hrana je kot ukradena na mizi revnih”. / DD

Pozor predvsem mladoletniki!

Policisti svarijo pred izsiljevanji z golimi posnetki preko spleta

Policisti so letos prejeli več prijav izsiljevanja preko spleta in družbenih omrežij, kot so Facebook, Ask. fm, Twitter, Instagram. Oškodovanci so najpogostejše mladoletne osebe. Ker med poletnimi počitnicami precej mladostnikov več časa preživlja na računalniku, so policisti pripravili napotke, kako se zavarovati pred tovrstnimi zlorbami.

Skupno vsem primerom, ki so jih obravnavali policisti, je, da žrtev najprej potrdi prijateljstvo preko družbenega omrežja neznani osebi, nato pa ta oseba, ki je lahko izmišljena z lažnim profilom, pošlje nekaj osebnih sporočil in predlaga, naj vsa njuna nadaljnja komunikacija poteka preko drugih spletnih omrežij za hitro komuniciranje, predvsem preko storitev z video komunikacijo (npr. Skype).

V nekaj stikih se med žrtvijo in neznano osebo vzpostavi lažno zaupanje, nato pa neznanelec oz. neznanka izkoristi žrtvine informacije in jo pripravi do tega, da pokaže svoje telo, v skrajnih primerih pride tudi do samozadovoljevanja pred spletno kamero. To početje posname in žrtvi takoj zatem predvaja. Temu sledijo zahteve, ki od žrtve bodisi terjajo še več podobnih spolnih aktivnosti bodisi zahtevajo denar v zameno, da ne bodo goli posnetki žrtve objavljeni na spletu oz. posredovani po elektronski pošti znancem ali celo staršem.

Če so žrtve mladoletne, gre za kaznivo dejanje prikazovanja, izdelave, posesti in posredovanja pornografskega gradiva, za kar je zagroženo od šestih mesecev do osem let zapora. Za izsiljevanje je zagroženo do pet let zapora, v posebej skrajnih primerih do

osem let. Če pa so žrtve polnoletne osebe, pa poleg izsiljevanja lahko pride tudi do kaznivega dejanja neupravičenega slikovnega snemanja, za katerega je predvidena denarna kazen ali do enega leta zapora. Za kazniva dejanja na škodo mladoletnih oseb je predviden pregon po uradni dolžnosti, medtem ko morajo odrasle žrtve neupravičeno slikovno snemanje naznaniti v roku treh mesecev in podati predlog za pregon.

Žrtve so tako dečki kot deklice, skupna točka vseh pa je izkoriščanje zaupanja, nevednosti in naivnosti mladoletnih oseb, v nekaterih primerih tudi že polnoletnih oseb, navajajo policisti. Zato policisti opozarjajo, da se morajo uporabniki spleta, družbenih omrežij, klepetalnic in forumov zavedati pravil, s katerimi bodo obvarovali svojo za-

sebnost. Tako priporočajo, naj se uporabniki seznanijo z nastavitvami zasebnosti, ki jih upravljavci družbenih omrežij nudijo, in jih tudi nastavijo tako, da bo njihova zasebnost varovana. Mnogi ponudniki večkrat spreminjajo

dlegovanj upravljavcu družbenih omrežij ali mikrobloggerjskih platform ter z možnostjo in načinom blokiranja neželenih stikov.

Večji nabor t. i. prijateljev, kontaktov, kot jih uporabnik ima, večji je razlog za varovanje zaseb-

ne dajejo nobenih osebnih podatkov niti naj ne objavljajo svojih fotografij ali fotografij drugih. Komunikacijo, ki se začne na način, kot ga policisti opisujejo, naj prekinejo, stik pa blokirajo. Spletna kamera naj bo v času, ko se ne uporablja, izključena.

Staršem svetujejo odgovorno ravnanje z napravami, ki omogočajo njihovim otrokom obiskovanje svetovnega spleta. Starši in skrbniki naj otroke podučijo o varni rabi interneta. Skupaj naj raziskujejo, se učijo in pridobivajo izkušnje.

Svojcem žrtve tovrstnega izsiljevanja svetujejo, naj je ne obsojajo, pač pa ji prisluhnejo in pomagajo. Prijavo pa naj podajo na najbližjo policijsko postajo. Policisti še opozarjajo, da mora uporabnik pred objavo ali posredovanjem fotografij dobro premisliti,

namreč kar je enkrat objavljeno na svetovnem spletu, je praktično nemogoče izbrisati. Zato naj ravna odgovorno in varno pri uporabi svetovnega spleta.

nastavitve, ki omogočajo zasebnost, zato je priporočljivo sproti preverjati nastavitve.

Prav tako naj se uporabniki seznanijo z možnostmi prijave na-

nosti. Že zlasti v primerih, ko so med njimi osebe, ki jih uporabnik osebno ne pozna, opozarjajo policisti.

Uporabniki naj o sebi ali drugih

Da ne pozabimo, kdo smo

O identiteti Karitas

V poplavi informacij, poudarjanja spoštovanja načel drugih, prikazovanja vrlin in pomanjkljivosti drugih pozabljamo, kdo smo. Nema lokrat se zgodi, da so načela drugih poveljčana do te mere, da se nam naša pristna in privzgojena načela zdijo pomanjkljiva, preskromna, da ne rečem nazadnjaška. Pri predstavitvi kakršnekoli dejavnosti je pomembna njena identiteta. Z mnogimi znanimi osebami ali idejami se ljudje, ki še iščejo svoj smisel, identificirajo. Lepo in prav, toda to je le izhodišče, če so nam ideje in delovanje drugih všeč, ga odobravamo, podpiramo, se mu pridružimo; najslabše možno pa je, da idejam drugih ne dodamo nič svojega. Vsak človek je edinstven in le v dialogu z drugimi lahko ustvarimo nekaj več, nekaj dobrega, pozitivnega, žal, pa tudi negativnega.

Tokrat bi se rada dotaknila identitete Karitas, ki ni samoumevna in ji je potrebno slediti in jo krepi. Ko včasih na kakšnem srečanju zastavimo vprašanje: "Na kaj pomislite ob besedi karitas", se največ odgovorov glasi: "dobrodelnost, človekoljubje, pomoč, zbiranje darov". Čeprav je vse to res, postanem ob teh odgovorih žalostna in se sprašujem: "A ne bi dobili enak odgovor, če bi to vprašanje postavili za druge humanitarne organizacije?" Zavedam se, da niso za odgovore nič krivi vprašani, pač pa mi, ki s svojim delovanjem izpostavljamo le materialne zadeve. Na ta način se identiteta vernika, kristjana, sodelavca Karitas ali če hočete podoba Usmiljenega Samarijana izgublja. V zavesti ljudi okrog nas morda ostaja pridih telesnih del usmiljenja (lačne nasičevati, žejne napajati, popotnike sprejemati, nage oblačiti, bolnike obiskovati, jetnike reševati, mrličke pokopavati), malo manj pa smo prepoznavni po duhovnih delih usmiljenja (grešnike svariti, nevedne učiti, dvomljivcem prav svetovati, žalostne tolažiti, krivico voljno trpeti, žaljivcem odpustiti, za žive in mrtve Boga prositi). To seveda velja za vsakega kristjana, saj je Jezusova zapoved: "Ljubite

se med seboj! Kakor sem jaz vas ljubil, se tudi vi med seboj ljubite. Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako boste imeli ljubezen med seboj". (Prim. Jn 13,34-35) Največje, pravzaprav edino navodilo za identiteto krščanstva in posledično sodelavca Karitas. Kar nekajkrat sem že zapisala, da karitas ni sociala, temveč pastoral, saj tudi uči, vzgaja,

beguncev, je na dolgi rok katastrofa. Bili smo z razstavo v Rimu, ob tem smo obiskali center Karitas za begunce. Izkušnje z organiziranostjo delovanja centra so vredne posnemanja, toda še bolj kot to me je nagovorilo srečanje z osebjem (večinoma prostovoljci), ki skrbi za te ljudi. Tu vlada dialog srca, dialog usmiljenja in tudi dialog

vzpodbuja. Če bo v naših mislih edina motivacija, koliko ljudi je dalo svoj dar in kolikim ljudem smo pomagali, bomo svojo identiteto kaj kmalu zapravili. Če bomo za beleženje vsega tega največ skrbi posvetili aplikaciji, ki nam bo vsak trenutek omogočila neki podatek, bomo pozabili na človeka, in kdor pozabi na človeka, pozabi tudi na Boga. Človek ni številka. Nič nimam proti tehniki, je dragocen pripomoček, vendar Božja tehnika je drugačna. Pogled v oči, stisk roke, sočutje v srcu, to nas dela prepoznavne. To je naše poslanstvo, da stopimo v dialog z ljudmi okrog nas.

Ob 20. mednarodni likovni koloniji Umetniki za karitas z naslovom "Tujec sem bil in ste me sprejeli", smo praktično vstopili v dialog z umetniki, galleristi, obiskovalci razstav. V lanskem letu smo izbirali geslo kolonije; danes čutim, da je bil izbor preroški, kajti takrat so se komaj začele zgrinjati trume beguncev in migrantov v Evropo. Povod za to je bil obisk papeža Frančiška v Lampedusi. Zavedam se, da je problematika teh nesrečnih ljudi tako široka, da je na kratki rok nerešljiva, toda obračanje pogleda stran ali celo tekmovanje, kateri državi bo uspelo sprejeti najmanj

pomoči, ki ni usmerjana samo v dajanje, temveč v duhu pastore vzgaja, uči in pomaga na dolgi rok. Koliko mladih prihaja v ta center, da uči prišleke jezika, navad in načina življenja v novem okolju, to je dialog, ki ga današnji svet potrebuje. Premalo je poskrbeti le za streho nad glavo in topli obrok, glavna skrb mora postati spoštljiv dialog. Še posebej se mi je vtisnila v spomin razstava v DZ RS ali na MORS-u. Dejansko je Karitas vstopila v dialog z ljudmi, ki so kot institucija prvi poklicani, da izvajajo tovrstno pomoč. Kljub temu so bili skozi naše besede voljni prisluhniti Jezusovi zapovedi ljubezni do bližnjega, čemur je sledil tudi medsebojni pogovor o strahovih in pričakovanjih ob reševanju problematike tujcev in beguncev.

Vsak dan znova sem vse bolj prepričana, da smo kristjani in posledično sodelavci Karitas v nenehnem družbenem preverjanju naših besed, predvsem pa dejanj. Ni vsaka kritika kristjanofobija, nemalokrat se je potrebno vprašati, ali smo resnične priče krščanske ljubezni ali s svojim obnašanjem in dejanji izražamo identiteto Cerkve. Ali je naša skrb za ljudi v stiski nesebična ali bomo izvajali le programe, ki

jih finančno pokriva država? Ob večletnem delu z ljudmi v stiski spoznavam, da ljudje od nas pričakujejo več kot le materialno pomoč. Od nas je odvisno, ali smo jim sposobni dati tisto 'več'. Pričakujejo, da jim prisluhnemo, da se spustimo z njimi v spoštljiv dialog, da pričujemo krščansko ljubezen, ja, predvsem to. Še bolj kot to me vznemirja dejstvo, da to ne pričakujejo od nas le verni prejemniki pomoči, ki Kristusov nauk poznajo, temveč še bolj želijo z nami vzpostaviti dialog oddaljeni in tudi tisti, ki iščejo Boga.

Nema lokrat se zgodi, da se želijo pogovarjati prav o veri, upanju in ljubezni. Ni lahko voditi dialog z ljudmi, ki so jim vzeli dostojanstvo, ki so izgubili upanje, ki so zaradi krivic postali sovražni do Cerkve in države. In prav tu je poligon našega dela v smislu duhovnih del usmiljenja: grešnike svariti, nevedne učiti.... Papež Frančišek nas pošilja na obrobja, v času moralne in gospodarske stiske je obrobij veliko in tudi priložnosti za dialog ogromno. Ali bomo znali izkoristiti in prinašati Boga

med vse ljudi? Ali se bomo zaprli v skupino isto mislečih? Župnijska karitas ni edina, ki ima v župniji skrb za uboge; prava župnijska Karitas je motor, ki senzibilizira celotno župnijsko občestvo, da vidi, čuti in pomaga. Morda še nekaj besed o naših darovalcih. Da so darovi za pomoči potrebne dar 'uboge vdove' vemo že dolgo, pa vendar je veliko ljudi, ki niso nedelniki ali tradicionalni pripadniki Cerkve, pa svoj dar za ljudi v stiski zaupajo prav Karitas. Zavedati se moramo, da tudi darovalci časa, znanja, materialnih dobrih postajajo naši sodelavci in na daljši rok prevzamejo identiteto darovalcev Karitas. Sledijo našim akcijam, sledijo našemu delu in kot večni idealist upam, da zaradi pozitivnih izkušenj začenejo slediti tudi Njegovemu nauku.

V strateški načrt Slovenske karitas smo zapisali, da je Karitas ljubeča skrb Cerkve za ljudi v stiski, glas revnih v družbi, predvsem pa v službi človekovega dostojanstva. To je naša identiteta, ki kliče po dialogu znotraj in zunaj Cerkve, ki kliče po dialogu z enako in drugače mislečimi, ki vodi k dialogu z Bogom.

Jožica Ličen

Kratke

Sveti oče se je prijavil na Svetovni dan mladih (SDM) v Krakovu

Papež Frančišek se je minulo nedeljo z dotikom elektronskega zaslona na tablici prvi prijavil na Svetovni dan mladih (SDM) v Krakovu ter molil za ugrabljen v Siriji. Po molitvi Angelovega češčenja na Trgu svetega Petra v Vatikanu in blagoslovu je dejal: "Dragi bratje in sestre, danes se začenja zbiranje prijav za 31.

Svetovni dan mladih, ki bo prihodnje leto na Poljskem. Jaz sam sem hotel odpreti zbiranje prijav in zato sem povabil fanta in dekle, da se preko elektronske naprave prijavim kot romar". Zatem se je dotaknil elektronske naprave in se s tem kot prvi prijavil na SDM v Krakovu. Tako se je začelo zbiranje prijav na svetovni dogodek mladih. "Ker bomo Svetovni dan mladih obhajali med letom Usmiljenja, bo to v nekem smislu jubilej mladih, ki so poklicani razmišljati o temi 'Blagor usmiljenim, kajti usmiljenje bodo dosegli' (Mt 5,7). Vabim mlade s vsega sveta, da bi živeli to romanje bodisi tako, da pridete v Krakov, bodisi da se tega trenutka milosti udeležite po vaših skupnostih".

Papež Frančišek je še spomnil na drugo obletnico, odkar so ugrabili patra Paola Dall'Oglia. "Odločno pozivam, da osvobodite tega cenjenega redovnika. Ob tem nikakor ne morem pozabiti v Siriji ugrabljenih pravoslavnih škofov, kakor tudi vseh drugih oseb, ki so bile na teh področjih spopadov ugrabljene. Spodbujam obnovitev prizadevanj odgovornih krajevnih in mednarodnih oblasti, da bo tem našim bratom kmalu povrnjena svoboda. Z vso ljubeznijo ter udeleženo pri njihovem trpljenju se jih želimo spomniti v molitvi in molimo vsi skupaj k Mariji".

Papež Frančišek je še spomnil, da je bil v nedeljo, 26. julija, god sv. Joahima in Ane ter s tem praznik vseh dedkov in babic. Zbrane vernike je povabil, naj zaploskajo vsem živim in tistim, ki nas gledajo iz nebes.

Višarski dnevi mladih

Na letošnjih Višarskih dnevih, ki bodo potekali **od 31. julija do 2. avgusta**, se bodo mladi odpravili po poteh slovenskih povojnih izseljencev v Špitalu in Lienzu pod vodstvom mag. Helene Jaklitsch in s pričevanjem zakoncev Starman.

V drugem delu bodo spoznavali Iljsko dolino, ki jo bodo predstavili domačinki in kulturni delavki Milka Kriegl in Pepca Druml, župnik Stanko Trap ter ravnateljica dvojezične ljudske šole Katarina Sticker. Višarski dnevi se bodo končali na Sv. Višarjah s 27. romanjem treh Slovenij, ko se bodo srečale matična, zamejska in izseljenska Slovenija.

Tudi mladi bodo lahko prisluhnili predavanju tržaškega časnikarja in publicista Iva Jevnikarja. Sledila bosta slovesna sveta maša, ki jo bo skupaj z izseljenskimi duhovniki daroval nadškof msgr. Alojz Uran, in kratek kulturni program. Lepo vabljeni!

Prispevek za Višarske dneve mladih (prevoz, nastanitev, hrano in goste) je 50 evrov. Prijave za Višarske dneve mladih: Rafaelova družba 01 438 30 50, rafaelova.druzba@siol.net

27. romanje treh Slovenij na Svete Višarje

V nedeljo, 2. avgusta 2015, se bodo na Svetih Višarjah srečale matična, zamejska in izseljenska Slovenija.

Ob 10.30 bodo udeleženci prisluhnili predavanju tržaškega časnikarja in publicista Iva Jevnikarja z naslovom 70 let po dogajanju, ki je spremenilo vse "tri Slovenije". Ob 12.00 bo slovesna sveta maša, ki jo bo skupaj z izseljenskimi duhovniki daroval nadškof msgr. Alojz Uran. Ob 13.00 bo na ploščadi za cerkvijo kratek kulturni program. Ob letu posvečenega življenja bodo tako mašo kot kulturni program s petjem sooblikovale Marijine sestre.

Dogodek organizirata Rafaelova družba in Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi.

Dragi rojaki, lepo vabljeni!

(Peter Kovačič – Peršin, Znamenje, 2015)

Odmevi tišine

Nepričakovano nas je Peter Kovačič – Peršin za svoj 70. rojstni dan nagradil z zanimivo knjigo z naslovom Odmevi tišine. V njej je 28 zgodb, začeni z zgodbo O lepoti, konča pa se z zgodbo Prisluhniti tišini. Poglejmo nekaj zanimivih misli: "Vsaktero človeško usodo zaznamujejo danosti njegovega okolja in so odsev sočloveških bližin in odtujevanja... " Srečanje s sočlovekom ostane poseben trenutek podarjenosti, enako kot tudi srečanje z dogodkom, ki nas je zaznamoval ali pa nagovoril. Zgodbo O lepoti

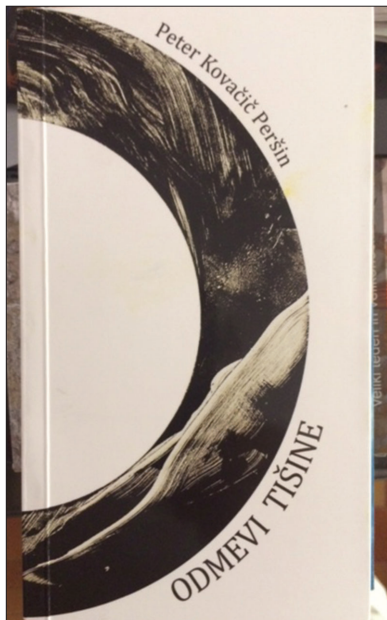
končuje z vprašanjem: "Kaj je torej lepota? Naše sanje, hrepenenje ali naša poguba? " V sestavku Meditacija pravi: "Verniki so jo imeli za najvišjo obliko molitve, svobodomislec pa za metodo doseganja višjega jaza. " V Doživetju enosti izpoveduje zanimivo misel: "Čim bolj je služil svojemu jazu, v tem večjo osamo je padel in vse hujša praznosta je prevevala njegovo dušo. "

Avtor se zaustavi tudi ob smislu življenja. Tako modruje: "Strah je največji sovražnik življenja. Izvira iz zavesti, da je človek jezdna žival greha

in da mu je poguba naložena že z rojstvom. Osvoboditev od strahu vodi k polnini življenja. "

"V našem medsebojnem srečanju pozabljamo, da je vse odvisno od pogleda. Vsak pogled nudi svoje razgledišče" (O človeku). "Pozabljamo, da bi morali spremeniti vzorec svojega življenja, zato sreče ne boš našel v drugem, ampak v sebi" (O sreči). "Na naši poti stojijo mnogi kamni spotike. Toda naše korake lahko vendarle ožarja nesebična ljubezen, in če ji zvesto služiš, te vodi čez vse ovire" (O iskanju druge polovice). "Posredovati pomeni pričakovati ugodnost, ljubiti pa dajati. " "Zmotno je iska-

la srečo v posredovanju in izpolnjevanju želja. " "Srečo

boste našli v osvoboditvi od želja in pričakovanj. Šele onkraj vseh zahtev se ljubezen razkrije kot luč, ki briše vse sence" (O zakonski zvezi). "Svet otrok je postal zrcalna podoba njihovih staršev" (O vzgoji). Kovačičeve zgodbe spadajo med meditativno literaturo in kdor jih bo prebral, ne da bi se ob posamezni zgodbi zaustavljal, mu bo knjiga vedela zelo malo. Srečal se bo z lepimi mislimi, morda celo koristnimi nasveti, prikrajšan pa bo za globino, ki jo imajo te meditativne zgodbe. V današnji hitrici imamo malo časa za osebno razmišljanje. Če pa si ga že vzamemo, smo vedno nagradjeni. Ob mislih, ki jih pisec podarja, se ob tem lahko pogovarjamo z Bogom in tako spoznavamo jasnino

vsebine. Nekaj podobnega doživljamo tudi z branjem Sv. pisma. Tak način molitve se imenuje premišljevanje ali meditacija. V zgodovini človeštva ne bo nihče nikoli dočkal, koliko je takšna oblika molitve pomenila za napredek človeštva pa tudi za dobrobit sveta. Ob meditaciji pride naše srce v Božjo bližino, tako človek začuti, da v njem ne deluje on, ampak da se z njim nekaj dogaja. Ob tem začutim, da je povezan z Bogom. Če pa ob takšnem branju manj razmišljamo in se prepustimo Božji navzočnosti, pa smo že pristali v molitvi tišine ...

Tokratne zgodbe v Kovačičevi knjigi Odmevi tišine nam omogočajo, da to lahko tudi sami doživimo.

AK

POD LIPAMI Maria Moschitz, Luciano Lister, Anna Wedam in Osvaldo Errath iz Kanalske doline

V dolini pod Svetimi Višarjami naj slovenska pesem nikdar ne utihne!

Pod lipami na dvorišču Kulturnega centra Lojze Bratuž je 23. julija zavel veter iz Kanalske doline. Utrip slovenskega življa v vaseh od Tablje do Trbiža so prinesli Žabničanka Maria Moschitz, oški časnikan Luciano Lister, ukovška kulturna delavka Anna Wedam in ukovski zborovodja Osvaldo Errath.

Bernard Spazzapan, ki je vodil in povezoval večer o slovenstvu pod Sv. Višarjami, je povedal, da prisotnost Slovencev v Kanalski dolini sega v čase prvega naseljevanja Slovencev v naših krajih. Leta 1846 je avstrijski zgodovinar Carl von Czoernig kot vodja etnografskega in statističnega urada ugotovil, da je v Kanalski dolini bilo približno šest tisoč prebivalcev, od katerih tri tisoč Slovencev in tri tisoč Nemcev; Italijanov in Furlanov še ni bilo. Proti koncu 19. stoletja je bilo nekaj več Nemcev in manj Slovencev; leta 1910 je bilo v Kanalski dolini 10 Italijanov. Leta 1921 je število Italijanov naraslo, slovenska prisotnost pa se je začela zmanjševati. Zadnji podatki so iz leta 1972, ko je po navedbah Salvatorreja Venosija v Kanalski dolini bilo 1268 Slovencev in 530 Nemcev; za Italijane ni natančnih podatkov, a bilo jih je največ, je dejal Spazzapan.

Za uvod je **Maria Moschitz**, profesorica matematike in naravoslovnih ved na trbiški srednji šoli, ki že dolgo sodeluje pri projektih za ohranjanje slovenskega izročila v Kanalski dolini, prebrala odlomek v žabniško-ziljskem narečju o dvigovanju t. i. maje: gre za poseben običaj ob prazniku sv. Rešnjega Telesa.

Zgodovino Kanalske doline je predstavil rojak iz Ovčje vasi **Luciano Lister**, član Združenja don Mario Černet, odbornik Sveta slovenskih organizacij za videmsko pokrajino, od oktobra 2010 dopisnik iz Kanalske doline za petnajstndnevnik Dom ter sodelavec Radia Spazio 2 in Radia Trst A. "Danes je Kanalska dolina štirijezična", je dejal. Zanj je značilno, da ljudje poleg italijanščine govorijo slovensko, furlansko in nemško. Govori se ziljsko narečje prav tako kot v bližnji Ziljski dolini, ki jo od Ukev ločuje ena sama gora.

V družinah, kjer se govori slovensko narečje, se večkrat govori tudi nemško, je dejal Lister. V preteklosti je bila Kanalska dolina dolgo del dežele Koroške, kjer so govorili slovensko in nemško. Spadala je v dvojezični del te dežele. Tudi zaradi tega so v Kanalski dolini morda bolj povezani z avstrijsko Koroško kot s Slovenijo. Kanalska dolina se začena sredi Tablje (Pontebba), kjer teče potok Pontebbana; na mostu je nekdanji mejnik z avstrijsko Koroško. Ta ločuje laško Tabljo od nemške: to velja še danes, ko še vedno obstajata dva zvonika. Nekdaj je v nemški Tablji prevladovala bolj koroška arhitektura, v bližnji laški bolj beneška. Pred prvo svetovno vojno je Kanalska dolina spadala pod avstrijsko cesarstvo, po vojni pa so jo vključili v Italijo. Pred vojno je bila kulturna podoba te zemlje povsem različna v primerjavi z današnjo. V Kanalski dolini so lahko razlikovali med pretežno slovensko govorečimi in pretežno nemško govorečimi vasm.

Slovani so se v dolino priselili v 7. stoletju. Na začetku so se ukvarjali s kmetijstvom. V krajih, kjer so ohranili značilnosti kmečkega življenja, se še vedno -

"več ali manj" - govori slovensko narečje. Prva slovenska vas v Kanalski dolini je Lipalja vas, "čeprav je danes tam ja ali ne pet oseb, ki še govorijo slovensko narečje", je dejal Lister. Na začetku zaselka je izključno nemški napis: tam sta zakonito zaščiteni le nemščina in furlanščina, čeprav je ob vratih vaške cerkve nagrobni kamen v slovenskem jeziku ... Druga slovenska vas v smeri Trbiž, "ki ostaja še najbolj zavedna v Kanalski dolini", so Ukve: tam se med drugim mašuje dvojezično oz. 80% obreda je v slovenskem jeziku. Najbolj slovenska vas v Kanalski dolini je nekoč bila Ovčja vas; danes to žal ni več. Petnajst odstotkov ljudi morda še govori slovensko narečje in še te osebe so predvsem starejši. "Zaradi zgodovinskih dinamik je v javnosti kar težko slišati slovensko besedo tudi v narečni obliki", je dejal Lister. Ko je Kanalska dolina spadala pod Avstrijo, je bil uradni jezik nemščina. Posamezni narodi so govorili različne občevalne jezike, oblast je to na krajevni ravni dopuščala. To se je popolnoma ustavilo po prvi svetovni vojni, vzdušje je postalo bolj ostro z drugo svetovno vojno. Kraljevina

opaža, "da se je odnos do manjšinskih jezikov izboljšal: starši in otroci so bolj za to. Z druge strani pa, v primerjavi s preteklostjo, se manjšinski jeziki govorijo manj. Nekoč se je bolj govorilo v manjšinskih jezikih, čeprav okolje ni bilo naklonjeno; danes je nasprotno: to ne vemo, koliko bo trajalo, preden se bo še kaj spremenilo". Po njegovem mnenju se stanje postopoma izboljšuje, "vendar so procesi precej dolgi". Štirijezičnih tabel nimajo: "Smerokazi bi morali biti v štirih jezikih, pa res ne vem, kdaj bomo imeli take napise". Na

vad: na poseben način si prizadeva za uvedbo slovenščine v šolski sistem Kanalske doline. "Pouk slovenščine v Kanalski dolini je obstajal že v prvi polovici 19. stoletja", je dejala; slovenstvo so ohranjali župniki in mežnarji. Ko je bil namreč prepovedan in ukinjen pouk slovenščine v šolah, so ga nadaljevali pri poučevanju verouka. Vsi otroci, "naši starši in stari starši, so se učili slovenščino z molitvijo. Znali so moliti samo slovensko, vsi imajo doma molilne knjige". Župniki so tudi danes temelj slovenstva, čeprav so v preteklosti

skih družin". Anna Wedam se je že večkrat obrnila do ministrov, konzulata, Ljubljane itd. "Vsi so nam dali lepe obljube, rekli, da smo zelo pridni, toda do sedaj se nič ne vidi. To je velika škoda". Starši so za to, da se otroci učijo jezika, "ni pa sredstev, nihče nam ne pomaga".

V Ukvah se še dosti govori "slovensko narečje, naša špraha". Anna Wedam je goriškemu občinstvu na kratko predstavila dve knjigi nekdanjega župana Alessandra Omana, ki sta žal pošli in ju torej ni mogoče več najti, sta pa za njene rojake izjemno po-

vodi cerkveni pevski zbor, poleg tega z Anno Wedam vodi na Radiu Trst A oddajo o Slovencih v Kanalski dolini. Še kot "mlad fantič" je bil vedno navdušen nad klavirskimi tipkami, je začel pripovedovati svojo zgodbo. Na cerkvenem koru je igral harmonij, cerkvene pesmi se je učil kot samouk, najprej je igral "samo z desno roko". Kaj več ga je naučil Franc Sivec, dolgoletni organist in pevovodja cerkvenega pevskega zbora. Tako je pri 16 letih že začel učiti mlada dekleta, ko je prišel v Gorico; ob sobotah zvečer so pela pri maši. V goriških letih ga je orgle v cerkvi sv. Ivana učil Maks Debenjak. Klavir ga je učil prof. Silvan Kerševan, pel pa je pri mešanem pevskem zboru Lojze Bratuž. Goriška leta hrani v hvaležnem spominu, saj se je tu, poleg glasbe, učil tudi slovenskega jezika. Leta 1978 je prvič spremljal cerkvene pevce in, ko organista ni bilo, je igral on. Zgodilo se je, da je moral med obredi igrati tudi na prvi pogled, "to je bila moja največja šola". Ustanovil je mladinski pevski zbor Ojstrnik, s katerim so hoteli nastopati tudi na Cecilijanko ter reviji Koroška in Primorska poje. Leta 1987 se je zbor združil s pevskim zborom ob obnovljeni cerkvi; tako je začel igrati pogostejše. O zgodovini cerkvenega petja v Ukvah je Errath povedal, da imajo na koru veliko starih pesmaric, nekatere segajo v čas pred prvo svetovno vojno. Leta 1930 je prišel v Ukve za župnika Viktor Stanič, "poklical je svoje prijatelje, to so bili pesnik in duhovnik Filip Terčelj, Virgil Šček, Lojze in Jožko Bratuž". Lojze je dirigiral pevce, brat pa igral na harmonij in pel. Veliko so pomagali in učili

peti v Ukvah. Še vedno hranijo stare pesmarice in zbirke iz prvih desetletij prejšnjega stoletja, ki so jih uporabljali še do pred nekaj leti. V preteklosti so peli tudi zahtevnejše pesmi, danes pretežno enostavnejše. V 35 letih delovanja na koru je Errath naštel 415 slovenskih pesmi, ki so bile pete v ukovski cerkvi: Marijinih je 118,

božičnih 40, evharističnih 75. "Vsak dan so peli druge pesmi". Danes so se naučili tudi nekaj italijanskih. Ponosno je Errath povedal, da na koru ima okrog 28 pevcev: pred tremi leti se je pridružil šest mladih fantov, med katerimi je tudi njegov sin. "Zelo dobri pevci so, imajo lepe glasove in se kar hitro naučijo". Pred kratkim so prišla še štiri dekleta. "Najstarejše pevke imajo 78 let, najmlajše pa 10". Ob nedeljah hodijo v Ukve k maši (ob 9.15!) tudi ljudje iz Koroške, "verjetno nas radi prihajajo poslušat"! Nekdaj so ljudje več peli, po planinah, poljih, gostlinah, po maši. "Neka gospa mi je rekla: 'Utihihnila bo pesem, utihnila bo vas'. Mislim, da bo prav tako". In vendar še najdejo priložnosti, ko ob različnih praznikih pojejo. Preden so goriški gostje še odgovorili na nekaj vprašanj iz občinstva, je Maria Moschitz na najlepši način sklenila večer: v ziljskem narečju je prebrala odlomek o žegnju v Žabnicah, pravo poslastico za ljubitelje etnografije, in zapela staro žabniško pesem *Rasti rasti rožmarin*. Naj nikdar ne utihne! / DD

(na portalu www.noviglas.eu najdete zvočni posnetek "Rasti rasti rožmarin")

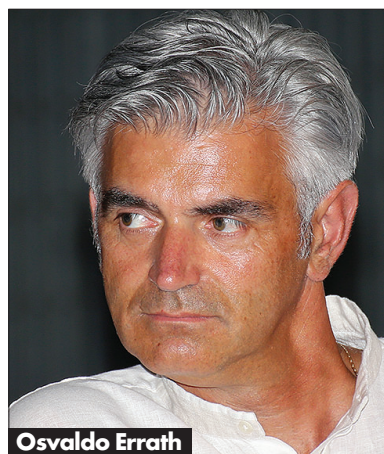
Maria Moschitz

Luciano Lister

Anna Wedam

Osvaldo Errath

avstrijskem Koroškem so po več letih sporov nekaj tabel le postavili... "Kot Slovenci imamo svoje ustanove: nekateri so včlanjeni v društvo Planika, drugi v Združenje Černet. Vsekakor nas ni toliko, da bi imeli kakšno politično težo; če bi ne bili samo peščica, bi stvari morda bile boljše", je še povedal mladi časnikan.

Anna Wedam je članica izvršnega odbora SSO-ja za videmsko pokrajino, na zadnjih deželnih volitvah je kandidirala na listi Slovenske skupnosti, sicer pa aktivno sodeluje pri ohranjanju domačih verskih in kulturnih na-

doživljali veliko nasprotovanj in pritiskov, da bi slovenščina izginila iz Kanalske doline. "Vztrajno smo šli naprej". Še vedno obstajajo tečaji slovenščine, "včasih je več otrok, včasih manj, otroci pa še vedno sodelujejo in se učijo slovenščino". V šolah je vedno velik problem: "Kanalska dolina je štirijezična in prav bi bilo, da bi se otroci učili vseh štirih jezikov". Za nemščino je malo bolje: v vrtcih in osnovnih šolah učiteljice same prostovoljno učijo ta jezik; na nižji šoli poučujejo nemščino sistematično, na liceju je več težav, na turističnem liceju

membni, "edinstveni": ena vsebuje slike z besedami v knjižni slovenščini in različnih narečjih Kanalske doline, druga je slovar ukovškega narečja. Na predvečer ukovškega 'žegna', prejšnjo soboto, 25. julija, pa so predstavili knjigo *Na žegen!* etnologinje Mojce Ravnik, ki v Ukvah že več časa raziskuje slovenske običaje. "Vsi naši običaji so povezani s slovenskim jezikom", je poudarila Anna Wedam. "Običaj nima smisla, če se ne govori v domačem narečju". Mladi "še poslušajo in skušajo govoriti. Zato bi bilo zelo pomembno jih učiti domače narečje. Z njim se dosti bolj prepoznavajo v domačem okolju. Ko bi znali narečje, bi se potem lažje učili tudi slovenščino".

Lister je poudaril, da sta Omanovi knjigi pomembni, ker ju je napisal Kanalcen in sta zato gotovo drugačni od drugih, tudi številnih knjig o Kanalski dolini, kamor "prihajajo profesorji iz Ljubljane, Amerike, Innsbrucka in nas 'raziskujejo'..."

Osvaldo Errath v Ukvah

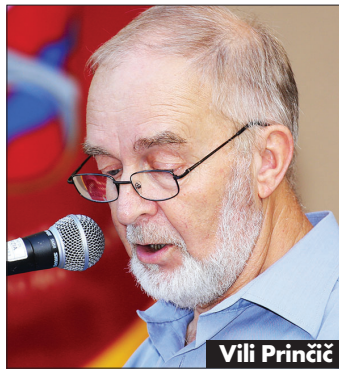
PEVMA Praznik sv. Ane

Farna zavetnica je spet povezala več vasi

“Tam sem jaz doma, kjer je sonce, kjer je vrt cvetoč, tam dom je moj”, so s srcem zapeli člani glasbene skupine Kitare za dušo Kulturnega društva Slavec iz Solkana v petek, 24. julija, pod zvonikom v Pevmi, kjer so uvedli osrednji večer letošnjega vaškega praznika. Farna zavetnica sveta Ana je že spet povezala ljudi in jim sredi poletja ponudila nekaj dni prijetnega druženja.

Na petkovem sporedu tridnevne-

lačo, “ki je bila ponos vasi”, je dejal Prinčič, izgubila je starodavno cerkev in cele predele zaselkov. Po vojni so cerkev zgradili tam, kjer stoji še danes, palače pa niso obnovili; sploh pa je vas drugače razporejena. Posebno visok davek je plačalo Oslavje, “saj je frontna črta potekala skozi vas in je razdelila oslavske zaselke”. Spodnji so bili v rokah avstro-ogrske armade, zgornji pa v italijanskih rokah.

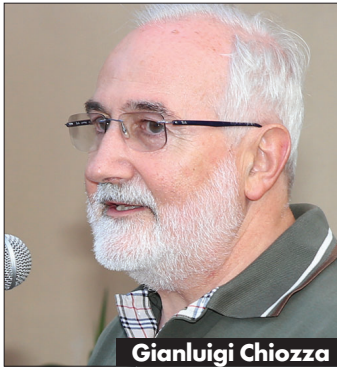

Vili Prinčič

Dve leti in pol dolgi boji so “vse zbrisali z oblička zemlje”. Tam, kjer je bil osrednji del vasi Oslavje, je med vojno in po njej nastalo veliko italijansko vojaško pokopališče, tako da vasi s cerkvico niso nikoli več obnovili. “Danes je na tistem mestu velik italijanski spomenik štirim generalom”. Tudi Štmaver je vojna hudo prizadela.

Avstriji, nekaj v Italiji. Na razstavi so zato dodali tri kratka pričevanja oseb, ki so že pred leti, ko so bile še žive, zaupale peresu in papirju svoje zgodbe o odhodu v begunstvo.

Za razstavljene fotografije se je Prinčič zahvalil goriškemu Centru za arheološke in zgodovinske raziskave, zlasti njegovemu predsed-

Gianluigi Chiozza

niku Mariu Mutu, nato Društvu za zgodovinske raziskave Isonzo in posameznim zbiralcem; nekaj fotografij je prispevalo tudi društvo Soška fronta. Kot je že ustaljena navada, so drugi del razstave prepustili prijateljem iz Solkana. Ti so se vojni približali z bolj umetniškim pristopom. Prispevali so rezbarske in klesarske umetnine s poudarkom na kamnu. Prisotne so umetniške stvaritve Mirana

Brumata, ki je svoj ustvarjalni naboju usmeril v prepletanje ročnih spretnosti z vizualnimi prikazi iz časa prve svetovne vojne. Na ogled so tudi posebno zanimive predelane fotografije (in projekcije): del fotografije ponazarja kotiček današnje vasi, s fotomontažo je vrinjen utrinek s fotografije istega izseka v času vojne ali po njej. Prijatelji iz Solka-

Lovrenc Persoglia

ga praznika, ki sta ga priredila združenje Krajevna skupnost Pevma-Štmaver-Oslavje in Športno-kulturno društvo Naš prapor pod pokroviteljstvom goriške občinske uprave, s podporo Fundacije Cassa di Risparmio di Gorizia, v sodelovanju z župnijo sv. Mavra in Silve-

MoPZ Štmaver

stra in z Združenjem priredovalcev rebule z Oslavja ter z drugimi društvi, je predsednik Krajevne skupnosti Lovrenc Persoglia pozdravil zbrano množico, med uglednimi gosti predsednika Fundacije Cassa di Risparmio di Gorizia Gianluigija Chiozza, občinska svetnika Marilko Koršič in Davida Peterina. V zadnjih letih je postala že lepa navada, da ob vaškem prazniku pripravljajo prikaz zanimivosti iz domačih krajev ali širšega okolja. Letos so si omislili - v spomin na grozote in žrtve, ki jih je povzročila prva svetovna vojna v naših krajih - dokumentarno razstavo z naslovom *Vojna je uničila vse. Pevma, Štmaver, Oslavje, Solkan, 1915-1918*. Na ogled je okrog 60 fotografij večjega formata s kratkimi podnapisi, zraven je še drugo gradivo, ki v sliki in besedi pripoveduje žalostno poglavje iz zgodovine naših krajev, ki jih je pred 100 leti povsem uničila prva svetovna vojna, je v predstavitev povedal publicist in raziskovalec Vili Prinčič. Če so lani ponudili razstavo o tem, kako so omenjene vasi izgledale pred izbruhom vojne, sta letos prišla na vrsto uničenje in razdejanje, ki sta izmakala njihov obraz. Pevma je izgubila lepo Teuffenbachovo pa-

Skupina Kitare za dušo iz Solkana (foto dpd)

Na pobočjih Sabotina so potekali hudi boji in topovske granate niso nikomur prizanesle. Tudi ta vas je po vojni precej spremenila svoj videz, pa čeprav manj kot Pevma in Oslavje. Največjo spremembo je pomenila preselitev porušene cerkve z obrobja vasi, kjer je danes pokopališče, v nov kraj, sredi štmavskih zaselkov. Nekaj fotografij na razstavi so organizatorji namenili Solkanu, “ki je bil in je še ostal trdno povezan z našimi tremi vasmimi. Tudi Solkanu vojna ni prizanesla in je za sabo pustila pravo razdejanje”. Posebno poglavje zaslužijo naši ljudje, ki so se znašli v žarišču dogajanja, je dejal Prinčič. Oblosti so izselile celotno prebivalstvo. Od tri do štiri leta so ljudje bili v begunstvu v raznih krajih Avstro-Ogrske ali pa Italije, od Piemonta do Sicilije. Zgodilo se je celo, da je nekaj članov iste družine bilo v

na so prikazali tudi video projekcijo okrog 30 fotografij, ki jih je Zdravko Gruđen prinesel iz dunajskih arhivov. Razstava je na sedežu društva KS Pevma-Štmaver-Oslavje ob pevmski cerkvi odprta do 2.

Z razstave “Vojna je uničila vse...”

avgusta med 17. in 19. uro, do konca leta pa po dogovoru. Jeseni si jo bodo lahko ogledale skupine šolarjev, na programu pa sta tudi predavanje in predstavitev knjige Vilija Prinčiča o beguncih.

Gianluigi Chiozza, predsednik Fundacije, ki je s prispevkom omogočila razstavo, je povedal, da je podobnih pobud o t. i. “veliki vojni” mnogo, pevmska pa je posebno občutena, ker je vezana ne “lepo, močno in povezano skupnost” sosednjih vasi. Nekatera pričevanja so dramatična: “Niso umrli samo ljudje, umrla je zemlja, ki ni več sposobna roditi življenja, sprejemati semena in vo-

Joško Markič

de. Razstava, ki je mestoma ganljiva, je resnično vredna ogleda”. V imenu Rezbarsko intarzijskega in restavratorskega društva Solkan je predsednik Joško Markič izrazil posebno veselje nad prijateljevanjem z ljudmi iz Pevme, Štmavra in z Oslavja. Na letošnji razstavi sodelujejo z nekaj eksponati najstarejšega, 93 let starega člana, Franca Jerončiča, ki je bil v Pevmi tudi prisoten; čez nekaj mesecev bo med drugim izšla njegova knjiga o življenju med prvo svetovno vojno. Miran Brumat je prispeval nekaj umetniških del v reliefu in multimedijske programe.

Po pesmih, ki so jih zapeli člani skupine Kitare za dušo in z njimi člani Moškega pevskega zbora Štmaver pod vodstvom Nadje Kovčič, se je Lovrenc Persoglia, tako kot že omenjenim, pristržno zahvalil za sodelovanje še Centru za arheološke in zgodovinske raziskave na Goriškem CRASG s predsednikom Mariom Mutom, Turističnemu društvu Solkan s predstavnikom Brankom Belingarjem, Skupini za zgodovinske raziskave Soča in Kamnoseški skupini Manče. Za posebno pomoč se je zahvalil Miranu Brumatu, Zdravku Gruđen in Viliju Prinčiču za koordinacijo razstave.

Praznik v Pevmi se je nadaljeval s šagro, odličnimi jedmi na žaru in drugimi poslasticami, ter ob glasbi ansambla Pikapolonica. Dan kasneje je ples s ansamblom Happy day odpadel zaradi nenaklonjenega vremena. V nedeljo se je praznik nadaljeval z jutranjo mašo in tradicionalno procesijo po vasi. Sledila sta ogled slik in nagrajevanje natečaja V domačem vrtu cvetijo. Kot je že stara tradicija za sveto Ano, so domačini prinesli od doma svoje dobrote in jih delili z drugimi na prijetnem družabnem srečanju. / DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Obvestila

Jus Vrh sporoča, da se lahko prebivalci Vrha včlanijo v organizacijo s pisno prošnjo, ki jo lahko naslovijo na Jus Vrh (Devetaki 26, 34070 Sovodnje ob Soči - GO), ali pa pustijo v poštnem nabiralniku S. K. C. Danica.

Feiglova knjižnica je v poletnem času, od 29. junija do 28. avgusta, odprta po naslednjem urniku: pon., sre., pet: od 8. do 16. ure; tor., čet.: od 11. do 19. ure. Zaprta bo od 10. do 14.8.2015.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo društveni urad na korzu Verdi 51 zaprt od 5. do konca avgusta. Za morebitne informacije: 0481 532092.

Štandreško dekanjsko romanje na Sv. Višarje bo v soboto, 22. avgusta. Mašo ob 11. uri bo vodil nadškof Alojz Uran.

Goriško-tržaško medškofijsko romanje na Barbano bo 31. avgusta. Mašo ob 11. uri bo vodil nadškof Marjan Turnšek.

Mladinski dom vabi otroke od 10. do 14. leta na pripravo na šolo: ŠOLA ZA ŠALO (1. - 11. september), UVOD V SREDNJO (7. - 11. september). Informacije na tel. 0481-280857, 366-6861441, e-mail: mladinskidom@libero.it

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča udeležencem piknika z izletom v Pesariis, da bo prvi avtobus odpeljal ob 7. uri v soboto, 1. avgusta, s trga Medaglie d'oro-z Goriška, nato s postanki pri vagi pri pevmskem mostu, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču. Drugi avtobus bo odpeljal ob 7. uri iz Jamelj, Doberdoba in s postanki na Poljanah, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni ter v Štandrežu na Pilošču. Organizatorji priporočajo točnost. Prostih je še nekaj mest.

Pisarna svetovalcev za delo išče vestnega kandidata/ko za upravljanje osebja in vodenje plač. Zaželeno je najmanj dvoletna izkušnja v tem sektorju. Zahteva se znanje slovenskega in angleškega jezika ter uporabe računalnika. Življenjepis pošljite na mail: info@consulenzelavoro.it

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoči potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na štev.

040 621 424 (v pošte pride celotno primorsko in goriško območje).

Urejena in zaupanja vredna 54-letna gospa išče delo za čiščenje vašega stanovanja, lahko tudi kuhanje kosila ali odhod v trgovino. Želela bi delati za izobražene, spoštljive in čustveno inteligentne osebe na območju Gorice. Lahko pokličete v dopoldanskem času na GSM: 041 787 506.

Več malih oglasov bomo objavili prihodnjič.

Cestitke

Monica in Denis sta pred oltar stopila, že prve korake skupaj prehodila. Obilo sreče jima želi MePZ Rupa-Peč.

V soboto, 25. julija, je bilo na Peči vroče in veselo! **Monica in Denis** sta stopila pred oltar in si obljubila večno zvestobo. Naj jima skupna življenjska pot prinese veliko sreče, zdravja, zadovoljstva in medsebojnega razumevanja ter obilo Božjega blagoslova! To jima iz srca želi Združenje cerkvenih pevskih zborov.

Darovi

Za Goriško Mohorjevo družbo: N. N. 150 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 31.7.2015 do 6.8.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 31. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 1. avgusta (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v beneščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 2. avgusta (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v beneščini in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 3. avgusta (v studiu Andrej Baucon): V poletje z narodno-zabavno in zabavno glasbo - Novice iz Slovenije - Humor.

Torek, 4. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 5. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Darwinova zgodba - Izbor melodij.

Četrtek, 6. avgusta (v studiu Andrej Baucon): V poletje z vročo lahko glasbo - Zanimivosti iz sveta glasbe, filma in britanskega dvora - Humor.

Kulturni center
Lojze Bratuž

Rai Furlanija Juljska krajina
Anton Gregorčič

Krožek
Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

SPOMIN

Naših 60 let ob Avsenikovih melodijah

Sodelujejo:

Jožica Svete, pevka Ansambla bratov Avsenik

Vokalni tercet Kresnice

Aleksi Jercog, glasbeni urednik Radia Trst A, publicist in glasbenik

Četrtek, 6. avgusta 2015, ob 20.30

Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Videm / Koncert na Videmskem gradu Francesco De Gregori navdušil staro in mlado!

Vsredo, 22. julija, je v izjemno soparnem poletnem večeru Francesco De Gregori nagovoril publiko v Vidmu na gradu pred koncertom s kratkim: "Benvenuti-Dobrodošli!"

Francesco De Gregori, italijanski kantavtor in verjetno eden izmed najpomembnejših živečih italijanskih glasbenih ustvarjalcev, je letos za prvo postojanko svojega toura izbral Videm.

S koncertom na Videmskem gradu se je začel glasbeni tour, ki se bo nadaljeval vse do zadnjih dni v različnih italijanskih mestih. "Vivavoce" je plošča, ki je izšla novembra in je v kratkem času postala ena izmed 5 najbolj prodanih plošč v Italiji. Pesmi iz albuma "Vivavoce" predstavljajo De Gregorijevih "28 življenjskih zgodb".

Na plošči so zbrane nove glasbene priredbe nesmrtnih De Gregorijevih uspešnic, kot so Alice, Generale in La donna cannone. "To je glasbena plošča, ki sem jo imel v mislih že celo večnost", pravi De Gregori. Poleg De Gregorijevega nastopa je publiko presenetila prisotnost umetnikovega brata Luigija na odru. Brata De Gregori sta pod zvezdnatim nebom skupaj zaigrala pesem: "Il bandito e il campio-

ne". To je pesem, ki jo je pel več let italijanski kantavtor. Spesnil in uglasbil jo je sam brat Luigi. Brat De Gregorija, ki je tudi sam kantavtor, je zaradi Francescove slave moral spremeniti priimek

zaslišali prve takte pesmi "Rimmel", so številni, ne glede na starost pohiteli pred oder. Mlajši pa so neprestano plesali. V ritmu so se zibali tudi starejši, ki so vsako besedo izgovarjali pri

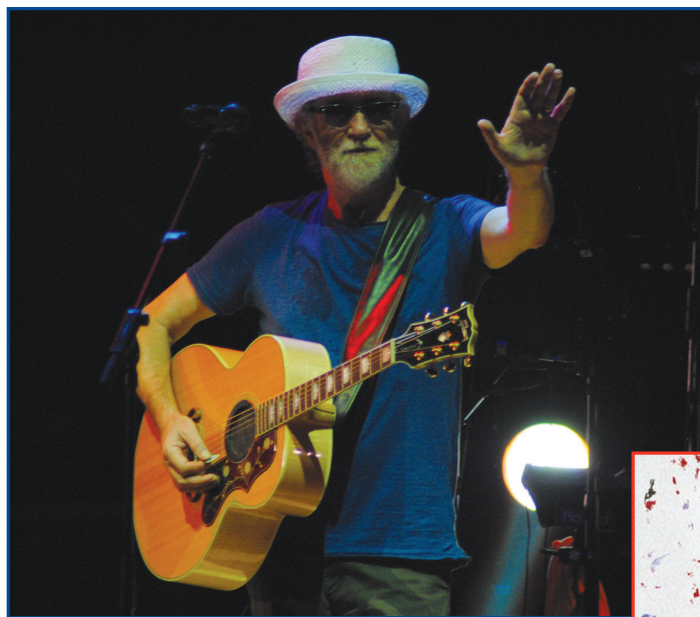

Foto Tina Paljak

De Gregori v materinega, Grechi. Po enkratnem duetu so se pesmi prelivala iz ene v drugo vse do zadnjega poklona De Gregorija publiku. In ko smo v Vidmu poslušali

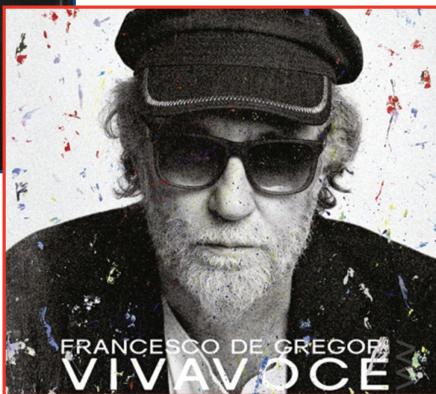
sebi, ali pa jo zapeli na ves glas. Nekateri so, ne meneč se na začudene poglede sosedov, stopili na sedež in s telefonskim zaslonom svetili levo in de-

sno. Ko je zadonela znana melodija pesmi "La donna cannone" na klavirju, so se iz množice zaslišali kriki navdušenja. Lirično besedilo in glasba te in drugih pesmi je razlog, da so De Gregorija večkrat glasbeni kritiki in poznavalci imenovali za pesnika.

"Ni mi všeč, ko rečejo, da so moje pesmi poezije. Poezija je drugo, in če natančno preberete pesem "La donna cannone" in odmislite glasbo, je ena "boiata pazzesca", saj nima nobenega smisla", trdi sam umetnik. Toda kako ločiti besede pesmi od glasbe, ki jo ustvarja De Gregori?

"E non c'è niente da capire", poje kantavtor v novi poskočnejši različici pesmi. Prav tako v glasbi rimskega umetnika ni česa razumeti in ničesar, kar bi bilo potrebno obrazložiti. In ravno v tem se skriva lepota De Gregorijevih pesmi. Glasbeni navdušenci, ki se dogodka v Vidmu niso mogli udeležiti, bodo lahko umetnika poslušali 22. septembra v sosednji Veroni.

Ivana Paljak

FRANCESCO DE GREGORI
VIVAVOCE

Misterij buffo SNG Drama Ljubljana in Britev Gledališče Glej V iskanju obljubljenega dežele in pravega moškega

V minuli sezoni Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, ki se je vila ob zgodbah ljubezni z vsemi njenimi odrešujočimi pa tudi pogubnimi odtokni in je v domači produkciji ponudila v vpogled kar nekaj režijsko zanimivih in natančno izdelanih uprizoritev del, vzeti iz klasične dramske literature pa tudi sodobnih avtorjev, ki so prav ob tem doživeli slovensko praznizvedbo, je bilo tudi lepo število gostujočih predstav. Te so nedvomno dobrodošle, saj bogatijo domačo gledališko ponudbo in odpirajo zazor na poustvarjalnost drugih slovenskih pa tudi tujih gledaliških hiš, s katerimi je imelo SNG Nova Gorica tudi v preteklosti

dobre stike. Med temi predstavami sta bili dve, v katerih je utripalo svojevrstno umetniško srce. Ena je bila Britev, komorna gibalno - gledališka predstava oz. "duet za performerja in njegov karakter". Vzniknila je v zamisli avtorjev Sebastjana Stariča, Boruta Bučinela in Marka Bratuša. Na oder jo je postavilo Gledališče Glej, ki že od nekdaj raziskuje različne izrazne možnosti in meta-plešno gledališko izraznostjo odgovoriti na vprašanja, kakšno vlogo ima v današnji družbi moški, in sicer "pravi" moški, kdo je sploh pravi moški in ali obstaja tudi "nepravi moški" ... Borut Bučinel je vse to prikazal z zelo zahtevnimi koreo-

Prizor iz predstave Britev

v svoj nastop, zaslužil več publike. To so sicer res posebne, zelo svojevrstne umetniške izpovedi, ob katerih uživajo zares le tisti, ki v gledališču nenehno iščejo nekaj novega, nevidnega.

Veliko več gledalcev si je pa ogledalo predstavo Misterij buffo, s katero je v veliki dvorani SNG Nova Gorica gostovala SNG Drama Ljubljana, ki si s svojim zelo številnim ansamblom samih blestečih igralskih imen lahko privoščijo postaviti na oder marsikaj. V režiji Aleksandra Popovskega so igralci Janez Škof (Eskim,

Človek iz prihodnosti, Metuzalem), Silva Čušin (Igralka), Tadej Toš, kot gost, (Ženin, Adam, Propad), Barbara Cerar (Nevesta, Eva), Valter Dragan (Diktator, Belcebub), Bojan Emeršič (Revež), Klemen Janežič (Špe-

kulant), Maša Derganc (Dama), Klemen Slakonja (Duhovnik), Uroš Fürst (Poslovnež), Iva Babič (Profesorica) publiko zvalili k iskanju obljubljenega dežele in hkrati opozorili, da bo to zelo zapletena naloga, polna pregrad in zapletov. Ob koncu te pustolovščine pa so, po režiserjevi želji, pravzaprav povabili v čudežni gledališki svet, kjer je marsikaj mogoče. Režiser Popovski je ob odskri postavitvi sledil "zahtevam" avtorja, ki je v prologu k igri napisal, "v prihodnje vsi, ki boste Misterij buffo igrali, uprizarjali, prebirali ali ponatiskovali, spreminjajte vsebino - naredite vsebino igre sodobno, današnjo, trenutno". Tekst je za proslavo prve obletnice oktobrske revolucije sestavil ruski avantgardni pesnik - eden največjih 20. stoletja, bistveno je prenovil ruski verz in pesniški jezik -, dramatik in prozaist Vladimir Majakovski (1893-1930; življenjsko nit si je sam pretrgal). Režiser Popovski je ob odskri postavitvi besedilo navezal na današnji čas, na samostojno državo Slovenijo, ki se je pred dvema desetletjema odločila, da bo po dolgi

utrujajoči plovbi v obljubljeno deželo odplula v drugo smer, a zdaj ji ni prav jasno, kam naj pluje dalje. Misterij buffo, delo, ki "zahteva temeljito refleksijo družbenega in političnega trenutka" in že v naslovu razkriva, da se navezuje na obliko srednjeveških misterijev, obenem pa jim z oznako buffo dodaja komično dimenzijo, je v slovenski jezik prestavila Tatjana Stanič, besedilo pa sta priredila sam režiser Aleksander Popovski, ki je vanj vpletel tudi odlomke del Čehova in Harmsa, in Jelena Mijo-

vič, dramaturška sodelavka. Pri tem sta število nastopajočih drastično zmanjšala (v izvirniku jih je skoraj 80), tako da sta več oseb združila v nekaj smiselnih likov, ki predstavljajo preživle ljudi po vesoljnem potopu. Zemlja namreč pušča, ima luknjo in skoznjo šprica voda. S prstom jo maši revež, predstavnik

Prizor iz predstave Misterij buffo (foto Peter Uhan)

delavstva, delavec, ki si edini zna pomagati tudi v hudih situacijah, a žal mora vedno "služiti petičnežem", ne da bi nikoli užival njihovega izobilja. Voda narasča in vesoljni potop že grozi še zadnjim preživelim zemljanom. Zato se ti spravijo na Noetov gumenjak, da bi rešili življenje in da bi ob potopljenem cesarstvu odveslali v iskanje novega sveta - obljubljene dežele, v kateri naj bi po Majakovskem vladal komunizem. A že sam pisatelj je, kot rečeno, pustil za prihodnje rodove, ki bodo uprizarjali njegovo delo, prosto izbiro najprimernejšega konca. Na tem popotovanju preživeli plujejo tudi skozi pekel, ki se izkaže za kar precej dolgočasnega in še malo ne tako strašljivega, kot je mučno življenje na zemlji, kjer se dogajajo grozne stvari. Tudi v raju ni nič tako "idilnega", Adam in Eva sta dve bolj žalostni figuri, pa tudi angeli niso nič boljši. Eno samo razočaranje! Režiser Popovski uvede v to "herojsko, epsko in satirično upodobitev naše dobe", kot je delu, sestavljenemu iz šestih postaj, dal podnaslov sam avtor, z burkaškim prologom, ki ga z nabrito komedijantsko žilico izredno učinkovito izpel-

je Janez Škof v vlogi povezovalca celote. Na kratko razkrije vsebino in predstavi posamezne like (igralce je v kostume, ki odražajo ironičen pristop, oblekla Jelena Prokovič). Ti v ozadju plešejo na glasbeno spremljavo Foltina, ki z razigranim ritmom daje tempo prizorom, uokvirjenim v iznajdljivo scenografijo Branka

Hojnika. To z raznih vidikov zanimivo delo (Darja Dominkuš opozarja, da le-to "udejanja vse zakonitosti verza Majakovskega - v obliki, kot jo je gledališče čudovito spremenilo" /... / vanj je avtor "položil veliko zametkov modernega gledališkega jezika") je premierno zaživelo v odlični interpretaciji izvrstnih igralcev, ki so ustvarili marsikateri igralski presežek, 23. maja 2013. Predstava

traja 2 uri in 30 minut - vmes je krajši odmor -, a gledalcu mine čas kot blisk ob enkratnih igralskih interpretacijah. Človek bi moral imeti več parov oči, da bi lahko sočasno spremljal vse nastopajoče in se "naslajal" ob njihovih gestah, gibih, mimiki ... Prav nič čudnega ni, da se je predstava ovenčala z več nagradami: Na Dnevih komedije je bila izbrana za zlahtno komedijo, Maša Derganc je prejela nagrado za zlahtno komedijantko, za zlahtnega režiserja pa je bil izbran prav Aleksander Popovski, na Trendu 2014 je nagrada za ustvarjalce na vizualnih področjih kulture in za scenografijo Misterija buffa šla Branku Hojniku.

Predstavo Misterij buffo, v izvedbi SNG Drama Ljubljana, ki "zahteva temeljito refleksijo družbenega in političnega trenutka" in je zato njegova vsebina zmeraj aktualna, je Slovensko stalno gledališče Trst vključilo v svoj program prihajajoče sezone 2015/16, tako da si jo bodo v tržaškem Kulturnem domu lahko ogledali abonenti, pa tudi priložnostni gledalci.

Iva Koršič

Pogovor / David Bandelj

Upam si reči, da je petje v zboru še prej kot glasbeni predvsem socialni moment

David Bandelj je poznan kot pesnik in profesor slovenščine ter seveda kot zborovodja dveh goriških zborov, saj že vrsto let vodi Mladinski pevski zbor Emil Komel ter goriški Mepz Lojze Bratuž. Z mladimi pevci glasbene šole Komel se je pred kratkim vrnil z napornega mednarodnega tekmovanja v Milazu na Siciliji, kjer so prejeli srebrno priznanje. To je bil tudi razlog, zakaj smo ga povabili na razgovor.

Najprej iskrene čestitke za lep dosežek. S kakšnimi občutki ste se vrnili s Sicilije?

Občutki so bili seveda pisani, za zbor je bila to prva mednarodna izkušnja, skupina se je izjemno povezala, tekmovali smo z zbori iz celega sveta, spoznali različne pevske pristope, ne nazadnje uživali v čudoviti deželi, z bogato kulturo, sončnimi ljudmi in vrhunsko kulinariko. Najbolj pa se veselimo tega, da smo lahko sploh izvedli ta podvig, iz katerega bo zbor še rasel, saj se razvoj ponavadi pozna po tekmovanju.

Vemo, da ste na Sicilijo odšli zelo dobro pripravljene, kot smo tudi slišali, da bi lahko prejeli tudi višje ocene, kar je seveda odvisno od žirije.

V bistvu dovolj pripravljen nisi nikoli, ker je nastop odvisen še od različnih življenjskih faktorjev, počutja, akustike odra, v našem primeru tudi kombinacije vročina – klima, treme in tega, koliko je zbor prilagodljiv. Žirija ni imela lahkega dela, ker je bilo veliko zborov z različnimi pristopi.

Zmagal je ruski ženski zbor Ozarenje, ki je pokazal veliko tehnično pripravljenost, bogat zvok in muzikalnost. Odlično sta se uvrstila tudi dva slovenska zbora: deklški zbor glasbene šole Koper in deklški zbor Pueri cantores iz Tolmina. Pri našem zboru smo stavili na muzikalnost, za katero smo tudi bili pohvaljeni, tehnična pripravljenost je še nekoli-

ko šibkejša, saj se fantje in dekleta stalno razvijajo, poleg tega pa je zbor tekmoval v kategoriji otroških in mladinskih zborov, ki mu je postala nekoliko tesna, saj ne zveni več kot mladinski zbor, pa tudi ne še kot odrasli. Zaradi tega smo pripravili raznolik program, kjer smo peli bodisi skladbe za visoke glasove z nizkimi altji, bodisi skladbe za mešane glasove z ne preveč globokimi basi. Je pa barva zbora še taka, da se razvija in trenutno doživljamo precej delikatno fazo. Pomembno pa je, da smo na tekmovanju dobili še nekaj napotkov, kako nadaljevati delo. Ocene so namreč le relativna kombinacija oku-

zhteven. Ali obratno, kakor vzameš ...

Uspelo ti je najti tudi stik s starši, nekaj besed o tem.

Naravno je, da ko delaš z mladoletnimi, so v to delo vključeni tudi starši. Hvala Bogu moram povedati, da čutim z njihove strani veliko podporo, saj bi brez njihove zagnanosti tega podviga ne izvedli. Že na začetku leta so tudi starši stopili skupaj in vsak po svojih močeh prispevali k temu: od prevozov in iskanja sredstev, pa vse do režije zborovskih koreografij in izdelave majic ter spremstva na Siciliji. Lahko si le želim, da bi tako sodelovanje trajalo.

Sedaj si otrokom in njihovim

kaj to pomeni, saj gre za veliko odrekovanja in veliko vaj, a se tudi zavedamo, kako lepo je, ker naši otroci odraščajo v zdravem okolju in se družijo ob glasbi. Tvoj komentar.

Petje v zboru ni nikoli samo glasbeni moment, upam si reči, da je predvsem socialni. Mladi Komelovci se zelo radi srečujejo, so uigrana skupina in to je za najstnike zelo dragoceno. Glasba, ki jo skupaj skušamo sooblikovati, pa je le dodana vrednost. Pevci in pevke so muzikalni, motivirani in nadarjeni, kot vsi najstniki pa so polni energije, ki jo je treba usmerjati. Upam si reči, da je zborovstvo življenjska šola, saj te uči ekipnega duha, poslušanja drugih, ponižnosti in odrekovanja. In tudi čuta za lepo, kar ni zanemarljivo.

Pri nas se večkrat krešejo mnjenja o tem, kako pomembno je petje v zborovskih sestavih, nekateri celo omalovažujejo to dejavnost, zopet drugi so samo za ljudsko razsežnost, nekateri pa ste za iskanje kakovosti, ki jo seveda preverjate na tekmovanjih. Lani ste z zborom bili zlati v Zagorju na nekakšnem vseslovenskem prvenstvu, če ga smem tako imenovati, letos ste bili na prvem mednarodnem tekmovanju, kaj pa prihodnje leto?

Čeprav se ne morem otresti misli, ki jo je menda izrekel Béla Bartók, in sicer, da so tekmovanja za konje, ne pa za glasbenike, je dandaneš pač tako, da predstavljajo edino možnost odprtega soočanja, primerjave in predvsem izmenjave s strokovnjaki in drugimi zbori, saj se ponavadi na teh srečanjih srečujejo zbori, ki iščejo kvaliteto v svojem izrazu in tehnični pripravljenosti, zato so tekmovanja nujno zlo. Kot sem že prej povedal, težko napovem, kaj bo naslednje leto. Želje in ideje bo treba uskladiti z dejanskim stan-

staršem zaželel lep mesec od diha, že pred jesenjo pa se boste spet zbrali. Kakšne načrte imaš za zbor?

To bo zelo odvisno od tega, kako bodo naši fantje (ki sestavljajo polovico zbora) prestali fazo mutacije, tu bo ključna izbira repertoarja. V načrtu imamo že nekaj koncertov, dela ne manjka, motivacije niti, idej je veliko. Radi bi posneli nekaj letošnjega programa, študij novih skladb je itak obvezen, skratka, obetamo si še eno delovno sezono ...

Tisti, ki imamo otroke, ki pojejo v različnih zborih, vemo,

Foto Christian Federici

sa in znanja, kot vemo, ne morejo biti absolutne, lahko bi bile ocene višje, lahko pa bi bile tudi nižje, bistveno je, da zbor iz tekmovanja v tekmovanje raste in se razvija.

Petindvajset otrok, petindvajset različnih svetov, ki se odpirajo svetu, bi lahko rekli za vaše pevke in pevce, saj so vsi najstniki. Kako ti uspe z njimi tako dobro delati, saj te imajo izjemno radi?

Morda, ker jih imam rad tudi jaz ... Ne vem, če dobro delam, vem le to, da veliko zahtevajo od mene, zato pa sem tudi sam do njih

Foto Ožbej Černe

jem zbora, to pa bo treba videti sprti.

Kako vam uspe pedagoško dejavnost v šoli usklajevati z glasbo in besednim ustvarjanjem, če o družini ne rečeva nobene?

Srečo imam, da je moja služba tudi moj hobi, se pravi, da so delo

v šoli, glasba in besedno ustvarjanje plati iste medalje, ki zajema seveda tudi družino. Vse je del mene in vse razumem kot celoto. Če ti je nekaj všeč, pa to rad delaš, ne glede na napor. Noči pa so tudi dovolj dolge ...

In za konec še to: Zakaj sploh počnete vse to? V današnji družbi namreč, kjer se vse bolj zdi, da je za kulturo in seveda tudi glasbo vse manj prostora, čeprav vemo, da je potreba po kulturi v tej suši sodobnega konzumizma še kako velika.

Po svoji skavtski formaciji sem prepričan, da je mladim treba nuditi kvalitetno možnost preživljanja časa, v šoli pa tudi izven nje. Verjamem v to in se za to trudim. Mladi so sposobni in potrebujejo stalno spodbudo, da dajo vse od sebe, ker imajo veliko. Če jih bomo znali pravilno usmeriti, bodo premikali gore. In to na vseh ravneh: v šoli, pri športu, v kulturi, predvsem pa v življenju. Take ljudi pa potrebujemo, da bodo nekoč vodili družbo, ne glede na zgled, ki ga dajejo tisti, ki jo zdaj vodijo, in vidimo, kam so nas pripeljali. Delo z mladimi je namreč edina vredna dolgoročna naložba za našo prihodnost.

Jurij Paljč

Milan / Expo

Na ogled tudi monumentalne bronaste skulpture Jakova Brdarja

V sklopu Expoja 2015 v Milanu je bila v cerkvi Santa Maria presso San Satiro v bližini milanske stolnice v sklopu razstave Invariantni principi na ogled monumentalna bronasta skulptura Kristusa kiparja Jakova Brdarja. Sledil bo še drugi del razstave, ki bo združil več Brdarjevih umetnin, med njimi bo Kvadratura kroga, nastala posebej za Expo.

Bronasti Kristus je bil v cerkvi Santa Maria presso San Satiro na ogled do 20. julija, slavnostno odprtje predstavitev kipa v tem sakralnem prostoru pa 6. julija. Drugi del razstave, ki bo poleg Kvadrature kroga združil skulpture Ona, On in Volk iz Gubbija, bo na drugi lokaciji v središču Milana na ogled v kasnejšem terminu.

Motiv Križanega je za slehernega umetnika velik izziv. Brdar se je na delo, ki predstavlja vrhunec njegovega ustvarjalnega opusa, pripravil vse življenje. Med modeliranjem Križanega, ki ga je ustvaril z mislijo na pokojno mater, je nemalokrat klečal. Pri tem si je kolena podprl s kosom gline, v katero so se odtisnili njegovi obris. Odtise kolen je odlil v bron in so bili razstavljeni ob skulpturi Kristusa.

Jakov Brdar, kipar hrvaškega rodu, se je rodil leta leta 1949 v Livnu v BiH. Kiparstvo je študiral na likovni akademiji v Ljubljani, kjer je diplomiral pri Dragu Tršarju. Leta 1979 je končal podiplomski študij kiparstva. Med letoma 1980 in 1981 je živel in delal v Parizu. Sedaj živi in dela v Ljubljani.

Brdar je avtor številnih javnih spomenikov v Sloveniji in tujini. Med drugim je naredil konjeniški spomenik Rudolfa Maistra in spomenik Jamesu Joycu v Ljubljani. V prestolnici njegova dela krasijo tudi Ključavničarsko ulico, Mesarski most in Petkovškovo nabrežje. Leta 1998 je prejel nagrado Prešernovega sklada za kiparstvo, leta 2010 je za svoje delo prejel nagrado Mestne občine Ljubljana. Brdarja že od nekdaj zanima človeško telo. Roke, s katerimi modelira, čuti kot orodje, merilo in kot čutni senzor celotnega organizma. Modelira s celimi dlanmi, z dolgimi potezami, ki puščajo za seboj sledi roke in grobe kosme gline.

Likovna kritičarka Tatjana Pregl Kobe o njegovih delih pravi, da niso ne realistična in ne abstraktna, ne klasična in ne moderna v smislu danes uveljavljenih smeri, temveč da živijo svoje življenje: izkazujejo kiparja, ki v sebi nosi svojo izkušnjo sveta.

PIKA NA (PESM)I Majda Artač Sturman

Ko bil bi kamen bil bi srečen

ker čutil bi brez bolečine
ko bil drevo bi bil bi srečen
ker v meni ne bilo boleče bi krvi
ko bil bi ptica bil bi srečen
ker ne bi me težila črna zemlja groba
ko bil bi travnik bil bi srečen
ker bi se spominjal le metuljev
ko bil bi reka bil bi srečen
ker bi nenehno zapuščal svoj izvir
ko bil bi veter bil bi srečen
ker zavel bi v vedno nov pričetek
ko bil bi sonce bil bi srečen
ker gledal bi življenje ki ga dajem
tako pa človek sem ne kamen ne drevo
ne ptica travnik reka veter in ne sonce
človek ki ves čas hlepim po sreči
a ne morem nikdar je doseči

Janez Povše

Zgornja pesem sodi v širok življenjski nabor pesmi, ki jih je pesnik, dramatik in esejist Janez Povše izdal pod pomenljivim naslovom *Pesmi ob poti* (Goriška Mohorjeva družba, 2014). Nagovorila me je s svojim občečloveškim sporočilom kot tudi s precizno dodelanim slogom. Četudi gre za sodobno poezijo, izpisano v povedih in sintagmah brez ločil, boste, cenjene ljubiteljice in ljubitelji bolj tradicionalno naravnane lirike, gotovo znali ceniti njeno vsebinsko in slogovno izbrušenost.

Janez Povše

Asociacija s pesmijo *S' io fossi foco* pesnika Cecca Angiolierija je pri meni takojšnja, a nebitvena. Verzi italijanskega lirika so naravnani satirično, groteskno in celo blasfemno, medtem ko je Povšetova pesem povsem drugačna, rahločutna, pretresljivo blaga. Podobnost je le na ravni ponavljanja besedne sintagme *ko bil bi...*, občutek sveta in človeka pa je svečano slovesno. Pesnik se zateka v naravo, išče v njej zadoščenosti, skuša se poistovetiti z njenimi elementi. Besedišče na trenutke priključuje Minattijevo *Nekoga moraš imeti rad*, saj omenja drevo, reko, kamen, veter, a pojavljajo se tudi metulji in sonce. Razkol med naravo in človekom je neizbežen, lirski subjekt se zaveda svoje človeškosti in brezplodnega kopnenja po sreči.

Pesem je po obliki izrazito modernistična, brez ločil, zato pa premore paleto slogovnih posebnosti, značilnih za tovrstno verzno ustvarjalnost. To so, denimo, paralelizmi (*ko bil bi ptica... / ko bil bi travnik... idr.; ker bi se spominjal... / ker bi nenehno zapuščal...*) ali refren *bil bi srečen*.

Nosilci sporočila so verzi *tako pa človek sem ne kamen ne drevo / ne ptica travnik reka veter in ne sonce/...*, slogovno opazni zaradi pesterabe veznikov. Izpostavljeni veznik *ne (ne kamen ne drevo / ne ptica)* ustvarja mnogovezje (polisindeton), ki se prelije v brezvezje (asindeton) *travnik veter reka* in se naposled zaključí z dvojnimi veznikom *in ne sonce*. V sklepnih verzih se torej zgosti, izkristalizira bistvo človeka - neutешljivo hrepenenje in nenehno iskanje sreče.

Obenem se razrahljanost oblikovnih in stavčnih struktur razpira natežaj v pahljačo neprecenljive umetniške svobode: gre za paradoks, ki skuša ujeti v pesniško izpoved občutje človekove nemoči, minljivosti in ujetosti v večni krogotok neizpolnjenih hrepenenj.

S 1. strani

Jubilejna Draga ...

Ohranila se je namreč zato, ker je v času ostala zvesta svojemu namenu: "Draga je pobuda zamejskih Slovencev za skupni razmislek glede problemov skupne narave na področju družboslovja, politike, verskega čutenja in filozofije", je dejal predsednik DSI in podčrtal, da je Draga aktualen debatni forum za vse sredine, kjer Slovenci živijo: za matično domovino, za zamejstvo (ali zamejstva) in pa za zdmostva. Čeprav so se snovalci Študijskih dni vedno otepal mitizacije manifestacije (glede tega je bil Pahor na tiskovnem srečanju jassen), je del letošnjega programa sila razmer moral počastiti visok

kaj je v preteklosti pomenila Draga, ali je imela kakšno zaslug za demokratizacijo v Sloveniji in ali je prispevala h krepitvi kulture dialoga med Slovenci. Predavatelji se bodo zazrli tudi v sedanjost in se vprašali, kakšno vlogo imajo študijski dnevi danes, kakšno vlogo pa naj odigrajo jutri.

O Dragi bo govor tudi na **sobotnem** popoldnevu. Ob 16. uri bodo predstavili knjigo Igorja Omerze z naslovom **Karla**. To ime je šifra, s katerim je Udba, tajna služba jugoslovanskega režima, poimenovala Drago. Omerza je namreč sestavil zgodbo, ki govori o tem, kako so bili študijski dnevi od samega začet-

strani. Tudi taka dolžina publikacije priča, da je bila Draga za marsikoga res zanimiva...

Ob 17. uri pa bodo – kot uvodoma zapisano – voščili Dragi njeni mladi prijatelji in podporniki. Kot je na tiskovnem srečanju poudaril Jernej Šček, bodo na-

Andrej Capuder

stopajoči iznesli svoje misli v obliki mozaika, ki bo pokazal tudi izjemni umetniški in intelektualni potencial mladih iz Tržaške, Goriške in Videmske. To bo hkrati priložnost, da bodo udeleženci dogodka z naslovom **"Petdeset delcev še ni celota"** aktualizirali pomen, ki ga Draga ima danes. Vetrina mlajših sil se bo nadaljevala ob 21. uri z nastopom glasbene skupine Beneške Korenine (BK) Evolution. Skupino sestavljajo mladi slovenski Benečani, ki so lani izdali 3. album Norost skrivnosti, skrivnost norosti

skupaj z glasbeniki iz Nadiških in Terskih dolin ter Rezijske. Nedeljska Draga se bo kot običajno začela s sveto mašo. Božjo daritev bo letos ob 8.30 daroval lju-

bljanski nadškof in metropolit Stanislav Zore (pri maši bo pel zbor sv. Jernej z Opčin).

Ob 10. uri pa bo **Alenka Rebula** spregovorila na temo **Moč dvojine: preobrazba moškega in ženske za narodno rodovitnost**. V letošnjem biltenu Drage (ki je v primerjavi s prejšnjimi bogatejša vsebine) je to predavanje predstavljeno kot odgovor na danes izjemno aktualno temo o medspolnih razmerjih. 'Moški in ženske smo drugačni, tako zaradi svoje narave kot zaradi družbene in kulturne zgodovi-

Katica Cukjati

ne, ki nas je ločila', piše. Predavateljica bo prikazala nekatere vidike tega razdajanja in nerazumevanja, a tudi neizhrojene poti, na katerih bomo lahko odkrili globljo povezanost moške in ženske moči. 'Rodovi pred nami, ujeti v nasilje in boj za preživetje, se niso mogli posvečati medsebojnemu odkrivanju. Danes je dialog možen, a preizkuša našo velikodušnost, sposobnost odpusčanja in poravnave. Rodovitnost, ki si jo želimo za narod in ki obnavlja skupnost, se začne v odnositel medsebojne podpore med spoloma. Naša sposobnost preobrazbe v plemenitejši oblike ljubezni je edina podlaga za

etičen in pravičen narod, ki si ga vsi želimo', piše v biltenu. Ob 15.30 bo na nedeljskem programu Drage slovesna izročitev četrte **Peterlinove nagrade**. Sergij

Tine Hribar

Pahor je na novinarskem srečanju najavil prejemnika nagrade: letos bo to Zveza kulturne akcije ob 60-letnici ustanovitve. Organizacija je nastala med rojaki v

Alenka Rebula

Argentini in v času prerasla v ustanovo, ki združuje slovenske kulturnike po celem svetu. Nagrado bo v imenu Zveze dvignila Katica Cukjati. Sledila bo predstavitev **Rebulovega zbornika** ob njegovih 90-letnici. Publikacijo bo predstavila prof. Marija Pirjevec, ki je zbornik tudi uredila.

Kot je na tiskovnem srečanju dejal predsednik Slovenske prosvete Marija Maver, bo na Dragi na voljo tudi zbornik lanskih Študijskih dni.

Sklepno predavanje letošnje jubilejne Drage (ob 16. uri) so prireditelji zaupali **dr. Edvardu Kovachu**. V predavanju z naslovom **"Že danes je jutri ali slovenska prihodnost"**, se bo filozof spreševal o dinamikah prihodnjega 'slovenstva' v času globalne trgovine in gospodarstva, ve-

Edi Kovač

likih podnebnih sprememb in vse večjem poenotenju svetovne civilizacije, ko usihajo posamezni jeziki in kulture. Dandanes živimo odločilne zgodovinske trenutke, ko izvirnost in ustvarjalnost v majhnih rečeh ne omogočata samo nove vzorce življenja za preživetje, ampak zastavljata z novo duhovnostjo okvirje novi civilizaciji. Z vsem našim biti smo Slovenci nedvomno njeni sotvorci...

Letos so prireditelji izbrali za geslo Študijskih dni prirčno misel p. Pedra Opeke, ki pravi: "Resnica, izrečena z ljubeznijo, nikdar ne rani. Je pot, ki vodi k spremembi in napredku."

In 'Karla' je na svoj način znala, zna in bo vselej znala ljubiti...

Glasbena skupina Beneške Korenine (BK) Evolution

jubilej. Zato se naslov **petkovega** predavanja preprosto glasi **Zakaj Draga?** Na njem se bodo **Andrej Capuder, Katica Cukjati, Tine Hribar** in **Sergij Pahor** vprašali,

ka do osamosvojitve Slovenije predmet obravnave tedanjih slovenskih oblasti. Gre za 25-letno obdobje, ki ga je slovenski proučevalec 'strnil' v okrog 700

Župnija Repentabor

Ko spregovori šepet gozdov in odmev julijskih vrhov

Na ogledu sem. Stopam po poti od Uskovnice proti Konjščici. Na pol poti se ustavim. Za smrekami ugledam preurejeno planšarijo za mladino. Spomin preleti 42 let. Vsako leto z mladimi na potepu v svetu gora. Kar nekajkrat nas gostila ta lesena kočica. Zadnjič leta 2005. Vse je tako, kot je bilo. Med tem so bili še v svetu Mangrta, doline Soče, Bohinjskega jezera, v senci Storžiča in pohorskih gozdov. Vsako leto kje drugje. Čez teden dni se bo podala po tej poti mladina iz naše repentabske župnije v starosti od 12 do 14 let. Cilj teden dni skupnega bivanja je, da bi se mladi iz istega kraja med seboj povezali in doživeli drugačne počitnice, in to v naravi in z duhovno vsebino. Danes je tega vedno manj, tako združevanja mladih iz istega kraja kot tudi z duhovno vsebino. Počitnice z versko vsebino ne pomenijo neke duhovne vaje ali podobno, pomeni le na življenjski način vključiti molitev in pogovor v vsakdanje življenje. Je enostavno tisti duhovni vidik, ki bi moral biti navzoč v družinah v vsakdanjem življenju. Po pričevanju mladih so redke družine, ki vsaj enkrat na dan molijo, še manj je tistih, ki dvignejo svojo misel k Bogu v zahvalo pred jedjo. Morda bi prav ta izkušnja

lahko bila kot spodbuda v tej smeri. Mlad človek mora vero začutiti kot nekaj samoumevnega in spontanega v vsakdanjem življenju družine. To imajo jasno začrtano le še skviti na svojih taborih in tam kjer imajo oratorije ali podobno. Morda bi lahko društva s krščanskim navdihom tukaj veliko pripomogla. Konec junija so torej mladi iz Repentabra skupaj s svojim župnikom in enim očetom, Renatom, odrinili hribom naproti. Če bo vreme dopuščalo, smo želeli preživeti čim več časa v naravi. Tako smo že prvi dan vzeli pot pod noge in se povzpeli na

Osojnico, skalnati vrh, od koder je eden najlepših pogledov na Blejsko jezero in okolico. Pot do naše kočice pa je bila še dolga. Preko Pokljuke in Rudnega polja smo prišli v zavetje planšarije Uskovnice in

Konjščice. Tam, kjer se cesta konča, smo pustili automobile in se z vso prtljago napotili še dvajset minut peš v kočico sredi pašnikov in gozdov. Šele tedaj smo začutili, da smo stopili v svet lepote in tišine. Na poti smo na pašniku srečali živino, zvečer pa smo prisluhnili tudi zvokom jelena. Naslednji dan smo se, potem, ko smo pozajtrkovali in vse uredili, odpravili na krožno pot po bližnjih planšarijah. Obhodili smo Praprotnico, Zajamnike, planino Šeh in Uskovnico. Kosilo nam je bila malica. Posebno nas je očarala planina Zajamniki. Veliko staj na planšarijah je večinoma spremenjenih v vikende in le ena ali dve sta še ostali svojemu namenu. Po nekaj urah hoje smo se pozno popoldne vrnili v našo kočico. Naslednji dan smo se zopet spustili v dolino. Naš cilj je bilo Blejsko jezero. Še prej pa smo se povzpeli z žičnico.. in se s poletnimi sankami spustili v dolino. Nekateri so bili tega vajeni in so kar zdrveli, drugi so bili zelo previdni. Kopanje v jezeru je bilo prijetno, saj je bila voda topla. Tako smo kar nekaj časa prebili v vodi. Po končanem kopanju, že v poznih popoldanskih urah, smo šli vsi še k Planincu na pizzo. Ta dan je bil bolj sproščen, naslednji dan pa je bil naporen. Vstali smo že ob 5. uri. Čakal nas je gorski cilj. Vstati je bilo težko. Vsi pa so kmalu opazili, kako prijetno je hoditi v jutranjem hladu. Skupaj smo šli mimo Konjščice v dolino Jezerc in studorsko sedlo. Tu smo se razdelili. Eni so šli po lažji poti do Vodnikovove kočice, drugi smo se usmerili proti Velikemu Draškemu vrhu.

Pot po grebenu je bila strma in tudi plezati je bilo potrebno. Ni pa bilo nevarno, posebno za naše mlade, ki so preplezali že vse naše skale okoli Tabra.

Ob poti so nas pozdravljale planike in encijani. Zato je bil občasen kratek počitek na zelenih tratah sredi gorskega cvetja še poseben dotik in doživljanje gorskega sveta. Po zadnjem travnatem grebenu smo končno po dobri uri in pol stopili na vrh Velikega Draškega vrha. Na ta vrh ni speljana nobena pot. Zato tukaj ne boš srečal množice planincev. Triglav z Kredarico in Planiko je na domeni roke. Julijci s Karavankami so kot krona. Bili smo sami. Tišina in mir. Spodaj na poti proti Triglavu pa kolone ljudi. Zares enkratno doživetje! Teden dni je hitro minil. Cilj skupnega bivanja je bil dosežen. K temu je pripomoglo tudi, da so morali skrbeti tudi za lastno preživetje. Sami so morali pripravljati večerjo, zajtrk in s tem načrtovati, kaj in kako kuhati, nato še pomivati in vse počistiti. Šele ko smo pospravili, se je začelo

družabno veselje pozno v noč, vse tja do enajste ure. Iz dneva v dan so mladi manj uporabljali telefončke in se vedno bolj predajali skupnim igram

okoli po travniku in zvečer v zavetju gorske kočice. Seveda ni manjkal tudi duhovni program z vsakodnevnim razmišljanjem, umiritvijo, jutranjo in večerno molitvijo, zahvalo pred jedjo in po njej in skupnim bogoslužjem. Vse to je bilo povezano z igro, prijateljskim druženjem, skupnim delom in hojo po prelepem gorskem svetu. In prišel je zadnji dan. Skupno pospravljanje, kosilo in že smo otovorjeni s težkimi nahrbtniki šli še pol ure do naših prevoznih sredstev. Na poti smo lovili zadnje poglede na vrhove, pozdravljali živino, ki se je pasla na naši poti in že nas je pot vodila v dolino. Z nami pa so šli spomini in doživetja, še posebej pa izkušnja, kako je v počitniško življenje možno tako preprosto vtakati tudi duhovnost.

POGOVOR Sandra Poljšak, predsednica SKD Barkovlje

‘Naši otroci bodo še naprej živeli v slovenskem duhu’

Slovensko kulturno društvo Barkovlje je danes nezamenljiv člen slovenske narodne skupnosti v tem mestnem predelu. O delovanju društva in še o marsičem smo se pogovorili s predsednico Sandro Poljšak, ki društvu predseduje že veliko let.

Kakšno je danes stanje ‘slovenskega duha’ v Barkovljah?

Pravijo, da je naše društvo med najbolj aktivnimi v mestu, in to nam je v veliko spodbudo. Stanje se je v letih precej spremenilo. Barkovljanov, ki so Slovenci, ni veliko: starejši se s težavo premikajo, nekaterih žal več ni med nami, mladi pa se selijo drugam zaradi študija, ker iščejo delo, ali iz družinskih razlogov. Moram pa povedati, da, ko se vrnejo v Barkovlje k sorodnikom, pridejo tudi mimo društva. To pomeni, da jim ni vseeno, da so zapustili domači kraj in domačine. ‘Slovenski duh’, kot ste ga imenovali, še obstaja in s skupnimi moči bomo zagotovili, da bodo naši otroci v tem duhu živeli še naprej.

Poglejmo v zgodovino. Kako se je slovenska prisotnost razvijala, krepila in manjšala v Barkovljah?

Ob priložnosti poimenovanja osnovne šole po Finžgarju je društvo izdalo zanimivo brošuro o Barkovljah in Barkovljanih. Ker je argument precej zajeten, se

točnih podatkov ne spomnim. Lahko pa povem, da so bile Barkovlje v preteklosti redko naseljeno področje, verjetno zaradi

strmega pobočja. Cest ni bilo, bili so klanci. Iz zgodovinskih virov lahko ugotovimo, da so se naši predniki naselili v Barkovljah že v 14. stoletju. Barkovlje so potem postale vas, zgradili so železnico, dobili smo obalno cesto in Furlansko cesto, ki so jo naši predniki imenovali Bela cesta, kopališča, rasli so stanovanjski bloki, vile, ustanavljali so podjetja. Iz ekonomskih razlogov

se je k nam začelo seliti veliko tujcev in naša vas se je spremenila v predmestje. Slovenci smo bili in smo še in čeprav nas je malo, se naša prisotnost občuti v kulturnem in verskem življenju.

Sedaj pa o preteklosti društva. Iz katerih vzgibov je nastalo Slovensko prosvetno društvo Barkovlje?

Naši predniki so delovali v Prosvetnem društvu Barkovlje. Takoj po osvoboditvi leta 1945 je barkovljansko društvo zopet zaživeło, v 80. letih so ga poimenovali v Slovensko kulturno društvo Barkovlje. Tako se imenuje še danes. Društvo je bilo že takrat tesno povezano z osnovno šolo in je leta 1982 odigralo važno vlogo pri poimenovanju šole po Finžgarju. Takrat sem jaz obiskovala četrti razred. Spominjam se, da se je dan pred poimenovanjem vnel v šolskih prostorih požar. Barkovljani so s skupnimi močmi odnesli razstavn material v društvo in slavje se je odvijalo na najboljši način.

Kako sta se društvo in njegova dejavnost v letih spreminjala?

Odkar aktivno sodelujem v društvu, moram povedati, da si vsi odborniki in marsikateri člani prizadevajo, da bi bili društveni prostori, notranji in zunanji, čim lepši, varni, čisti in udobni. Vsi delamo prostovoljno, seveda, ker je prispevkov vedno manj. To občutimo v zadnjih letih, ko je prišlo do krize in denar na razpolago za kulturo žal primanjkuje. K sreči imamo dva

pokrovitelja, ki nam pomagata in nas spodbujata, in sicer Zveza slovenskih kulturnih društev in Slovenska prosveta. Tudi Združena kraška banka podpira naše izredne pobude, od Dežele tudi nekaj dobimo. Zaradi skromnih sredstev moramo nuditi take kulturne dogodke, ki pritegujejo veliko število ljudi. Stalno moramo biti na tekočem z novostmi, ki jih uvaja država in to delo je zamudno, odvečno in dolgočasno. Po drugi strani pa je priprava večerov vedno večji izziv v pozitivnem smislu. In tu pridejo na dan kreativnost, domišljija, nove ideje. Spremenil se je tudi način obveščanja o dogodkih. Ni samo časopis ali radio, je tudi sporočilo po telefonski, elektronski pošti, splet-

godic odpovedal dolgoletnemu predsedništvu, ni bilo kreganja, kdo mu bo nasledil. Si lahko sami predstavljate, zakaj... Opogumila sem se in se javila, da bi rada poskusila, če mi bo kdo pomagal in bil ob strani, vsaj na začetku. Vsi odborniki so to storili. Jaz pa sem poslušala nasvete, opazovala in si nabirala izkušnje. Ni bilo lahko, ker sem po značaju bolj zaprta, vendar sem delavna, resna in natančna, z izkušnjami sem zrasla in letos sem bila izvoljena za predsednico že trinajstič. Vem, da je vloga predsednika pomembna. Najpa podčrtam, da je vse, kar smo opravili, rezultat dobrega teamskega dela. Ni vedno lahko uskladiti osebnega življenja z društvenim delovanjem in prav zaradi tega se vsem odbor-

terem je poimenovan vrtiček pri pristanišču v Barkovljah, počastitev padlih, pokušnja domačega kruha in vina, vezenje svetoivanskih venčkov. Organizirali smo tečaj angleščine in slovenščine. Za osnovnošolce in srednješolce je že četrto leto delovala gledališka delavnica v sodelovanju z društvu Slavko Škamperle od Sv. Ivana in Ivan Grbec iz Škedenja. Otroci so imeli tudi pevske vaje v Glasbeni kambaici pod mentorstvom Tine Renar, Ženska vokalna skupina Barkovlje, ki je nastala leta 2013, pa je s svojim raznolikim repertoarjem marsikje nastopala in žela veliko uspehov. Vodi jo Aleksandra Pertot. Podelili smo dve častni članstvi uglednim domačinoma: Marinki Pertot in Vanji Lokar. Poleg vsega tega smo imeli še predavanja, gledališke predstave, pozdrav pomladi z opernimi pevci in še bi lahko naštevale. V prihodnji sezoni tudi ne bomo počivali. Ne bom zopet vsega naštevale, kaj bomo ponudili članom in obiskovalcem. Rada bi pa poudarila, da bomo naslednje leto praznovali 10 let delovanja Glasbene kambaice.

Kako se delovanje SKD Barkovlje veže na dejavnost Pomorskega kluba Sirena in krajevne slo-

venske osnovne šole? Kakšno vlogo pa ima pri društvenem dogajanju versko življenje v Barkovljah, ki ima na srečo še vedno tudi slovenski pečat?

Naši člani so tudi člani Pomorskega kluba Sirena. Odnos so vedno bili dobri. Ko smo društvo preurejali, nam je Sirena dala na razpolago dvorano za prireditve, da bi se kulturno življenje nadaljevalo. Za to smo jim zelo hvaležni.

Osnovna šola in vrtec imata društvo na razpolago za božičnico, miklavževanje, pustovanje in zaključno prireditev. Združenje staršev, ki so ga ustanovili pred nekaj leti, je zelo aktivno in za malčke marsikaj organizira. Osnovnošolci in učiteljice sodelujejo s pesmijo in poezijo pri počastitvi padlih na pokopališču, kjer je spomenik.

V našem statutu piše, da ima društvo odgovornost za ohranjanje tradicij. Prvo nedeljo v oktobru praznujemo rožnovensko Materbuažo v spomin in zahvalo za odpravo kolere, ki je razsajala v Barkovljah leta 1855. Procesija je priljubljena in tudi zelo lepa, saj se deklice in dečki, pa tudi odrasli oblečejo v narodne noše, ki jih hranimo v društvu. Ob tem prazniku, pa tudi za Božič, Veliko noč, obhajilo in za praznik sv. Jerneja zadonijo glasovi barkovljanskega zbora.

IG

Foto Kajetan Kravos

na stran, ki jo pripravljam. Dela je še veliko, vse se zelo hitro spreminja.

Kdaj ste postali predsednica SKD Barkovlje in kaj vam ta izkušnja družbene in narodne angažiranosti pomeni?

Ko se je nekdaj predsednik Ja-

nikom iz srca zahvaljujem, da so tako požrtvovalni.

Kdo pravzaprav zahaja v Barkovljansko društvo? Ali slovenski ljudje še čutijo potrebo po tovrstnem društvenem druženju?

Vse, kar smo doslej priredili, je bilo dobro obiskovano. Prireditve, ki jih ponujamo, so raznolike. Skušamo zadovoljiti vse. Včasih se zgodi, da je na teritoriju veliko drugih ponudb, takrat je manj obiskovalcev. Se pač tudi to dogaja. Vsega ne moremo predvideti. K nam ne zahajajo samo Barkovljani. Marsikdo se spusti dol s Krasa ali se pripelje k nam iz mesta. Imamo srečo, da je pred društvom veliko igrišče, ki ga ob kulturnih večerih uporabljamo kot parkirišče. To je res dragocena stvar. V društvo zahajajo tudi mladi: od otrok do univerzitetnih študentov. Vsem nekaj nudimo: pravljico, zborovsko srečanje, predavanje, gledališče... To je zelo važno, ker so mladi naša prihodnost. Mogoče je kdo med mladimi, ki bo stopil v odbor. Delamo v to smer.

Kako je potekala zadnja sezona društva in kaj snujete za prihodnjo?

V zadnji sezoni smo se nadelali. Stalnice so že vrsto let pohod ‘Zoro Starec’ po barkovljanskih klancih, procesija v čast Rožnovenske Matere božje, predbožični sejem, dan slovenske kulture, počastitev msgr. Škabarja, po ka-

Kraški klan in noviciat SZSO na potovalnem taboru (Od)govorno na pot

Kraški klan in noviciat sta se odpravila na potovalni tabor od 6. do 11. julija. V prvih štirih dneh so prehodili pot od Postojne do Ljubljane, zadnja dva dneva pa sta bila posvečena služenju. Deset fantov in deklet si je kot geslo tabora izbralo odgovornost. Vsak dan je bil posvečen eni izmed odgovornosti, s katerimi se človek vsakodnevno sooča in jih sprejema: odgovornost do države in družbe, do družine, do življenjskega sopotnika, do narave, do vere in do sebe. Vsak udeleženec je pripravil eno izmed tem in na svoj način pozval druge, naj razmišljajo o njej. Zvečer pa so vsi skupaj predstavili svoje misli in jih predebatirali.

Prvi dan so se soočili z oblikami odgovornega državljanstva, h katerim vzgaja skavtizem, in razmišljali med ‘skavtsko’ oziroma ‘neskavtsko’ vzgojo. Sledila je odgovornost do družine, ko so debatirali o tem, koliko so pri-

naša dejanja vplivajo na drugo osebo, vere – kako ji odgovorno slediti, in samega sebe – o prevzemanju odgovornosti in izbor. Duhovnost so si klanovci zamislili, tako da so vsak dan prebrali kratak življenjski godujočih svetnikov, med katerimi je bilo veliko mučencev.

Skavti so se z velikimi in težkimi nahrbtniki na pot podali z Opčin zgodaj jutraj. Z vlakom so se odpeljali proti Postojni, nakar so krenili čez Javornik, skozi Rakov Škocjan do Rakeka. Druge dni so se povzpeli na Slivnico, od koder se po-

gled razprostira na Cerknjsko jezero. Prespali so v Begunjah pri Cerknici. Tretji dan so se podali skozi sotesko Pekel, v kateri voda ustvarja šest slapov, pot pa so otežkočili hlodi dreves, ki so podlegla lanskemu žledu. Noč so skavti prebili v župnišču v Rakitni,

od koder so naslednji dan štartali, da bi osvojili vrh Krim. S Krima so se spustili v dolino in dospeli na Ig, zadnjo postojanko pred prestolnico. Tako so kraški skavti zaključili po-

tovalni del tabora kljub visokim temperaturam. Vse obroke so si pripravljali sami, razdeljeni v potovalne skupnosti so si kuhali na manjših gorilnikih. Na dnevnem meniju so bile tako testenine kot rižote in krepke enolončnice, eno večerjo pa so si popestrili tudi s pripravo palačink. Čeprav so z Opčin krenili kot klan in noviciat, dve skupini, ki sta imeli sestanke ločeno, se je na taboru utrdila vez med vsemi člani, saj so se preko skupnih izkušenj, pri vsakdanjem težavnem premagovanju poti z nahrbtnikom, živahnih večernih debat in v igrivih trenutkih, bolje spoznali. Zelo so bili hvaležni vsem dobrim ljudem, ki

so jim z veseljem nudili prenočišče, tako v župniščih kot pri posameznikih.

V Ljubljani so se z avtobusom peljali v Sostro, kjer so pomagali na oratoriju. Skupaj z mladimi animatorji, ki so jih pristrčno sprejeli medse, so 120 osnovnošolcev spremljali na sami tehezah in delavnicah. Popoldne pa so sami vodili eno izmed delavnic, na kateri so predstavili skavte, Slovensko zamejsko skavtsko oragnizacijo in nasploh Slovence v Italiji. Sledil je bolj razgiban del, na katerem so se z otroki igrali, se zabavali z bansi in peli. Zadnji dan tabora je bil obenem tudi zadnji dan oratorija, zato so roverji in popotnice skupaj z ostalimi animatorji spremljali otroke na izletu. Pot je povezovala kapelice in znamenja v okolici Sostra, na poti pa so otroci razmišljali o svetem Dominiku Saviu, čigar življenje so spoznavali med tednom.

Obogateni z mnogimi novimi izkušnjami in prijateljstvi, so se naposled z avtobusom vrnili domov.

Devinski galebi

pravljeni se odpovedati lastni svobodi v korist življenja v svoji bodoči družini. Tretji dan je tema bila osrediščena na naravo: koliko se čutijo odgovorni do nje in če se zavedajo,

Ministrica Julijana Bizjak Mlakar na obisku v Benečiji

Spodbujati je treba predvsem turizem

Turizem je kjučnega pomena pri razvoju teritorija in ovrednotenju slovenske manjšine. To je potrdila slovenska ministrica za kulturo Julijana Bizjak Mlakar, ki je v ponedeljek, 20. julija, obiskala Benečijo skupno z delegacijo, ki so jo sestavljali Danilo Markočič, vodja kabineta, Silvester Gaberšček iz direktorata za kulturno dediščino in generalna konzulka Republike Slovenije v Trstu, Ingrid Sergaš. Delegacijo je najprej sprejel na čedajski občini župan Stefano Balloch, katerega mu je ministrica izrazila željo, da bi skupno delali na kulturnem projektu.

Govor je bil predvsem o muzeju lutk Vittoria Podrecca. Balloch je slovensko ministrico povabil na odprtje, ki bo v kratkem. Po obisku v Čedadu, kjer si je delegacija ogledala Longobardski tempelj in Krščanski muzej, se je v Špetru srečala s predstavniki slovenske manjšine na sedežu multimedijkega muzeja Smo. Prisotna sta bila pokrajinska predsednika krovnih organizacij, Luigia Negro za Slovensko kulturno gospodarsko zvezo in Riccardo Ruttar za Svet

slovenskih organizacij, ter predsednica Inštituta za slovensko kulturo Bruna Dorbolo in Miha Obit za KD Ivan Trinko.

Vsi so soglasno podprli željo ministrice, da bi spodbudili razvoj turizma. Ruttar je podčrtal, da bi se na tak način lahko ustvarila nova delovna mesta, ki bi pripomo-

Most, ki izdaja kulturno-verski petnajstdnevnik Dom, informacijski bilten o Slovencih v Italiji Slovit, ki je namenjen italijanski javnosti in politikom, knjige in CD-je. S tem v zvezi je Ruttar podaril ministrici CD z nslovom "Naše vsakdanje besede", kjer so zbrane besede v italijanščini, v na-

gla zaustaviti zapuščanje gorskih vasi in pridržati na teritoriju mlade sile: večina mladih se uči slovenski jezik na dvojezični šoli in ga naknadno pogloblja na univerzi. S svojim znanjem in raziskavami bi bogatili manjšinsko stvarnost in skrbeli za ohranitev kulturne dediščine (Ruttar je poudaril predvsem vlogo skupine mladih slavistov pri združenju Blankin).

Pokrajinski predsednik SSO je poudaril tudi bogato delo zadruge

rečju in v slovenskem knjižnem jeziku, knjigo, ki je izšla v italijanskem in slovenskem jeziku z naslovom "Benečija - Ko se mala in velika zgodovina srečata" in dnevnik o drugi svetovni vojni g. Antona Cuffola. "Tako skrbimo za našo slovensko dušo in skušamo promovirati sebe tudi v Sloveniji, kjer poznajo premalo Slovence v Italiji in še posebno nas Benečane", je dejal.

"De bi razvili teritorij in z njim kulturo, bi bilo treba rešiti glavno

težavo - je še dejal Ruttar -, ki je v tem, da so naši nasprotniki predvsem naši ljudje, ki pravijo, da naše narečje nima nič skupnega s slovenskim jezikom. Te osebe težko ločujejo med pojmom narodnost in državljanstvo. V resnici slovenske korenine in identiteta na jemljeta nič italijanskemu državljanstvu, a ga bogatijo in ovrednotijo". Dodal je, da, če še živijo slovenska kultura, duh in jezik, se moramo zahvaliti našim slovenskim duhovnikom, in omenil štiri zlatomašnike, zadnje beneške slovenske duhovnike, ki so pred kratkim praznovali jubilej v Špetru v objemu velikega števila ljudi.

Tudi v Reziji je slovenska manjšina ogrožena, kar je skupna usoda vseh malih narodov predvsem v obmejnih pasovih, kot je podčrtala ministrica. Luigia Negro je dejala, da je kulturni turizem v rezijanski dolini "edina možnost, da se domači ljudje učijo in govorijo slovenski knjižni jezik". Miha Obit je omenil delo društva Ivan Trinko, Bruna Dorbolo pa

Inštituta za slovensko kulturo. Med srečanjem je bil govor tudi o deželni reformi krajevnih uprav, ki ogroža predvsem male gorske občine, med katerimi tudi barsko občino v Terskih dolinah, kjer so v popoldanskih urah ministrico sprejeli barski župan Guido Marchiol, občinska uprava, predsednik Centra za kulturne raziskave Viljem Černo, predsednik društva Naše vasi iz Tipane Marco Ternovec in pokrajinska predsednica ZSKD Luisa Cher.

REZIJA Izid CD-ja nabožnih pesmi

Te solbaške svete wuže po nes

Kulturno združenje "Muzeo od tih Rozajanskih judi" je v sodelovanju z Združenjem g. E. Blanchini (ki je kril finančne stroške) in župnijo sv. Karla Borromea s Solbice izdalo zbirko tradicionalnih pesmi, ki so še danes izredno priljubljene v Reziji. Izid CD-ja, ki nosi naslov "Te solbaške svete wuže po nes - Repertoar nabožnih pesmi v rezijanščini solbinše in rezijske skupnosti", in zbirka besedil sodita v projekt "Naučimo se, odkrijmo in ohranimo naš jezik v šoli, doma in v cerkvi", ki ga je finančno podprla dežela FJK.

CD predstavlja majhen doprinos pri ohranjanju in ovrednotenju nekaterih nabožnih napevov in je hkrati spodbuda za to, da bi rešili pozabe nekatere pesmi, ki bogatijo krajevno narečje in spodbujajo prebivalce, da ga uporabljajo. Tradicionalne pesmi bodisi nabožne bodisi posvetne narave zrcalijo globoko dušo Rezijanov in predstavljajo

obenem dragocen izraz jezikovne dediščine. Zato, da je ta tradicija na Solbici še živa, gre zahvala, poleg prebivalstvu, zlasti msgr. Gianniju Fuccaru, župniku pri sv. Karlu Borromeu v letih od 1965 do 1970. Verniki v tem kraju ob svečanih verskih slovesnostih tudi danes pojejo pesmi v italijanščini, v rezijanščini in latinščini, nekatere v skladu s tradicijo oglejskega patriarhata. Pri realizaciji CD-ja sta poleg solbaških pevcev, ki bogatijo nedeljske svete maše, sodelovala priznani glasbenik in kulturni delavec Giovanni Floreani in skladatelj, muzikolog, zborovodja in izvedenec za oglejsko petje David Di Paoli Paulovich. Ta CD, ki je poklon rezijski skupnosti in vsem, ki se na splošno zanimajo za slovensko kulturo, dokazuje prisotnost teh starodavnih pesmi v Reziji tudi danes, v XXI. stoletju; obenem bo ta načrt pričal znanec o bogati in dragoceni verski kulturi rezijanske doline.

Sandro Quaglia

Zaskrbljujoča novica z avstrijske Koroške

Z novim šolskim letom zapirajo vrata tri dvojezične šole

Z novim šolskim letom je na območju veljavnosti zakona o manjšinskem šolstvu na avstrijskem Koroškem iz leta 1959 predvideno zaprtje dveh podružničnih dvojezičnih ljudskih šol v krajih Radiše in Medgorje ter male šole v kraju Srednje Trušnje, so za STA pojasnili na uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu. Avstrijska Koroška zmanjševanje števila ljudskih šol utemeljuje na eni strani s prevelikim številom učiteljev, zaposlenih v ljudskih šolah, in s tem prilaganjem števila učiteljev drugim primerljivim zveznim deželam v Avstriji ter željo po dvigovanju kvalitete na pedagoškem področju, predvsem v smislu nujenja širše dodatne ponudbe, ki jo vidijo v obliki šolskih centrov. Ob tem glede dvojezičnega šolstva v Celovcu pojasnjujejo, da pri reorganizaciji šolske mreže upoštevajo manjšinski šolski zakon za Koroško.

Dvojezično šolstvo na Koroškem ureja zakon o manjšinskem šolstvu za avstrijsko Koroško iz leta 1959, kjer je med drugim določeno območje, na katerem se mora poučevati dvojezično. Na tem območju je mogoče ustanovljati ljudske šole, ki pa jih bodo z novim šolskim letom zamenjale nove srednje šole. Da lahko otrok obiskuje dvojezični pouk, je potrebna prijava,

ki jo poda vzgojni upravičenec. Otroku ni treba od doma prinesiti nikakršnega znanja slovenščine. Na območju veljavnega dvojezičnega šolstva so v letošnjem šolskem letu slovenščino poučevali na 66 ljudskih šolah, od tega je bilo šest podružničnih šol in 18 glavnih šol. Delovali sta tudi dve dvojezični šoli izven veljavnega dvojezičnega območja, in sicer v Celovcu. Od skupno 68 ljudskih šol so bile na 64 šolah prijave k dvojezičnemu pouku. Z novim šolskim letom bodo ta-

ko z zaprtjem omenjenih treh šol možne prijave k dvojezičnemu pouku na 63 ljudskih šolah - od tega na štirih podružničnih šolah - na območju veljavne dvojezičnosti ter na dveh izven tega območja v Celovcu, skupaj torej na 65 ljudskih šolah.

Na uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu so ob tem pojasnili, da trend vpisov k dvojezičnemu pouku na avstrijskem Koroškem v zadnjih letih narašča oziroma se ne zmanjšuje. Prijave k dvojezičnemu pouku so se po-

večale tudi v letošnjem šolskem letu in sicer za 1,3 odstotka. Dvojezični pouk je obiskovalo 2240 učencev, kar predstavlja približno 45 odstotkov vseh učencev na območju dvojezičnosti. V uradu ob tem poudarjajo, da se morajo standardi za manjšinsko šolstvo razlikovati od standardov šolstva večinskega naroda in da morajo biti predmet posebne obravnave.

Prav tako je po navedbah urada pomembno, da je slovenska manjšina enakopraven sogovornik državnim organom pri obravnavanju tega vprašanja in da pri tem ne prihaja do sprememb in znižanja že pridobljenih pravic brez njihovega soglasja.

V tem smislu si bo Slovenija še naprej prizadevala za slovenski manjšini naklonjene rešitve na področju šolstva. Slovenija je tudi v rednih stikih z deželnim šolskim sve-

tom za avstrijsko Koroško ter spodbuja poglobljanje sodelovanja med Visoko pedagoško šolo v Celovcu in Pedagoško fakulteto v Ljubljani na področju izobraževanja in izmenjave bodočih dvojezičnih učiteljev. Nadaljnji korak poskusov k zagotavljanju višje kakovosti dvojezičnega pouka predstavljajo tudi izmenjave jezikovnih asistentov med avstrijsko Koroško in Slovenijo, so za STA še pojasnili na uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu.

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (107)

Mariza Perat

Cerkev sv. Marije od Prikazanja v Strunjanu

Cerkev so tako popravili. V tem času so jo tudi začeli imenovati z imenom Barcazza. K njeni ob-

novi je znatno pripomogel že omenjeni kanonik Venerio, ki je z veliko ljubeznijo skrbel zanj, medtem ko je nadzorstvo nad cerkvico prevzel piranski kapitelj, saj je cerkev spadala pod piransko župnijo. Na strunjanski grič so zdaj prihajali maševat duhovniki iz Pirana. Prebivalci tega mesta so na strunjansko cerkev bili navezani in so do Strunjanske Marije vedno gojili posebno pobožnost.

Obveznosti, ki so bile določene za vzdrževanje cerkvice, pa se pozneje niso vsi držali. Tako je prišlo leta 1512, ko je cerkev bila v tako slabem stanju, da v njej niso več opravljali bogoslužja. Prav v tistem času pa se je v Piranu in okolici raznesel glas, da sta na strunjanskem griču v bližini cerkve dva čuvaja vinograde, Peter Zagrebški in Janez Grandi iz Pirana, v noči med 14. in 15. avgustom imela videnje. Piranski župnik g. Balsamino de Pretto je hotel zadevo razjasniti, zato se je skupaj z javnim notarjem 9. septembra istega leta podal k čuvaju Petru, ki je zelo bolan ležal doma, vendar pa je bil zdravega razuma in tudi govoril je lahko.

Čuvaj Peter, bivajoč v Piranu, je pod prisego izpovedal, da je v noči pred praznikom Marijinega Vnebovzetja skupaj s tovarišem Janezom Grandijem, ko sta na strunjanskem griču čuvala vinograde, ob cerkvi uglejala plamen. Misleč, da se je tja prikradel kakšen tat, sta stekla proti cerkvi. Takrat pa sta ob cerkvenih vratih uglejala belo oblečeno ženo, ki si je z roko podpirala glavo. Ob njej je klečal bradat starec v sivi obleki in s prižgano svečo v roki.

Tedaj se je žena obrnila k starcu, dvignila dva prsta leve roke in rekla: "Joj, kako je podrti moja hiša!"

Prestrašena čuvaja sta se pognala v beg, toda svetloba ju je obdajala tudi na begu in zaslišala sta glas: "Nikar ne bežita! Povejta pa župniku, naj to cerkev nemudoma da popraviti, sicer gorje Pira-

nu!"

Po teh besedah je prikazen izginila in čuvaja nista ničesar več ne videla ne slišala.

Naslednjega dne, 10. septembra, sta v mestni hiši v Piranu župan Marco Novagerio in že omenjeni

Pričevanje čuvaja Petra Zagrebškega

piranski župnik zaslišala še drugega čuvaja, Janeza Grandija. Ta je podal enakopričevanje kot njegov tovariš in je to pričevanje s prisego potrdil. Župnik Balsamino je pričevanju obeh vidcev takoj javil generalnemu vikarju v Kopru.

Ta je določil, naj naslednjo nedeljo, 12. septembra, pri slovesni maši o tem dogodku takoj seznanijo piranske vernike. Ti naj se nato skupaj z duhovščino podajo v strunjansko cerkev, katero je treba takoj popraviti.

Čez teden dni, 19. septembra, se je tako vršila procesija, ki so se je poleg ljudstva udeležili predstavniki cerkvenih in civilnih oblasti. Zatem je v cerkvi bilo slovesno bogoslužje v čast Materi Božji.

Pričevanje čuvaja Janeza Grandija

Ob tisti priložnosti so cerkev preimenovali v "Cerkev sv. Marije od Prikazanja" (Santa Maria della Visione). Določili so, naj se spomin na čudežni dogodek vsako leto obhaja na praznik Marijinega Vnebovzetja. Odslej so v strunjansko svetišče vsako nedeljo in praznik prihajali maševat duhovniki iz Pirana.

/ dalje

Izšla prva številka prenovljene revije Moja Slovenija

Afera, ki ogroža dogovarjanje o državni meji in odnose s Hrvaško

Karkoli važnega se že dogaja ta čas v Sloveniji, najbrž ni ničesar pomembnejšega od vznemirjenja, ki nas navdaja ob škandalu, ki mu sicer ne poznamo izvora, a slutimo, da bo lahko imel velikanske posledice za naše narodno občestvo. Gre seveda za razvpiti posnetek pogovora slovenskega člana mednarodne arbitraže za določitev državne meje med Slovenijo in Hrvaško in predstavnico slovenske vlade, o tem, kako vplivati na Arbitražno sodišče, da bi odločilo v prid Sloveniji.

Za del politike in javnosti morda zadostja, da je vlada sprejela odstopa obeh domnevnih povzročiteljev afere, poslušala mnenja izvedencev o možnih avtorjih prisluškovanja, premier Miro Cerar pa obsodil domnevno sovražno delovanje hrvaške vlade zoper Slovenijo. Niti besede obsodbe ali zgražanja pa ni bilo slišati zaradi gonje,

ki se je razplamtela na Hrvaškem proti Sloveniji, in v kateri brez izjeme sodelujejo vsi pomembni politiki, tudi Jadranka Kosor, ki se je tako rada pogosto srečevala s predsednikom Slovenije Borutom Pahorjem. Po izbruhu prisluškovalne afere pa se je zgodilo, da Jadranka Kosor zahteva preklic arbitražnega dogovarjanja o meji med državama, češ da je Slovenija pogovore zlorabila, Borut Pahor pa se smehlja in obnaša tako, kot da se v odnosih med državama ni nič spremenilo. Ponovil je tudi, da še vedno zaupa v dobre namene in iskrenost svoje nekdanje hrvaške sogovornice. Eno od ozadij zapleta pa najbrž tiči v dejstvu, da vlada prikriva dramatičnost celotnega primera in se spreneveda zato, da ohrani obstoječo koalicijsko oblast. Glede domnev in dokazov o tem, da je zunanji minister Karel Erjavec skoraj zanesljivo vedel za poizkuse lobiranja za slovenska stališča o določitvi meje s Hrvaško, v mednarodni arbitražni komisiji, in o tem tudi govoril na lokalni TV postaji v Velenju, so se ob izbruhu afere pojavile zahteve, da zunanji minister prevzame odgovornost za postopke in napake posameznikov in služb v njegovem resorju, pa tudi za svoje ravnanje v celotnem primeru, in odstopi. Karel Erjavec pa se ni odzval in odzival in tudi z dopusta, domnevno neke v Franciji, ni prišel, kar bi dramatičnost odnosov s Hrvaško, ki je nastala po izbruhu afere, gotovo zahtevala. Premeten Karel Erjavec se pač zaveda, da brez udeležbe ministrov iz stranke Desus, ki jo vodi, Miro Cerar ne more še naprej voditi koalicije oz. imeti v rokah izvršilno oblast v Sloveniji. Zato je tudi v sedanjih političnih razmerah, pa naj se razvijajo v še tako dramatično smer za Slovenijo, Karel Erjavec

vsaj za politiko, ki je na oblasti in hoče na njej tudi ostati, pomembnejši od Mira Cerarja.

Predsednik SDS Janez Janša je najprej na spletu zapisal, "kako je z afero očitno, da režim v Sloveniji prisluškuje samo svojim državljanom". Pozneje pa je Janez Janša dodal: "Če se v arbitražnem sporazumu res nakazuje dobra rešitev za Slovenijo, potem morajo v ospredje stopiti napor, da se ohrani in zavaruje, ostalo je manj pomembno". Slovenski veleposlanik na Hrvaškem Vojko Volk opozarja, "da bodo posledice zapletov glede arbitražnega sodišča za odnose med Slovenijo in Hrvaško neprimerno hujše, kot je ta hip možno dojeti. Posledice bodo tudi za celotno balkansko sosesčino, saj Slovenija in Hrvaška nista več zgled dobrososedskih odnosov".

Še bolj odločna in natančna pa je v svojih stališčih dr. Verica Trstenjak, nekdanja evropska pravobranilka, sodelavka nekdanje Janševe vlade in sedanja profesorica pravne fakultete Univerze na Dunaju. Zatrjuje, "da bi pri nas morali razmisliti, kakšne strokovnjake imamo in koga pošiljamo v svet na najbolj odgovorne funkcije, kjer se odloča o usodi Slovenije. Veste, da sem bila proti arbitraži o določitvi meje. Moje stališče je bilo, dokler se ne dogovorimo o meji, pač blokirajmo vstop Hrvaške v EU. Enako pri varčevalcih stare Ljubljanske banke. Neizprosno, a koristno. Zato, ker sem ocenjevala, da bo Hrvaška težko držala dane obljube, ker seveda legitimno skrbi zase in brani svoje interese. Tudi ko požre besede. Slovenija pa s svojo nedržavotvornostjo namesto, da brani, izgublja lastne interese in cilje".

Med drugimi dogodki iz tekoče kronike v preteklih dneh sporočamo, da je po daljših pripravah in pogovorih izšla prva številka Moje domovine, prenovljene revije za Slovenijo zunaj meja domovine. V prihodnje bo izhajala štirikrat na leto, z eno številko pomladi, naslednjo poleti, novo jeseni in s četrto oz. zadnjo številko pozimi. Novo Slovenijo po novem dogovoru izdaja Domus, Založba in trgovina Brane Krajnik v Ljubljani. Prva številka prenovljene revije Moja Slovenija je izšla v nakladi 2.000 izvodov. Uvodne misli je publikaciji namenil Gorazd Žmavc, minister za Slovence v zamejstvu in po svetu. Pred kratkim je pričel delovati tudi nov spletni portal Slovenci.si, katerega namen je povezati prebivalce Slovenije s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Teh slednjih naj bi bilo skupaj okoli 500.000.

V Sloveniji ob koncu poletja in ob pojavu velike prisluškovalne in politične afere, v kateri je še veliko neznank in torej negotovosti za politiko, lahko zanesljivo zatrdimo, da vlada Mira Cerarja ni tako trdna, kot se hvali. Ni pričela izvajati še nobene reforme in tudi besede reforma ne bo več uporabljala. Čedalje bolj očitno je, da bo tudi v prihodnje najbolj lojalen in pomemben zaveznik sedanjice vlade ostal dobro plačan vrhni sloj uradništva v javnem sektorju. V ljudskem in nekoliko zlorabljenem domačem jeziku bi lahko dejali, da gre za borce, resnične, a žal v mnogih primerih tudi tiste izmišljene, torej zlagane.

Božo Rustja, odgovorni urednik revije Ognjišče in natančen opazovalec življenjskih in splošnih razmer v Sloveniji, je v komentarju z naslovom Po polomu v ekonomiji so napadli družino, objavljenem v novi številki Ognjišča, tudi zapisal, "da je bil Janez Stanovnik zaradi vprašanja o njegovi visoki pokojnini ogorčen". Tudi Svetlana Makarovič ni izdala, koliko znaša njena "zaslužna" pokojnina. Marca letos je bilo v Sloveniji izplačanih 24.834 t. i. borčevskih pokojnin, pri čemer je bilo 7.599 dejanskih borcev, 1.982 je bilo borcev invalidov, medtem ko je bila večina t. i. borčevskih pokojnin, bilo jih je kar 15.253, izplačana družinam borcev, katerih člani se dejansko niso nikoli borili. V Sloveniji tudi iz tega, pa seveda še iz drugih primerov, vidimo, kako so se nekateri – imajo se za levičarje – prilepili na državne jasl in se tam dobro hranijo. Čas pa mineva in je za mnoge težak ali kar usoden. Najbolj pa zanika tiste, ki na visokih in dobro plačanih funkcijah prepričujejo javnost, da je kriza v Sloveniji rešena, da so glavne težave minile. Da to ni čisto res, kažejo tudi podatki, da je v Sloveniji brez dela še zmeraj tudi prek 500 pravnikov, 400 ekonomistov, 80 novinarjev in 450 mladih zdravnikov. Od leta 2007 pa do nedavnega se je iz Slovenije odselilo okoli 40.000 pretežno Slovencev, ker niso videli prihodnosti v svoji domovini in je še zmeraj ne vidijo. Zato večina tudi ne razmišlja o vrnitvi.

Marijan Drobež

Pismo iz druge Gorice

Ideologije vsakdanjega življenja

Izredno zanimivo je v bližnjih ali podobnih krajih opazovati razlike in podobnosti v malih stvareh, takšnih, ki na videz pomenijo zelo malo ali pa so tako vsakdanje, da jih niti ne opazimo, vendar v veliki meri krojijo mesto in (samo) zavest občanov, ki v njem živijo.

Spomnim se pripovedovanja prijatelja, ki je pred nekim rojstnim dnevom šel v največjo knjigarno v Novi Gorici, da bi za darilo kupil dobro, kvalitetno knjigo – kiča in spominkov imamo tako ali tako že vsi preveč. Poiskal je oddelke za humanistiko in nekoliko zgroženo ugotovil, da je oddelke le polica s približno šestimi knjigami. Knjigarna je bila namreč skoraj povsem zasedena z otroškimi knjigami, kuharicami, knjigami za samopomoč in novodobno spiritualnostjo, če si pa v tej navlaki hotel dobiti karkoli vsaj približno inteligentnega, si mogoče izbrskal kakšno knjižico z izbranimi izjavami modrih ljudi o denarju ali uspehu. Na vprašanje, zakaj imajo tako slabo izbiro humanistične (ali katerekoli druge kvalitetne) literature pa je prodajalka odgovorila, da "tega itak nihče ne bi kupil". Seveda, v Novi Gorici in njeni okolici stanuje približno trideset tisoč neizobraženih ignorantov, ki ne znajo drugega kot sanjati, kako bodo čim hitreje, v samo 15 korakih postali uspešni menedžerji. Kar je seveda noro, predvsem če vzamemo v zakup dejstvo, da le kakšen kilometer stran, v tisti Gorici, ki leži na zahodni strani meje, obstaja nebroj knjigarn z izredno kvalitetnim izborom knjig, kjer lahko dobimo praktično vse in še več, kar bi nas utegnili zanimati. Gorica je po svojih knjigarnah znana po Italiji daleč onkraj meja svoje občine.

Mesti pa imata tudi mnogo samoniklih podobnosti. Ena izmed teh je gotovo predgovorna skreganost, predvsem med predstavniki istih scen in branž; ali pa izreden vpliv, ki ga ima lokalna politika na vsakodnevno življenje prebivalcev. Ti dve kvaziidejstvi bi celo lahko izpeljali iz nekih družbenih in geografskih danosti, češ majhni mesti, neprehodni, saj stojita ob meji, mesti, ki sta občutili vojno med prebivalci, državno propagando, pa še kaj bi lahko povlekli iz rokava. Gorici pa si delita še nekaj, kar nima zares nikakršnega empiričnega ali sociološkega upravičenja. To je neka izjava, ki se tako redno ponavlja, da je dobila status fakta: "V Gorici se nič ne dogaja".

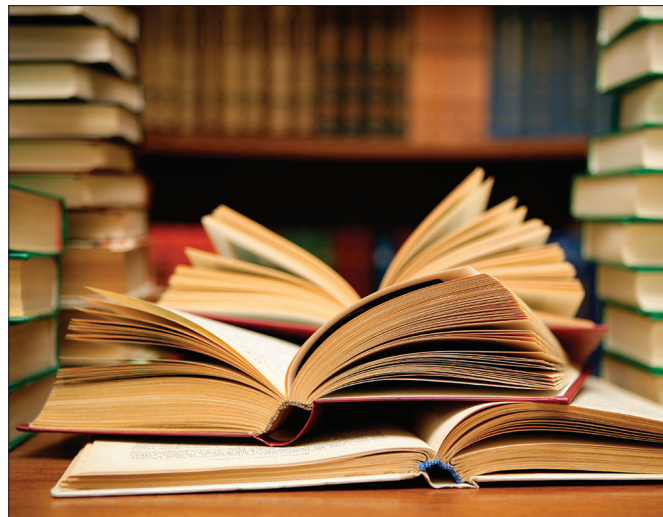
Problem te izjave ni zgolj v tem, da ni resnična, temveč je predvsem izrazito škodljiva. Mnogi tistih, ki obiskujemo dogodke, in tistih, ki dogodke tudi organiziramo, vemo, da je dogodkov čisto dovolj, vendar obiskovalcev ni. Še več, ravno pomanjkanje obiskovalcev je največkrat krivo, da ni več dogodkov. Seveda ne trdim, da mora vsakdo, ne glede na svoje preference, obiskati vsak dogodek zgolj zato, ker obstaja. Vendar preference v takšnem malem mestu ne morejo biti Rolling Stonesi, ki bi vsak vikend igrali na Travniku ali Bevkovem trgu – po možnosti zastonj.

Naj bo jasno, ko govorim o pomanjkanju obiskovalcev, ne mislim zgolj na tiste puste ljudi, ki ne poznajo niti ulic svojega mesta, kaj šele njegove zgodovine, in ki bi verjetno isto živeli tudi, če bi jih usoda položila v zibko kakšnega drugega mesta, pa naj bo to Halle ali New York. Takim je izjava, da se "v Gorici nič ne dogaja" zgolj prigraden izgovor. Ne, tu mislim predvsem na tiste ljudi, ki na takšen ali drugačen način v svojem življenju kažejo znake, da jih kaj zanima in da bi želeli čemu prisostvovati. Nedvomno je dober primer pisa-

teljica Maja Novak, ki v svoji kolumni v Mladini ne izgublja priložnosti, da (Novo) Goričane označuje kot neuke in mesto kot "kvaziurbano puščavo" na kulturnem področju. In vendar, če se najprej dotaknemo slednjega, lahko zatrdim, da gospe nisem še srečal na nobenem goriškem dogodku, kaj šele, da bi ga – sposobna kot je – mogoče celo organizirala. Glede tega, da so Novogoričani neuki, pa lahko odgovorimo le s slovenskim rekom: povej mi s kom se družiš in povem ti, kdo si.

Naj bo jasno tudi, da izjava "nič se ne dogaja" ni omejena le na obe Gorici. To je postala tako rekoč uradna ideologija večine krajev in mest po Sloveniji in ne dvomim, da se s slovensko nacionalno mejo ne konča.

Eno izmed mest, od katerega prebivalcev sem največkrat slišal to izjavo, je gotovo Ajdovščina. Ajdovščina ima vse in dosti več, kar lahko ima mesto s slabimi sedmimi tisočimi prebivalci. Ima prikupno staro jedro, ki se meša z modernimi in postmodernimi stavbami, ima neverjetne lokacije, ki bi se jih dalo izkoristiti za mnoge kulturne in izobraževalne programe, stoji sredi prelepe Vipavske doline, v vinorodnem okolišju, ima zelo solidno knjižnico in seveda kulturni center, Hišo mladih, s peštrim, zanimivim in kvalitetnim programa-

mom. In lahko bi imela še več, če bi njeni prebivalci znali ceniti in izkoristiti njen potencial. In vendar, pa naj se tisti dan dogaja karkoli, bo pravi Ajdovec moral zatrditi, da se "v Ajdovščini itak nič ne dogaja". In posledice so občutne. Oni dan, bil je četrtek in nekoliko je pihalo, sem večer preživel v tem mestecu. Poleg mene in nekaj slučajnežev je bilo mesto popolnoma izpraznjeno, puščobno, skorajda strašljivo. Večina je verjetno čemela doma in ponavljala frazo: "Itak se v Ajdovščini nič ne dogaja".

Maloprej sem napisal, da je ta izjava ideološka. In tega nisem mislil metaforično. Ideologija je namreč tista generalna ugotovitev – tista "vednost" – skozi katero razumemo vse pojavnosti našega okolja, a nas zaradi svoje enostavnosti in enostranskosti od tega okolja tudi odtuja. Tako gospa iz knjigarne, ki meni, da so ljudje na Goriškem nepismeni, kot tudi vsi ti ljudje, ki sprejmejo kot dejstvo to, da se v njihovih krajih nič ne dogaja, so "ideološko zaslepljeni", kar jim onemogoča, da se zavedajo, da ne obstaja neki fiktiven pogled na lastno stvarnost, temveč da jo gradijo ravno s svojim odnosom do prostora. Tako kot izjava "vsi politiki so skorumpirani" v končni fazi ravno legitimira skorumpirane politike in izjava "vsak kapitalist je izkoriščevalec" ustvarja klimo, kjer sta cinizem in barbarizem zaželjena in časčena človeška atributa. Na isti način izjavi o ignorantskih prebivalcih in domnevem manku dogajanja imata posledice na vsakdanje življenje nekega prostora, ne le v tem, da onemogočata vzpostavitev jasnih kategorij dobrega in slabega, kvalitetnega in pogrošnega, temveč da onesposablja prebivalce pred zaznavanjem problemov in izzivov svojega mesta in konec koncev svoje lastne odgovornosti pri ustvarjanju skupnega prostora.

Miha Kosovel

GORIŠKA KNJIŽNICA FRANCETA BEVKA v sodelovanju z Goriško Mohorjevo družbo

vabi
v četrtek, 6. avgusta 2015, ob 20. uri
na predstavitev knjige

Karl Bonutti
MED IZBIRO IN ZGODOVINO
SPOMINI GORIŠKEGA SLOVENCA

Z avtorjem se bo o knjigi pogovarjal
Jože Šušmelj,
upokojeni generalni konzul RS

Trg Edvarda Kardelja 4 - Nova Gorica

V Tolminu festival Metaldays 2015

Zelena reka, zeleni hribi... železni dnevi

Tudi letos smo se odločili, da se bomo mi, mlada sovo-

denjska metal-družnica, kot predstavništvo vseh mladih sovo-

denjskih metal-družnic, odpravili v Tolmin na slavni Metaldays: najlepši festival metal in rock glasbe v Sloveniji in Evropi. Od 20. do 25. julija letos mala vasica spet ni bila več tiha: 15 000 "metalheads", ljubiteljev metal glasbe, se je vrnilo na Tolminsko Sotočje. Domačini ne gledajo več začudeno teh ljudi, ki prihajajo iz celotne Evrope in govorijo najrazličnejše jezike, temveč jih z veseljem sprejmejo za teden dni v svoje življenje, saj jim to vsako leto poživljuje vsakdan in prinese tudi velik ekonomski dobiček. Med petnajstisočimi smo bili tudi mi: pripravili smo si nahrbtnike, s seboj vzeli program festivala in ponosno oblekli majčke z naslikanimi pevci naših najljubših skupin. Najmlajši član družine je ostal doma pri noni, naš sinček pa je vzel svoje rdeče zvočno izolirane slušalke in si oblekel majčko Metaldays 2014, na kateri piše, da pripada k "Young forces of Metaldays" (mlade sile festivala Metaldays). Preden smo sedli v avto, me je nagovoril: "Mama prosim, slikaj me, dokler je majica še čista!", tako smo po slikah v raznih pozah, na soncu, v senci, z nono in z notom, končno šli na pot. Takoj je še strateško odločil, da bo malo zadremal, da si "napolni baterije" - pred Šempetrom ga je pobralo in z možem sva končno uživala malo tišine pred hrupom festivala. Tudi letošnja "lineup" je bila zelo zanimiva. Na odru so se vrstile gla-

sbene skupine, ki so s svojimi pesmimi ustvarile zgodovino rock in heavy metal glasbe, kot so Saxon, Accept, Queensrÿche, Adam Bomb in Anvil, a tudi novejši bandi, ki so trenutno izredno prilju-

Foto Bénédicte Duval

bljeni kot Dream theater, Devin Townsend, Black Label Society, Arch Enemy in drugi. Med vsemi koncerti, ki so bili na sporedu prvi dan, je bil za nas zelo zanimiv nastop kanadske skupine Anvil, še posebno zato, ker smo si pred kratkim ogledali njihov avtobiografski dokumentarni film Anvil, the story of Anvil. V filmu je prikazano njihovo življenje izven glasbenega sveta. Skupina je nastala že leta 1979 in je, čeprav ni nikoli dosegla svetovnega uspeha, s svojimi komadi navdihnila celo vrsto drugih znanih skupin. Leta 1984 so npr. nastopili na Super rock festivalu na Japonskem, skupaj s Scorpions, Whitesnake, Bon Jovi in drugimi. Vse te skupine so imele bleščečo kariero, prodale so milijone plošč, le Anvil niso nikoli dosegli takega uspeha, da bi lahko živeli samo od prihodkov, ki jim jih je prinašala glasba. Člani skupine imajo povsem navadne po-

klice: Lips Kudlow, pevec, dela v menzi, bobnar Robb Reiner pa je zidar. V dokumentarcu priznajo, da tudi če niso imeli sreče, uspešne kariere in denarja, vseeno ljubijo glasbo in koncerte. Ta velika ljubezen in ponižnost je razvidna v trenutku, ko stopijo na oder in se povsem predajo glasbi in njihovem fanom. Naš sinček je z navdušenjem pričakoval njihov nastop. Po plešavici, ki je morala biti na vrsti pred koncertom, je sklenil, da, ko bo velik, bo nadaljeval z očetovim poklicem, a bo tudi svetovno znan bobnar. Tako kot on, so tudi drugi

v Tolminu z veseljem in spoštovanjem spremljali njihov nastop, ki ni nikogar razočaral. Z Anvil so prvi dan kot "headliner" nastopili Saxon. Pevec Biff

Eluveitie (foto Manuel Demori)

Byford je (čeprav ima možakar že 64 let) med koncertom, ki je trajal več kot eno uro in pol, zapel vse njihove največje uspešnice, vključno z najbolj znano Princess of the night, ki je povsem razburila občinstvo. Naslednji dan se je naš mladi metalhead odločil, da, čeprav je bil ponedeljkov večer super, bo tokrat raje ostal doma in pomagal noni s sestrico, ki pač ne more brez njega, in tako sva bila končno z možem SAMA!!!

V torek je bil najpomembnejši band na sporedu Dream Theater. To je bil koncert, katerega sem jaz nestrpno pričakovala: moža sem prisilila, da sva se že veliko pred začetkom nastopa postavila čim bližje vhodu v prostore rezervirane za glasbenike in tam čakala prihod članov newyorške skupine. Poza-

bila sem celo na večerjo, a končno sva dočkala njihov prihod. Kombi je parkiral in eden za drugim so izstopili: Mike Mangini (bobnar), John Myung (bas kitara), Jordan Rudes (klaviature) in James Labrie (pevec), a se sploh niso ozrli do nas. Potem pa je prišel ON - najboljši (in najbolj fascinantni) kitarist na svetu: John Petrucci. ON je drugačen od ostalih, saj se je ustavil pri nas, se nasmejal, nas lepo pozdravil in tako mi je uspelo, da sem se tudi jaz fotografirala z njim! Po njegovem odhodu sem še dobrih deset minut skakljala in se veselila kot zaljubljena najstnica!

Dream Theater so nastopili tehnično brezhibno kot vsakokrat. Z letošnjo turnejo praznujejo 30-letnico njihove kariere in predstavljajo svojim fanom izredno zanimiv koncert: vsakokrat zaigrajo po eno pesem iz vsake njihove plošče. Na odru Metaldays so imeli magični nastop: vsi prisotni so umirjeno uživali ob poslušanju glasbenih spretnosti vseh, še posebno pa Johna Petruccija - nič "crowd surfing" med koncertom Dream Theater!

Tudi v sredo, 21. julija, tretji dan festivala, so se na odru vrstile različne slavne metal skupine: Death Angel iz ZDA, Sepultura iz Brazilije

pile na festivalu. V stojnicah s hrano so pekli pizzo, meso, ribe, indijske jedi, paelo in tudi jedi za vegane in vegetarijance. Na plaži ob Soči je stal bar, kjer so se metalheads lahko okrepčali po namakanju in osvežitvi v mrzlih vodah reke Soče. V Tolminskem muzeju so bile razstavljene najlepše fotografije iz lanskega festivala, druge po vasi pa so bile obešene še druge slike, ki so prikazovale prizore iz koncertov in zabave v kampu. Ponudba je bila res

Arch Enemy (foto Manuel Demori)

Black Label Society (foto Manuel Demori)

raznolika in ni nikogar razočarala, tako kot seznam skupin, ki so nastopile v četrtek, 22. julija. Za ljubitelje hard rock so imeli koncert Hardcore superstar, prelepa Alissa White-Gluz, pevka švedske skupine Arch Enemy, pa je s svojimi plavimi lasmi in mogočnim glasom povsem očarala vse glasbene navdušence. Med njenim koncertom je bilo prisotnih zelo veliko ljudi, saj sta bila tudi kitarista Michael Amott in Jeff Loomis izredna. Zadnji dan je bila glavna skupina Eluveite s svojim švicarskim folk metalom. Z glasovi violin, flaut in kitar so nastopajoči ljudi peljali v severne pokrajine, v nedoločen čas, med vile, škrate in like poganjskih bajk. Pred koncertom so se ustavili s svojimi fani, ki so mirno, v neskončni vrsti, čakali na avto-gram. S hitom King z zadnje plošče, komadom The call of the mountains (ki so ga tokrat zapeli v nemščini) in uspešnico Inis Morna so razveselili vse prisotne.

Tako se je zaključil tudi letošnji Metaldays. Glasbeniki nadaljujejo s svojimi turnejami po Evropi, nekateri metalheads jim sledijo, drugi pa se, kot mi, zadovoljni, a zelo utrujeni, vračajo v vsakdanje življenje, starševske in službene odgovornosti. See you next year at Metaldays 2016!!!

Katja Ferletič

Več slik na www.noviglas.eu in na spodnji povezavi:

Anvil (foto Manuel Demori)

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (76)

ZDRAVILNA MOČ NARAVE

Narava nam lahko pomaga; vedno nam je in nam bo. Sami jo obračamo proti sebi in do nas postane sovražna.

Naravo je treba spoštovati, jo ceniti in občudovati. Mnogokrat sem se spraševala, zakaj Japonci toliko slikajo, zakaj imajo nenehno fotoaparat v rokah in slikajo vsako najmanjšo podrobnost. Oni svojo navado razlagajo nekako s tem, da je vredno ujeti enkratnost trenutka, nepovnljive lepote, ki prvotno biva v naravi.

Narava je lepa, celo tako, da nas očara, prevzame, prenami. Vsaka človeška kreacija je našla svoj prvi navdih v naravi. Zato je enkratnost trenutka vredno ujeti s fotografijo, saj je ta trenutek nepovnljiv, kot je neponovljiva in minljiva lepota. Obstaja pa tudi druge vrste lepota, ki ni zunanja in ni minljiva, ampak je notranja, duševna, je trajna, trdna, večna in tesno povezana z zdravjem. Samo zdrav um lahko biva v zdravem telesu. Druge možnosti ni, v nasprotnem primeru se telo ali um vdata. Za zdravje si moramo prizadevati z vsakdanjim

delom, skrbjo za vadbo, intelektualnim naporom, pravilno prehrano, pri kateri so določeni zadržki nujni, in pravilno duševno držo, ki predpostavlja korektno držo do vsakega človeškega bitja.

Duh se ne sme postarati, ne sme se naveličati življenja, vedno mora ostati bister, radoveden, vitalen, mladosten.

K temu veliko pripomore tudi prehrana, saj obstajajo določena živila, ki dobesedno uplenijo um.

To so ogljikovi hidrati - če jih uživamo v popoldanskem in večernem času, sladkorji vseh vrst, tudi tisti »zdravi«, torej sadje, in vsa živila z visokim glikemičnim indeksom: banana in krompir v prvi vrsti.

Oseba, ki je zdrava, izžareva svojo lepoto duše tudi na koži, laseh, iz oči, nasmeška in duševne predispozicije. Tisti, ki

niso taki, ki so lepi, a niso zdravi, nimajo notranjega veselja, lasje se mastijo, koža ni čista, nasmeška na obrazu ni oziroma je zaigran in ko bi najraje rekli NE, morajo prikimati. Taki ljudje plačujejo krvavo visok davek za določen status, ki je vsekakor minljiv! Iščimo zdravje!

www.saeka.si
NOVI
GLASODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljki, e-mail paljki@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.euUredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.euUprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.euwww.noviglas.euTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C,

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 28. julija, ob 14. uri.

Včasih je žal treba iti tudi v “samoto” nakupovalnega središča (2)

Življenje za nakupovanje

V trgovskih središčih se ljudje ponavadi ne srečujejo. Četudi se, si izmenjajo samo par besed, preveč je hrupa, preveč zmede naokoli in v nas, da bi stekel razgovor o čemerkoli. Besede izginjajo v odmevih nakupovanja. Tudi ljudje, ki sedijo pri mizah v edinem bifeju, molčijo, samo otrok joka in se punta, ker hoče sladoled. Vpije, da je neznosno, saj je hrupa itak tako in tako preveč. Opazujem ljudi okoli sebe, po oblekah sodim, da so iz nižjih slojev, da imajo, kljub številnim vrečkam v rokah, nizke dohodke in omejene možnosti za nakupovanje. Morda zahajajo sem po službi, za sprostitev. Opazujem jih, utrujeni so, zdelani od vročine in nakupovanja, vsi so zaobljeni okoli bokov in trebuha. Čezmerno debeli. Opažam, da so ljudje z nizkimi dohodki velikokrat predebili. Sicer ne vem, zakaj, a predstavljam si, da je tega kriva nekakovostna, poceni hrana. Nekoliko tudi obup. Če drugega ni, pa pogledimo, kaj je v hladilniku. Ko gledam, me je strah teh izdelanih, zamaščenih teles, ki se komaj premikajo. Nakupovanje je njihov šport, hrana edini smisel v življenju, ki jim je bilo že itak

ukradeno. Obup, ki ga družba izkorišča in spreminja v potrošništvo. Veliko nas je namreč takih, ki kupujemo, ko smo najbolj sami in najbolj obupani. Sama sem kar se da hitro pogledala v nekaj trgovin z oblačili. Zatohel zrak, celo smrad, obleke, ki komaj zdržijo enkratno pranje. Večina tega, kar prodajajo za nižje cene, je zastarela, skoraj neuporabna, smešna. V C&A v Avstriji je izbira veliko kvalitetnejša. Spomnim se, da sem nekje na spletu prebrala, da spada Slovenija med tako imenovane drugorazredne države, kamor pošiljajo najslabše blago. Nutella ima tu več hidrogeneranih maščob, kava več kofeina, sadje več pesticidov. Vidim, da tudi obleke, ki se prodajajo, niso tiste, kot na “zahodu”. Ja, ker imamo še vedno vzhod in zahod, Balkan in Evropo. In imamo vedno več tistih, ki so revni, in tistih, ki so neizmerno, nečloveško bogati. No pravzaprav je tistih, ki so res bogati, samo za peščico, a iz leta v leto so bogatejši, medtem ko srednji razred umira pod težo davčnih bremen in brezposelnosti. In revni ljudje komaj shajajo do konca meseca. In za te

revne ljudi je dobra tudi slaba hrana, odbleka iz mode, nekvalitetno blago. Za ljudi, ki živijo tam, kjer je še vedno Balkan. Sprašujem se, kam zavržejo obleke, ki ne gredo v prodajo.

Na misel mi pride, da jih je verjetno zelo veliko. Moda se stalno menjuje, to zaradi prodaje in proizvodnje. Prodajati moramo, proizvajati in spet prodajati. Kar ne gre v prodajo, odvržemo, ker je to temelj naše nore potrošniške družbe. Družbe, ki je že na robu propada. In ljudi, predvsem tiste, ki nimajo drugega v

življenju, je treba spodbujati k nakupovanju. Z glasbo, s hrupom, ki briše zavest in omamlja, z reklamo, z zavajajočimi informacijami in brezizhodnimi trgovskimi centri, ki te dobesedno požrejo v vrtinec hrupa in smrada.

Kar se tiče hrane, podatki sploh ne rabijo komentarjev. Ena tretjina hrane, ki jo proizvedemo v tako imenovanem razvitem sve-

Solidarnost in darovi ne prinašajo materialnega bogastva. Za dušo pa na borzi ni prostora. Pomislim, da je družba, ki je v prid neki namišljeni rasti in igram na borzi izmaličila človeške odnose, izbrisala usmiljenje, medsebojno pomoč in prisilila ljudi, da ves prosti čas preživljajo v ječah, ki jim pravimo trgovski centri, hudo bolna. S to družbo, kjer se zapirajo bolnišnice, trgovski centri, ki s slabo prehrano širijo bolezni in rastejo kot gobe po dežju, je nekaj hudo narobe.

Slab zrak in hrup me dušita, žalostno gledam družino, ki sedi zraven mene v bifeju. Otroka sta utrujena, ne smejeta se, tečna sta in stalno se kremžita. Vsem je vroče, potni so in na obrazu jim bereš, da ne vedo, kam in kako. Starša, mlada, komajda sedita na neudobnih plastičnih stoli. Trebuh in stegna visijo nekam dol. K polnim vrečkam, ki so razporejene na

tleh. Pomislim na gore in travnike, na moje gozdove. Pomislim na moje otroštvo, ko me je mama učila, kje rastejo jagode in kje šmarnice. Za te otroke so jagode zavite v plastično folijo, ki zakriva plesen na dnu, šmarnice pa so iz plastike. Prav zato se ne znajo smežati in ne znajo plezati po drevesih. Okorni so

že od mladih nog in čez nekaj let bodo imeli podobna stegna in trebuh kot starši. Sicer priznam, da tudi sama nisem plezala po drevesih. Niso mi dovolili. Ker sem se tudi sama rodila na začetku te nenaravne dobe nakupovanja in potrošništva. A imela sem moči in dovolj znanja, da sem se uprla. In da sedaj živim med gozdovi, kjer so jagode resničnost.

Spomnim se na Grčijo in na ponižanje, ki je doletelo ta narod. Predvsem zato, ker niso proizvajali toliko, kot vladajoči lobiji in multinacionalke zahtevajo. In ker je šlo preveč denarja za ljudi, za pokojnine, za zdravstvo, za plače. Noro. Popolnoma noro. Ta svet, ki nagrajuje tiste, ki največ potroši, ki je človeka vklenil v ječo dosmrtnega dela in dosmrtnega nakupovanja. Ta družba, ki je popolnoma prelomila socialno pogodbo, na osnovi katere je nekoč nastala država. Ta družba, ki lahko razpolaga z našim življenjem in z našimi prihranki. In nam v zameno gradi ogromna, zatohla, trgovska središča. Da bomo kupovali, da bo rasla proizvodnja, da bodo oni bogati, mi pa revni, turobni in bolni. Duši me, smrad mi sega že čez glavo. Mož se prikaže na vratih ene izmed trgovin. Ničesar ne bom kupil, na glas pove. Vsi se ozrejo. Vem, da sva čudaka.....

/ **konec**
Suzi Pertot

Vrhopoljski vinarji so se povezali Trta ljubi ta kraj

Pet vrhopoljskih vinarjev je stopilo skupaj in sklenilo povrniti staro slavo kraju, katerega vino so nekoč pili na dunajskem dvoru. V zadnjih letih, ko nekoč znamenita vipavska vinska klet doživlja težke čase, je vse več vipavskih vinarjev, ki svoje blagovne znamke širijo na vse strani sveta. Pri tem jim država velikokrat ne pomaga, saj birokratski in politični mlini meljejo zelo počasi. Zelo znan je pri-

ustanovila skupno znamko Eno Vrhopolje. Tako bodo nastopali skupaj in pospeševali prodajo vina. V veliko pomoč jim bo dobrih 200 tisočakov, ki so jih pridobili iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Ime Eno Vrhopolje pomeni enotnost, enologijo, edinstvenost in trdno skupnost. Od nekdaj so bili v vasi na “vrhu polja” dobri kletarji. Obokane ali po domače velbane kamnite kleti so bile ponos

Matija Vrtovec, ne najdemo nikjer več. Že leta 1899 so Dolenjske novice na naslovnici pisale, da je to “fino botelsko vino že bolj zgodovinsko in ga ne pride luje skoraj nihče več”.

Pet vinarjev, ki jih poznamo pod blagovnimi znamkami Vina Krapež, Monvi, Nafa, Kmetija Tomažič in Žvokelj, prisega na tradicijo, ki sega že stoletja iz roda v rod. Kljub težavam – največji pretres so doživeli po prvi svetovni vojni, saj so izgubili tradicionalne avstrijske trge, nove oblasti pa so jih skušale čim bolj onemogočiti in potujčiti. “Vsak zase je odličen, skupaj pa smo izjemni”, so zapisali na svojo novo spletno stran www.eno-vrhopolje.si. Vodja projekta Branko Tomažič je po enem letu delovanja Enega Vrhopolja zelo zadovoljen. Četrtno sredstev so dali sami, tri četrtnine pa so jih dobili iz Bruslja. Izdali so zgibanko v treh jezikih, bili na celi vrsti sejmov in degustacij, natisnili so plakate in organizirali več prireditev. Tomažič priznava, da je za projekt bilo vloženega tudi veliko dela. Dvanajst let so že povezani v društvo, ki je zaoralo ledino. “Težave imamo tudi zaradi omejitev vinske zakonodaje in davčnega primeža. A nekaj je treba storiti”, je povedal.

Vinarstvo tesno povezujejo s turizmom. Na tem področju so namreč Vrhopoljci v zadnjih desetletjih naredili ogromno. Tako obujajo spomin na bitko, v kateri je burja pomagala cesarju Teodoriju premagati kristjane, in na spopad z jugoslovanskimi tanki v osamosvojitveni vojni. Največji zalogaj pa je bila postavitev mozaika Marka Ivan Rupnika v župnijski cerkvi. Znameniti slikar v Vrhopolju kajpada ni mogel mimo vinske simbolike – svatbo v Kani Galilejski je upodobil kar v vrhopoljski velbani kleti.

Tino Mamič

mer Zmaga Petriča, znanega industrialca, ki je kupil zazidalno parcelo na Planini, delno v ajdovski, delno v vipavski občini. Novo vinsko klet znane blagovne znamke Guerilla pa je lahko gradil samo na vipavskem delu parcele. Z ajdovsko birokracijo se namreč ni dalo dogovoriti.

V takih, za podjetnike nehvaležnih razmerah so se v podjetniško zelo živahni vasi Vrhopolje vinarji odločili, da stopijo skupaj. Peterka Nejc Tomažič, Alojz Škrli, Aleš Žvokelj, Martin Krapež in Bojan Škrli iz vinarsko-turističnega društva je sklenila partnerstvo in po tujih zgledih

mnogih domačij. Tradicionalni način gradnje kleti se je ohranil do danes, kletarstvo pa se je tehnološko zelo izpopolnilo. Različne lege vinogradov in osebni pečat posameznih vinarjev pa omogočajo raznoliko ponudbo odličnih vin, ki so vse bolj cenjena. Vinarji dobro vedo, da niso samo njihovi predniki oskrbovali državni dvor z vinom, ampak da so z vinom oskrbovali tudi grad Brdo, saj je pokojni predsednik države Janez Drnovšek imel rad vina iz vrhopoljske kleti Krapež. Danes resda rdečega oberfelderja, “vrhopoljca”, o katerem je sredi 19. stoletja pisal duhovnik

Poslednji muzej sodobne umetnosti Logje - najbolj zahodna slovenska vas

V ponedeljek, 20. julija, so v vasi Logje v Breginjskem kotu, na skrajnem zahodu Slovenije, odprli Poslednji muzej sodobne umetnosti. Poslednji zato, ker so Logje ena najzahodnejših, torej poslednjih vasi v Sloveniji. Poslednji zato, ker tudi sodobna umetnost dosega svoje robove. Poslednji tudi zato, ker bo muzej morda poslednja postaja umetniških del, ki jih je ustvaril avtor projekta, kipar Damijan Kracina, domačin, ki že nekaj časa dela in živi v Ljubljani. Babičina hiša v kraju Logje mu daje v poletnih mesecih zavetišče za ustvarjanje in bivanje, sedaj pa se je odločil del te hiše nameniti Poslednjemu muzeju sodobne umetnosti in jo tako odpreti javnosti. Kustosinja-kuratorica muzeja je umetnostna zgodovinarica in novinarka

Klavdija Figelj.

V Poslednjem muzeju sodobne umetnosti so razstavljena v glavnem dela Damjana Kracine,

nekaj prostora pa bo tudi za druge ustvarjalce, predvsem pa bo odprt kot platforma za nove projekte, delavnice in predstavitve umetniških del v poletnih mesecih. Kracinova dela bodo razstavljena v maniri “kabineta čudes” – predhodnika današnjih

muzejev, vsekakor bodo neke vrste čudesa “sodobne umetnosti” v kraju, kjer živi samo še nekaj deset prebivalcev. Skulpture, instalacije, slike, video in druga umetniška dela bodo postavljeni v dveh prostorih. V večini svojih del se avtor navezuje na naravo in je očaran nad biotsko raznovrstnostjo živalskega sveta in to na svojevrsten način

vklučuje v svojo umetnost. Ambientalna kiparska postavitve v vasi, ki je še obdana z neokrnjeno naravo, bo v teh krajih gotovo novost, za marsikoga prvi pristni stik s sodobno umetnostjo. Muzej je odprt od 20. julija do 4. avgusta, med 10. in 16. uro.

V prvem polletju eno novo naselje, ukinjenih skoraj 3000 hišnih številk

V prvem letošnjem polletju je v Sloveniji nastalo eno novo naselje, to je naselje Marendol v občini Sevnica, ukinjene pa so bile tri ulice in skoraj 3000 hišnih številk, navajajo na republiškem statističnem uradu (Surs). V registru prostorskih enot, ki ga vodi in vzdržuje Geodetska uprava Slovenije, je bilo 1. julija evidentiranih 12 statističnih regij, 212 občin, 6036 naselij, 10.365 ulic in 549.347 hišnih številk. Največja po površini je bila občina Kočevje s 555 kvadratnimi kilometri, najmanjša pa občina Odranci s sedmimi kvadratnimi kilometri. Po številu naselij je bila največja občina Krško, ki ima 158 naselij. Po le eno naselje so imele občine Kobilje, Odranci, Trzin in nova občina Ankanan.

Število statističnih regij in občin se v prvem letošnjem polletju v primerjavi s prejšnjim ni spremenilo. Število naselij se je povečalo za eno, in sicer za naselje Marendol v občini Sevnica, ukinjene pa so bile tri ulice, vse v občini Velenje (Kozakova ulica, Cesta na Selo in Bevcje). V prvem polletju je bilo evidentiranih 5344 sprememb hišnih številk, kar je za 30 odstotkov več sprememb kot v prejšnjem polletju. Od tega jih je 2295 nastalo na novo, kar je 11 odstotkov manj kot v prejšnjem polletju, 2970 jih je bilo ukinjenih, kar je dvainpolkrat več kot v prejšnjem polletju. Preštevilčenih jih je bilo 79. Najopaznejše se je število hišnih številk povečalo v občini Slovenska Bistrica, in to za 50.

POGOVOR Damijana Cescutti, koordinatorka Srečanj 2015

Sproščeni dnevi v poletnem središču se iztekajo

Poletno središče v parku Zavoda Sv. Družine v Gorici ima dolgo tradicijo. Zadnjih nekaj let ga skupno organizirata Skupnost družin Sončnica in SZ Olympia, iz leta v leto pa se stvari spreminjajo, nam je povedala koordinatorka Damijana Cescutti, ki že šesto leto vodi središče.

Kdaj se je središče začelo in do kdaj bo trajalo?

Začeli smo 15. junija, končali pa bomo 31. julija. Skupno je sedem tednov. Tu smo od 7.30 do 17. ure, letos prvič toliko. Nekateri starši so namreč lani spraševali, ali bi lahko podaljšali urnik. Poskusili smo. Mislim, da se je izkušnja dobro iztekla, čeprav so se starši, ki so nas lani spraševali o daljšem urniku, letos odločili za krajšega. Na vsak način smo dali možnost otrokom različne urnike: v center prihajajo med 7.30 in 9. uro, izstop pa je možen ob 13. uri (v tem primeru imajo samo eno malico), ob 14.30 (vključena sta malica in kosilo) ali pa ob 17. uri (dve malici in kosilo). Prva dva tedna je bilo otrok nekaj manj, sedaj pa se jih popoldne ustavi skoraj polovica.

Koliko so stari otroci, ki obiskujejo vaše poletno središče?

Najmlajši so se rodili leta 2012 in bodo torej stopili v otroški vrtec komaj septembra letos, najstarejši pa so se rodili leta 2005. Najmanjše starši vozijo k nam, da se na sproščen način vključijo v družbo otrok. Imamo tudi petošolce, ki bodo kmalu prestopili prag srednje šole in se čutijo še 'majhne', saj se pri nas še imajo lepo... Med njimi so tudi taki, o katerih že sedaj mislim, da bodo čez deset let, če ne prej, dobri mini-animatorji in

potem animatorji.

Nekaj števil?

Prva dva tedna junija smo imeli samo osnovnošolce, saj se vrtec konča ob koncu meseca. Prvi teden po koncu pouka je bilo nekaj nad deset otrok, ker se morajo najprej odpočiti... Nekaj več se jih je nabralo v zadnjem tednu junija, ko jih je že bilo okrog 20. S prvim julijem so prispeli otroci iz vrta. Skupno jih je manj kot lani, v glavnem okrog 40. Tudi tu se stvari spreminjajo: ob ponedeljkih jih je okrog 28-30, ob petkih pa čez 40.

Kako to?

Letos smo opazili, da nekateri ne hodijo ves teden, ampak od torka dalje. Očitno imamo funkcijo 'varstva' za starše, ki so poleti zaposleni in ne vedo, kaj bi z otroki. Veseli smo, če jim tako lahko pomagamo...

Odkod pa prihajajo?

V glavnem so iz Gorice, potem pa prihajajo iz različnih krajev od Števerjana prek Pevme, Vrha Sv. Mihaela vse do Doberdoba. Deklica je prihajala iz Vipavske doline,

Damijana Cescutti

nekdo še iz Nove Gorice.

Prihajajo samo iz slovenskih šol?

Ne, prihajajo tudi otroci, ki obiskujejo italijanski vrtec in nameravajo prestopiti v slovenskega oz.

končujejo italijanski vrtec in so se že vpisali na slovensko osnovno šolo. Zanimivo je, da imamo tudi nekaj takih, ki razumejo slovensko, pa ne sprejeto govori. Doma so očitno vajeni govoriti italijansko; 100% razumejo slovensko, pa niso vajeni govoriti.

Kaj bi povedala o dejavnostih središča?

Imamo delavnice ročnih izdelkov, pri katerih uporabljamo v glavnem odpadni material. Otroci tudi vedno radi rišejo. Po kosilu jim pripovedujemo pravljice, na razpolago imajo igralnico, videosobo, potem pa je na programu seveda - šport, šport in šport! Od jutranje telovadbe prek družabnih iger do bazena. Po potrebi hodijo tudi v telovadnico Olympie na Drevored 20. septembra. V Zavodu Sv. Družine imamo dva bazena, in to tudi zaradi vročine: večji otroci imajo na razpolago večjega, mali svojega, kjer so se v najtoplejših dneh lahko močili. Lani smo bili zaradi neprijetnih vremenskih razmer v sedmih tednih v bazenu le trikrat, letos pa kar dva krat na dan!

Ven v glavnem nismo hodili. Zjutraj smo kvečjemu šli na sprehod kam v bližino, do Soče, več pa ne, saj smo imeli kar nekaj zelo vročih dni.

Gasilci na obisku

Prve dni julija smo bili na Travniku, kjer so se zbrala vsa goriška poletna središča; ob 11.30 je bilo neznosno, v Zavod smo otroke odpeljali s kombijem. Dne 13. julija pa je najmlajše otroke, ki so z animatorji vadili v telovadnici, pričakovano obiskala slovenska ministrica za kulturo Julijana Bizjak Mlakar: sproščeno in prijazno je nagovorila animatore in otroke ter izjavila, da je tak način druženja otrok v slovenskem okolju tudi v poletnih mesecih izredno pomemben.

Že peto leto smo se pri nas srečali z otroki iz poletnega središča iz Kanala. Z nami so ostali ves dan. Obiskali so nas tudi gasilci, ker je oče dveh naših fantov gasilec. Če v tem tednu ne bo požarov v okolici in bodo torej gasilci v kasarni, jih pojdemo obiskat. Nameravamo tudi si ogledati razstavo o mineralih pri Madonnini.

Kdo pa so animatorji?

Zaradi urnika imamo dve izmeni. V glavnem smo trenerji pri Olympii. Maria Iussa je podkoordinatorka, potem so tu še Maja Devetak,

ki skrbi za delavnice, Gioia Innocenti, ki skrbi za šport osnovnošolcev z bratom Paolom, nato trener orodne telovadbe Miha Janežič, ki skrbi za športne dejavnosti otrok iz vrta; ko smo v bazenu, nam pomaga še trener orodne telovadbe Matija Komel. Poleg teh imamo še osem "minianimatorjev", ki se vrstijo; to so: Mojca Pintar, Veronika Devetak, Petra Crosatto, Sanja Vogrič, Anna Vitale, Jurij Devetak, Valerio Komic in Paolo Innocenti. Dela ne manjka.

Je naporno voditi tako središče?

Da, letos še posebej. Zaradi vročine smo morali namreč močno prilagoditi program dejavnosti. Vajeni smo bili se zadrževati več ur na igrišču in po vrtu ali pa hoditi na sprehode; tokrat pa je med 10. in 17. uro skoraj nemogoče biti na soncu. Še bazena sta v senci.

Otroci so popoldne v delavnici, igralnici ali bazenih; nekatere skupine otrok so si zgradile "baze" pod drevesi ob robu vrta. Tam si vedno izmišljajo kaj novega, letos imajo tudi svoj "bar", kamor vabijo animatore... So prav pridni! Poletna središča so v preteklosti trajala 3-4 tedne. V glavnem so otroci tam bili ves čas, vsaj tri tedne. Tako je bilo tudi možno pripraviti na koncu razstavo njihovih izdelkov. Zadnja leta tudi to ni možno, ker eni prihajajo, drugi gredo. Izdelke slikamo in jih bomo objavili v brošuri.

Na koncu?

Najlepša zahvala naj gre sestram, ki so z nami zelo prijazne, nam nudijo krasen prostor in so nam na razpolago za katerokoli našo potrebo.

DD

Deveta in deseta številka mladinske revije Galeb

Na počitnice z zgodbicami in pesmicami!

Revija Galeb, ki je namenjena večjim in manjšim zvedavim šolarjem in jo izdaja Zadruga Novi Matajur - Čedad, ureja pa kot glavna urednica Alina Carli ob odgovornem uredniku Acetu Mermolji, se je od svojih bralcev poslovila z zajetno - 78 strani! - dvojno "počitniško številko", da bi jo otroci lahko kar precej časa imeli v rokah ob koncu šolskega leta in ob njej še naprej marsikaj lepega izvedeli in spoznali. V letošnjem letu je Galeb slavil 60-letnico izdajanja in kot vselej skrbno spremljal udeležence pot slovenskih šolarjev pri nas v zamejstvu in jim s svojimi prispevki širil obzorja na marsikaterem področju. Z literarnimi prispevki so spoznavali lepoto slovenskega jezika. Zgodb in nadaljevanjih je bilo kar lepo število. Vse so doživele lep smiselni konec prav v dvojni številki, ki kar sama vabi v naravo. Zelen travnik, posut z rožicami, ki jih spreletavata metuljčka, je idiličen pogled v svobodno počitniških dni, ko se otroci lahko končno predajajo radostnim trenutkom življenja na prostem. Tudi Lovro in Tinka iz povesti Maje Furman sta se razveselila počitnic, čeprav je Lovra skrbelo, kdo bo njegov sošolec v prvem razredu, ker so ga starši vpisali v šolo v sosednjem kraju. Pa ga je vendarle našel: dečka, ki se je s starši preselil pred kratkim. Tudi Tinka se je poredno namuznila, saj je ta fantiček imel večjega brata ... Tudi v njenem razredu bo prihodnje leto še lušno ...

Protagoniste in radoživ zoganje otrok na cvetočem travniku je ilustrirala Ivana Soban. Tudi palček Ušesnik se je lahko vrnil k svojemu prijatelju Vidu, da bi mu spet lahko prišepetaval najlepše pravljice, saj je z ostalimi palčki premagal nočne more. Zgodbo je z dobršno mero domišljije, upoštevajoč črno-belo tehniko in boj med dobrim in zlom, imenitno razpletel Marko Gavrilovski. Ob sebi je imel čudovito ilustratorko Katerino Kalc, ki je enkratno upodobila čudežna bitja in opisane situacije. Robi Šabec se je s svojim mravljinčkom Mrovijem dotaknil cel kup tematik, tudi žgočih socialnih, ki bremenijo naš čas. Ob koncu pripovedi je ob drobnih junakih razložil pomen in zgodovinski okvir praznovanja prvega maja. Dunja Jogan je povedano izrazila v likovni obliki. Evelina Umek je hišo na koncu mesteca, ki je v začetku samevala, postavila v samo središče dogajanja. Lepi Barbarin dom je postal zbiralnišče otrok, mamic in nonic, saj so se vsi radi zadrževali na njenem travniku pod košatim hrastom. Vrnila sta se tudi Albert in Albina s svojim skladolegarskim vozičkom. Veselja ni bilo konca ... Ilustracije toplih barv je kot vselej pridala Živa Pahor. Kar šest Galebovih strani so "zasedli" vitezi s svojimi turnirji. Iz preteklosti jih je spretno in z zgodovinskimi podatki podkrepjeno obudila Marjeta Zorec, njihove večšine pa z izvirnimi ilustracijami upodobila Dunja Jogan. Ob

koncu je osvetlila zmagovalca viteških turnirjev Gašperja Lambergerja in natančno opisala viteško opremo in orožje. Ti njeni zapisi so bili in bodo zelo uporabni pri urah zgodovine. Privlačno dopolnilo pouka slovenskega jezika pa so Slikovite besedne zveze, ki jih je kar nekaj izbrskala Klarisa M. Jovanovič. Ta njena rubrika z večkrat šaljivimi ilustracijami Vena Dolenca je imeniten pripomoček za bistroumne glave, ki bodo taka rekla in besedne zveze lahko uporabljali v svojih spisih. Za konec je izbrala piko, v upanju, da ni nihče od Galebovih bralcev dobil črne pike ali da ni bil kak učenec učitelju na piki ... Šolarje je v skrivnosti "skoraj" nevidnega sveta malih žuželk, ob katerih se redkokdaj zastavimo, razen če nas nadležno in boleče ne oplazijo, je vodil Tomaž Pisanec ob ilustracijah Boštjana Plesničarja. Od bralcev se je poslovil z opisom volkcev in njihovih ličink, ki so zelo požrešne na mravlje. Njegove zapise je vredno shraniti in jih pridno uporabljati pri urah naravoslovja. Kdor pa nosi v sebi umetniško žilico, se bo tudi v tej dvojni Galebovi številki ustavil ob rubriki Srečanje z umetniki. Jasna Merku' je bralcem predstavila likovnika Jožeta Cesarja, ki se je rodil v Trstu l. 1907 in tam umrl l. 1980. Veliko let je bil tudi scenograf Slovenskega stalnega gledališča Trst, katerega je bil - po vojni - soustanovitelj. Bil je učenec Avgusta Černigoja in je znan predvsem

po svojih portretih. Prav tehniko portretiranja želi Merkujeva s svojo razlago in navodili približati malim risarjem. Brez poezije in njene izpovedne izraznosti bi bil literarni svet bolj pust, zato je s pesmimi postregel tudi Galeb, preden je odletel na zaslužene počitnice. Špela Kaplja se je zasanjala v češnjevo drevo, na katerem dozori "poleti na tisoče rdečih srčkov". Nežno ilustracijo v sinje modrih tonih je pričarala Mojca Cerjak. Prav tako

nežne barve, v katerih prevladujejo odtenki zelenkaste, je uporabila Anja Jerčič Jakob v ilustraciji morskih konjičkov, ki so zaljubljeni protagonisti pesmi Morski konjiček Jureta Jakoba. Čarobni stih po

naslovom Morska zvezda so izšli izpod istega peresa in čopiča. Očitno oba ljubita podmorske širjave. V razpoznavne eksplozivno žive barve pa je čopič krepko namočil Štefan Turk, ko je likovno prikazal pesmico Poročno potovanje. V njej Martina Legiša pripoveduje o Piki in Polončki, ki sta se poročila in za potovanje najela polža. Mojca Sekulič Fo je napisala in ilustrirala pesmico Strah, katere junak je neustrašen mali galeb, ki se ne boji nevihte, skrije se pa pod mamino perut, ko ga požgečka s kleščicami rakovica. Medved in miška iz stripa Majde Koren in Bojana Jurca sta si za slovo izbrala primeren poklic: čuvaja in čuvajke plaže. Brez pomislanja sta iz vode rešila nepredvidnega zajčka. Stripu je kot vedno priložena naloga za najmlajše.

V dvojni številki so bralci lahko prebrali še strip Počitniški biser Sandre Kump Crasnich, duhovito stripovsko zgodbo Ko-ko-krišna (piše jo Maša Ogrizek, riše pa Miha Ha), izpolnili Galebov kviz - prvošolčki pa vaje, namenjene njim pod naslovom Vaja dela mojstra, Ester Derganc in Chiare Sepin - in prelistali kar osemnajst strani zapisov, pesmic, risbic, ki so jih Galebu poslali učenci raznih šol iz Tržaške. Med tem gradivom je tudi barvna fotografija o izletu na Vojsko, kamor so se odpravili učenci OŠ P. Trubar - K. D. Kajuh Bazovica; učenci 2. in 3. razreda te šole so za Galeba sestavili tudi simpatičen strip z naslovom Žiga špaget. Vesele počitniške dni v tem izredno vročem poletju!

IK